

Huvila Salmela

Rantarakentamista kansallismaisemassa

Lahden ammattikorkeakoulu

Muotoilu- ja taideinstituutti

Muotoilun koulutusohjelma

Sisustusarkkitehtuuri

Opinnäytetyö kevät 2010

Päivi Lehto

Lahden ammattikorkeakoulu

Muotoilun koulutusohjelma

Päivi Lehto

Huvila Salmela

Rantarakentamista kansallismaisemassa

Sisustusarkkitehtuurin opinnäytetyö

91 sivua,

Kevät 2010

Asiasanat: rantarakentaminen, mökkeilyn motiivit, luonnon vetovoima, 1960-luvun huvilarakitehtuuri, kulttuurimaisema

Tiivistelmä

Opinnäytetyöni aiheena on Sastamalan Ekossa sijaitsevan Salmelan lomamökin laajennussuunnitelma.

Työssäni käsittelen rantarakentamisen haasteita kansallismaisemassa ja haja-asutusalueelle rakentamista. Haasteina työleni ovat lisääntyneet energiansäästämisen ja luonnonsuojelun tavoitteet ja siihen liittyen rantarakentamisen ja haja-asutusalueelle rakentamisen suunnittelun tarpeet.

Käsittelen kirjallisessa osuudessa myös vapaa-ajan asumisen motiiveja. Ja pyrin käyttämään niitä myös suunnittelun motiiveina. Lisäksi paneudun myös rantarakentamisen historiaan Suomessa ja Sastamalassa.

Suunnitteluprosessin aikana tässä toimeksiannossa pyrin selvittämään, miten vapaa-ajan asumisen motiiveja hyödyntäisin suunnittelutyöhön. Ja miten rantarakentamisen suunnitelmallisuuden tarpeet rajoittavat ja velvoittavat suunnittelijaa ja miten se vaikuttaa työn lopputulokseen sekä rakennusluvan saamiseen poikkeamispäätöksellä.

Laajennuksen tarkoituksena on mahdollistaa lomamökin ympärivuotinen käyttö ja sen energiatehokkuuden huomattava lisääminen. Suunnitteluprosessi käsittää uuden laajennusosan suunnittelutyön ja vanhan huvilosan julkisivumuutoksen sovittaen sen detailjeineen uuteen laajennusosaan. Kunnioittaen sen edustamaa kaunista 1960-luvun huvilarakitehtuuria.

Suunnittelutyöni perustuu rantarakentamisen lainsäädännöllisiin vaatimuksiin ja rajoituksiin sekä vapaa-ajan asumiseen liittyvien motiivien tutkimusaineistoon. Myös yhteiskuntarakenteeseen, maaseudun vetovoimaisuuteen ja infrastruktuurin eheyttämiseen liittyvät vaatimukset haja-asutusalueen rakentamista koskien ovat merkittäviä painopisteitä tässä opinnäytetyössäni.

Lopputuloksena esittelen valmiit laajennus- ja tilasuunnitelmat sekä valaistussuunnitelman. Suunnittelutyön perustana on ollut tutkimustuloksiin liittyen loma-asumisen motiivit yleensä.

Lahti University of Applied Sciences

Degree Programme in design

Päivi Lehto

Villa Salmela

Shorefront Building in National Landscape

Bachelor's Thesis in Interior Architecture

91 pages

Spring 2010

Keywords: building waterfront, motives for recreational facilities in summerhouses, attraction for nature, architecture of summer-houses in Finland in 1960's, cultural environment

Abstract

In this graduation project I design an enlargement to a summerhouse in Eko Sastamala.

In my project I handle current challenges when building ashore in national landscape and in sparsely populated areas. Although the summerhouse is going to be enlarged it is based to aim to decrease energy consumption to repair existent building in order to pay attention national landscape when planning building's facade and how it will be associated with the surrounding nature.

In writing part I handle motives concerning free-time living. It is my intention to include these motives in my design so that they becomes motives for design. I also delve the history of Sastamala and building ashore generally in Finland.

During this designing process I attempt to expound how the motives concerning free-time living could be benefit in designing. And how requirements of designing and

planning when building ashore restrict and request the designer and how it affects to result of the process and getting the building license.

In this enlargement the idea is to enable to use summerhouse all-year and strongly reduce its energy consumption. This project includes the planning of the enlargement so that it adapts to the old part and respecting the architecture of summerhouses 1960's.

My designing process is based to the demands and limitations of legislation. And the examinations concerning the motives. The demands of community structure, attraction of country side and uniting the infrastructure concerning building in sparsely populated areas are the base elements in my graduation project.

Finally I represent the model of enlargement, the interior and enlightenment design. To incorporate motives into parts of my interior design process has been the main theme in my graduation project.

Sisältö

1 Johdanto ja toimeksianto	66	6 Tavoitteet ja rajaus
2 Rantarakentamisen historiasta		6.1 Toiminnalliset
2.1 Kulttuuriympäristö ja rantarakentaminen		6.2 Tyyli ja tunnelma
2.2 Suomalaisen maaseuturakentamisen historiaa		6.3 Suunnittelutehtävän rajaukset
2.3 1960-luvun huvila-arkkitehtuurista		7 Suunnitteluprosessi
3 Lainsäädännölliset puitteet		7.1 Tilasuunnittelu
3.1 Rantojen maankäytön suunnitelmallisuus		7.2 Materiaalit ja muotokieli
3.2 Ranta-alueita koskevat erityissäännökset		7.3 Valaistussuunnitelma
3.3 Haja-asutusalueille rakentaminen		8 Lopputulos
4 Luonnon ja suunnittelun kohtaaminen		8.1 Valmis tilasuunnitelma
4.1 Veden vetovoima		8.2 Julkisivu
4.2 Vapaa-ajan asumisen ja suunnittelun motiivit		9 Arviointi
4.3 Motiivien sisällyttäminen suunnitteluprosessiin		Lähteet
5 Suunnittelutyön kohde		Liitteet
5.1 Karkku-Tyrvää kulttuurialueena		
5.2 Mökki Salmela		
5.3 Mökistä huvilaksi		

1 Johdanto

Opinnäytetyössäni käsittelen nykyisen vapaa-ajan asumisen muuttumista ympärivuotiseksi ja sen asettamia haasteita suunnittelijalle ja itse asukkaalle. Tarkastelussani käsittelen vapaa-ajan asumiseen liittyviä motiiveja ja niiden yhteensovittamista niin lainsäädännön, suunnittelun kuin ympäristönsuojelun näkökulmiin.

Maaseudun ja haja-asutusalueiden asuttaminen on virkeimmillään sitten maaltamuuton ja yhteiskunnan rakennemuutosten vuosien. Siihen liittyvät hajoamis- ja eheyttämisprosessit herättävät jatkuvasti keskustelua lainsäätäjien, kaavoittajien ja suunnittelijoiden parissa. Haluan tällä työlläni osoittaa miten voi panostaa vapaa-ajan asumiseen mökkiä laajentamalla, varustetasoa parantamalla ja samalla pyrkiä säästämään energiaa ja vähentämään haitallisia päästöjä. Perehdyn myös miten kuntataloudellisesti Sastamalassa koetaan loma-asuminen ja sen tuomat hyödyt ja aiheuttamat haitat kunnalle.

Luonnon ja veden vetovoima sekä vapaa-ajan asumisen kokeminen pakopaikkana ja vastapainona kiireiselle kaupunkielämälle ovat keskeisessä asemassa, kun pohdin vapaa-ajan asumiseen liittyviä motiiveja. Näiden motiivien sisällyttäminen suunnitteluprojektiini ja niiden huomioiminen tilasuunnitteluvaiheessa ovat koko opinnäytetyöni pääpainopisteenä.

Vaikka vapaa-ajanasuntoa laajennetaan tässä projektissa huomattavasti, on sen perusteena energiataloudellisuuden parantaminen korjausrakentamisen keinoin ja maisemallisten arvotekijöiden huomioiminen julkisivusuunnittelussa, kun kohde sijaitsee kansallismaisemassa.

Toimeksianto

Nykyinen loma-asunto halutaan muuttaa asiakkaan toivomuksesta ympärivuotiseen käyttöön ja sitä halutaan samalla laajentaa. Näiden pyrkimysten taustalla on myös loma-asunnon energiatehokkuuden merkittävä lisääminen, vaikka loma-asuntoa aiotaan laajentaa.

Loma-asunnosta halutaan huvilamainen vapaa-ajan asunto, jonne asiakas voi mennä viettämään viikonloppuvapaitaan ja lomiaan perheensä kanssa. Perheeseen kuuluu viisi henkilöä. Loma-asunto on suunniteltu 1962. Rakennusmestari Alpo Parikka laati siihen laajennussuunnitelman 1975. Mökin on aiemmin omistanut perhe Granlund. Loma-asunto edustaa aikansa huvila-arkkitehtuuria ja sen laajentaminen halutaan tehdä osaksi myös rakennusajankohtaa kunnioittaen.

Laajennustyöt on suunniteltu aloitettavaksi vuoden 2011 keväällä. Nykyiseen loma-asuntoon on tehty jätevesien talteenottojärjestelmä ja samalla tulo- ja menovedet on

ohjattu kulkemaan tämän järjestelmän kautta. Uuteen laajennusosaan ei tule vesipisteitä eikä viemärointejä, joten se ei aiheuta näihin liittyviä maanrakennustoimenpiteitä.

Toimeksiantona suunnittelen laajennusosan kokonaan ja lisäksi teen laajennukseen sisustussuunnitelman ja valaistussuunnitelman.

"Helteisinä kesäpäivinä oli mukava käydä vedessä vilvoittelemassa, ja talojen naisväkikin mielellään pesi pyykkinsä rannalla, jossa vettä oli riittämiin käytettävissä. Lisäksi ranta kutsui isäntäväkeä nuotanvetoon ja verkkojen laskuun, sillä särvin oli ennen vanhaan melkein yhtä tärkeä kuin leipäkin."

Kaarlo Ritvola (1967)

2 Rantarakentamisen historiasta

2 Rantarakentamisen historiasta

2.1

Kulttuuriympäristö ja rantarakentaminen

Kulttuuriympäristö on yleiskäsite. Sillä tarkoitetaan ympäristöä, jonka ominaispiirteet ilmentävät kulttuurin vaiheita sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutusta. Kulttuuriympäristöön liittyy myös ihmisen suhde ympäristöönsä ennen ja nyt; sille annetut merkitykset, tulkinnat ja sen erilaiset nimeämiset. Tarkemmin kulttuuriympäristöä voidaan kuvata käsitteillä kulttuurimaisema ja rakennettu kulttuuriympäristö. Kulttuuriympäristöön kuuluvat myös muinaisjäännökset ja perinnebiotoopit. (www. rakennusperintö.fi: Käsitteistö)

Vammalan¹ kaupungin alueella sijaitsevilla valtakunnallisesti arvokkailla maisema-alueilla ja kulttuuriympäristössä rakentamiseen ja muuhun maankäyttöön tulee kiinnittää erityistä huomiota (Vammalan kaupungin rakennusjärjestys 4. luku 12§). Edelleen rakennusjärjestyksen 15§ sanotaan: raken-

nettaessa ranta-alueille tai avoimeen maastoon tulee erityistä huomiota kiinnittää rakennuksen korkeusasemaan, muotoon, ulkomateriaaleihin ja -väriytykseen.

Kulttuuriympäristön suojelun tavoitteet ja tärkeimmät keinot on määritelty maankäyttö- ja rakennuslaissa. Kunnissa varmistetaan kulttuuriympäristön säilyminen kunnallisilla päätöksillä. Kaavoitukseen liittyvät sisältövaatimukset korostavat kulttuuriympäristön vaalimista. Rakennusuojelulain (60/1985) nojalla voidaan suojella kulttuurikehitykseen tai historiaan liittyviä rakennuksia, rakennusryhmiä ja rakennettuja alueita (Ympäristö-opas 2005). Lainsäädännölliset ja suojelutavoitteet koskevat alueita, joilla ei ole voimassa olevaa asemakaavaa. Jotta pystyisimme suojelemaan kansallista kulttuuriperintöämme ja kauniita ranta- ja luonnonmaisema-alueita tarvitsemme erityisesti tämänkaltaista lain soveltamista ja yhteistyöhalukkuutta siihen sekä kuntien toimesta että rakennuttajien toimesta.

---

¹ Nykyinen Sastamalan kaupunki

2.2

Suomalaisen maaseutuasumisen historiaa

Suomalainen elämä ja sitä tukeva luokkajärjestelmä kehittyivät maaseudulla, kartanonisäntien, talonpoikien, torppareiden ja maattomien keskuudessa (Kolbe 2008). Rakennettu Ympäristö-lehden artikkelissaan Kolbe kertoo, miten maassamme oli itsenäisyyden alkuaikoina poliittista sekavuutta ja kansallisen jatkuvuuden takaamiseksi tarvittiin maanomistusta. Näin sai alkunsa pientilalliset; maanomistajat. Kansallisen identiteetin rakennepuut kasvoivat yhä Sisä-Suomen järvimaisemasta ja talonpoikaisesta ihan-teesta (Kolbe 2008).

Kaarlo Ritvola teki 1967 kirjan, joka sisälsi 52 piirustusta huviloista ja saunoista. Kirjan saatesanoissaan hän kertoo lukijalle ja kirjan käyttäjälle kuinka järvi- ja jokivarsien alueilla esi-isämme eivät kuitenkaan rakentaneet asumuksiaan välittömään veden läheisyyteen, vaan niiden tuntumaan. Tulvat ja järven selältä puhaltava viima ja aamuiset sumut saivat heidät etsimään suojaa metsäisiltä mäiltä ja kummuilta. Vaikka rannoille

rakentamista Ritvolan mukaan kartettiin oli ranta heille mieluinen paikka. Kesähelteillä järven rannassa uitiin ja talojen naisväki pesi siellä pyykkinsä. Miesväkeä rannat kutsuivat kalastamaan ja laskemaan verkkoja, sillä särvintä tarvittiin yhtä kipeästi kuin leipääkin (Ritvola 1967). Niinpä rannoille alkoi ensimmäisenä ilmestyä venevajoja rantasaunoja, jotka olivat kesäisin vilkkaassa käytössä.

Suomi säilyi pienviljelysyhteiskuntana pitkään ja kun sotiemme aikaan maotamme ryhtyi asuttamaan siirtoväestö, noudatettiin heidän asuttamisessaan edelleen poliittista linjaa, jolla pyrittiin pitämään maaseutumme asuttuna. Poliittisena pyrkimyksenä oli koko maan pitäminen asuttuna: kaupunkien kehittämistarpeet alistettiin aluepolitiikalle (Kolbe 2008). Kuitenkin alkoi valtaisa maaltamuutto kaupunkeihin ja rakennemuutosten vuosikymmeninä 1960- ja 1970-luvuilla satoja tuhansia suomalaisia pientilallisia muutti työn perässä maaseudulta kaupunkeihin; Etelä-Suomeen ja Ruotsiin. Maaseutu autioitui nopeasti ja kaupunkien kasvu oli kiivasta.

Suomalaiset löysivät kaupungeista uusia reittejä ansaita rahaa ja kouluttautua parempiin ammatteihin ja näin suotiin kaikille mahdollisuus vaurauteen ja oman elämän parempaan hallintaan. Maanviljelijäväestöstä tuli työväestöä ja toimihenkilöitä. Heitä rekrytoitiin tehtaisiin ja kouluttautuneet sijoituivat yliopistoihin, hallintotehtäviin, palveluammatteihin ja median palvelukseen.

Vasta suurten ikäluokkien ajama kulttuuri- ja arvovallankumous, elintason nousu ja muuttoliike antoivat enemmän tilaa urbaaneille arvoille. Ne mahdollistivat irtioton perinteisistä instituutioista ja agraaripohjaisesta yhtenäiskulttuurista. Uudet aatteet korostivat luokatonta, modernia, individualistista elämäntapaa, kulttuurista liikkuvuutta, rationaalisuutta, moniarvoisuutta ja kansainvälisyyttä, tasa-arvoa, demokratiaa ja koulutuksen merkitystä (Kolbe 2008).

Näiden myllerrystä aiheuttaneiden muuttovuosien aikana käsitys maaseudusta muuttui kaupunkilaisen näkökulmasta radikaalisti. Muistan itsekin lapsuudestani, kun menimme serkkujemme luokse pääkaupunkiseudulle 1970-luvulla, kuinka meitä haukuttiin "laidelaisiksi". Yhteiskunnan rakennemuutosten kohtaamisen "paikka" oli omassa lapsuu-

dessani juuri tuo ilmapiiri, joka yhteiskunnassamme vallitsi ja mikä johtui osaltaan suurista ennakkoluuloista maaseutua kohtaan. Toisaalta nyt ymmärrän, että nuo kaupunkilaislapset eivät tunteneet maaseutua ja heidän vanhempansa olivat täältä lähteneet kaupunkiin uuden ja paremman elämän toivossa. Entinen maaseutuelämä ehkä haluttiin karistaa muistoista. Voidaan puhua välisukupolvesta (Kolbe 2008), joiden juuret oli voimakkaasti maaseudulla, mutta joiden elämä rakentui vielä hauraasti kaupunkiympäristöön. Vasta nyt on aikuistumassa ensimmäiset täysin kaupungistuneet sukupolvet (Kolbe 2008). Suurimmalla osalla suomalaisista kaupunkilaisuus on ohutta eli se on kehittynyt vain yhden tai kahden sukupolven aikana (Komulainen 2007).

Jouni Rytteri on tutkinut Loma-asutuksen kehitystä Mäntyharjussa 1950-2000 pro-gradututkielmassaan Joensuun yliopistolle 2006. Samassa tutkimuksessaan hän on Mäntyharjun Loma-asutuksen kehityksen ohella tutkinut myös tilannetta koko Suomen kannalta. Loma-asumisen lisääntymisen taustalla oli kansalaisten vaurastuminen (Rytteri 2006).

Taustaksi tälle hän puhuu ajasta toisen maailmansodan säännöstelyn ja tuontirajoitusten jälkeen, jolloin 1960-luvulla kauppa vapautui ja talous kasvoi muun muassa Eftan liittännäisjäsenyyden seurauksena jopa viiden prosentin vuosivauhdilla. Yksityisten kansalaisten kuluttamisen mahdollisuus kasvoi ja samalla myös henkilöautojen määrä. Tieverkkoa alettiin laajentaa ja sen kunnossapitoon panostettiin. Sekä yksityiset ihmiset että valtio investoivat rakentamisen muodossa (Rytteri 2006).

Näitä tapahtumia seurasi kiivas rantarakentamisen vaihe, joka ei ole osoittanut hiipumisen merkkejä vielääkään. Nämä historian tapahtumat ovat heittäneet suunnittelu- ja suojeluhaasteen meidän sukupolvellemme toteutettavaksi. Yllättävän hitaasti on tultu tähän pisteeseen, jossa lainsäädäntö on saanut otteen maanomistukselta ja sen myötä saanut mahdollisuuden rantojen rakentamisen suunnitelmallisuuden lisäämiseen ja suojelun toteuttamiseen.

2.3

1960-luvun huvila-arkkitehtuuria

Huviloiden rakentaminen lisääntyi maassamme voimakkaasti sotien jälkeen. Maailmasotien välisen ajan modernisaatio ja demokratisoituminen heijastuivat myös huvilaelämään (rakennusperintö.fi: kesäasumisen kulttuurihistoriaa). Huvila-arkkitehtuuri pelkistyi, kun keskiluokan perhearvot ja harrastukset muokkasivat huvilaelämää uuteen suuntaan. Uudet vaatimattomammat kesäasunnot edustivat paitsi uutta arkkitehtuuria ja elämäntapaa, myös demokratisoituvan ja kaupungistuvan yhteiskunnan ihanteita (rakennusperintö.fi: kesäasumisen kulttuurihistoriaa).

Uusia kesämökkityyppejä etsittiin arkkitehtuurikilpailujen avulla. Varhaisin lienee ollut aikakauslehti Aitan järjestämä suunnittelukilpailu, jonka tulokset julkaistiin kirjana: "Halpoja kesäasuntoja: Aitan piirustuskilpailussa v. 1928 palkitut ja lunastetut ehdotukset". Kilpailuun osallistuivat monet uuden polven arkkitehdit, kuten Alvar Aalto, Hilming Ekelund ja Erik Bryggman. Vuonna

1932 julkaistiin Enso-Gutzeit Oy:n järjestämän arkkitehtikilpailun tulokset "20 Luvantaimajaa", jossa näkyi korostetusti pyrkimys kehittää uutta rakennustyyppiä funktionalismin periaatteiden mukaan. (rakennusperintö.fi: kesäasumisen kulttuurihistoriaa)

Vuonna 1932 järjestettiin kaksikin kilpailua, joissa huvilamallistoihin etsittiin ratkaisuja. Pohjoismaisilla rakennuspäivillä puutuotantoa esille nostavan huvilakilpailun voitti arkkitehti Otto Flodin. Enso-Gutzeitin Weekendviikonloppumajakilpailun voittivat arkkitehdit Hytönen ja Luukkonen (Vahtera 2008)

Mallipiirustuksista löytyi useita erilaisia malleja pulpettikattoisista pikkuhuviloista perinteisiin satulakattoisiin mökkeihin. Rakennuksen asettuminen ilmansuuntien mukaan ja sen suhdetta ympäröivään luontoon pidettiin tärkeänä. Pienimmät mallit olivat yksihuoneisia. Samassa tilassa oleiltiin, valmistettiin ruokaa ja nukuttiin pienissä makuusopeissa. Mökeissä ei aina ollut tulisijaa ja sen saattoi rakentaa kulmakivien varaan. Loma-asuntoja alettiin yhä useammin kutsua mökeiksi eikä huviloiksi.

Voimakas rakennusaalto muutti rantamaisia radikaalisti 1940-1960-luvuilla. Mökkin määrä nelinkertaistui ja uusia mökkejä kohosi vuosittain tuhansia. Rakentamista ei säädelty, vaan mökin sai pystyttää aivan rannan tuntumaan, jopa rantaviivaan. Koska sota-ajan materiaalipula oli valtaisa, turvautttiin puurakentamiseen. Jokamiehen rakennustaitoihin perustuen mökkejä rakennettiin hartiapankkiperiaatteella ja piirustuksetkin saattoi löytää vain tupakka-askin kyljestä. Luonnonhelmassa sijaitsevista mökeissä oleiltiin öljylampun hämyisässä valossa ja olosuhteet olivat kaikin puolin hyvin vaatimattomat. 1940-1950-luvuilla mökkityypeiksi vakiintuivat pienet rantaviivan tuntumaan rakennetut saunamökit ja viikonloppumajat.

Mökkirakentaminen kiihtyi entisestään ja 1960-1970-luvuilla kesämökkejä oli jo satoja tuhansia. Elintason nousun myötä myös kesämökkien varustelutaso nousi. Mökkien sisustuksissa käytettiin hirsi- ja paneelipintoja. Huonekaluja, pirttikalusteita ja vanhoja esineitä tuotiin kotoa mökille.

Viisipäiväinen työviikko mahdollisti viikonloppujen viettämisen kesämökillä. Ja uudistunut lomalainsäädäntö 1960 mahdollisti pitkien yhtäjaksoisten kesälomien vieton.

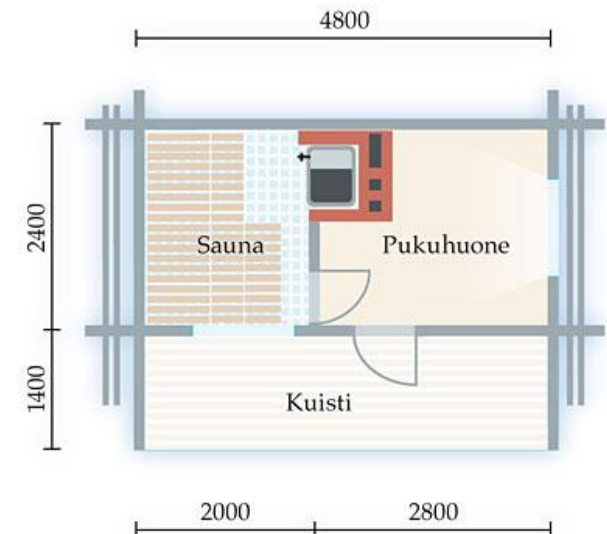
1960-1970-luvuilla mökkirakentaminen oli kirjavaa ja talotehtaat ja hirsiveistämöt toivat markkinoille lukuisia mökki- ja saunamalleja. Romantisoivan hirsirakentamisen rinnalla yleistyivät matalat yksikerroksiset, ajan modernia asuntorakentamista heijastelleet huvilamallit. Vaatimattoman mökkielämän rinnalla lomakodeilta alettiin myös vaatia väljempiä ja mukavampia puitteita, joissa saattoi viettää aikaa ympärivuotisesti. (rakennusperintö.fi: kesäasumisen kulttuurihistoriaa)

Muutamina 1960-70-luvun aikakauden malliesimerkkeinä mainittakoon mm. Reima Pietilän suunnitteleman Rantasauna RS12:n. Kaija ja Heikki Sirénin Rantapirtti RS43:n, Matti Suurosen Futuron ja Kaarlo Ritvolan 1967 suunnitteleman huvilan.

RS12:n lähtökohtana oli Pietilän aiemmin suunnittelema savusauna, jonka Rantasalmi Oy rakensi Brysselin maailmannäyttelyn Suomen osastolle vuonna 1958 (rantasalmi.fi).

(kuva 1, www.rantasalmi.com)

(kuva 2, www.rantasalmi.com)

Arkkitehtitoimisto Kaija ja Heikki Sirenin
1970-luvulla suunnittelema Rantapirtti RS43.

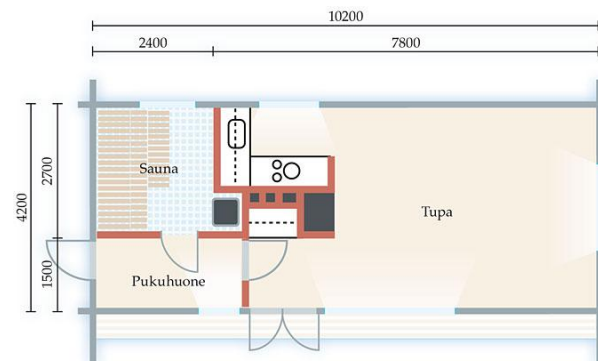

(kuva 3, www.rantasalmi.com)

Matti Suurosen suunnittelema Futuro edustaa
aikakautensa uudentyyppisistä materiaaleis-
ta tehtyä rakennuskokeilua.

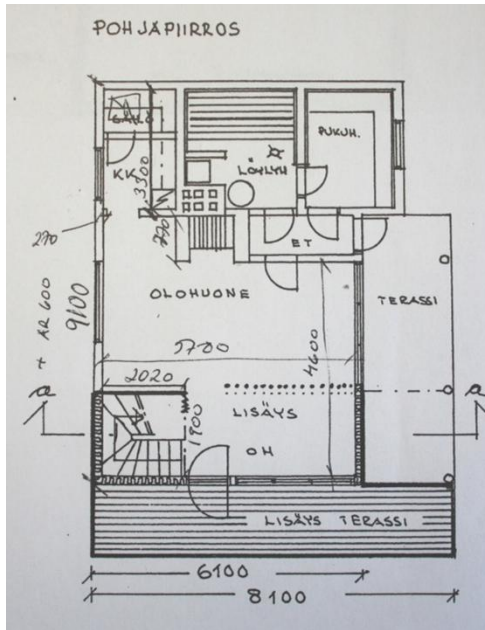

(kuva 5, www.kiasma.fi)

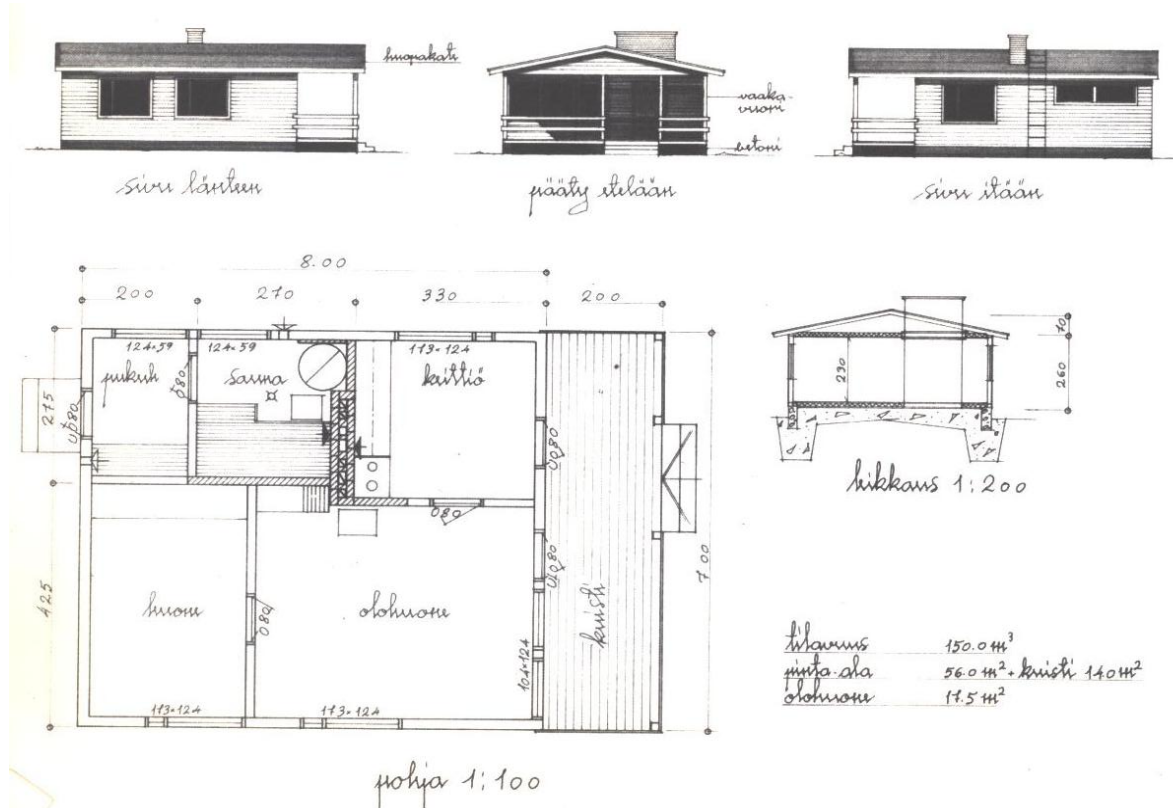
(kuva 4, www.rantasalmi.com)

Kuva 6 Huvila Salmelan pohjapiirustus 1962, johon suunniteltiin lisäys 1975.

Kaarlo Ritvolan kirjasta Huviloita ja saunoja. 52 piirustusta (1967) malli 15, joka pohjapiirustukseltaan muistuttaa joiltakin osin Huvila Salmelan alkuperäistä pohjapiirustusta.

Kuva 7, Huviloita ja Saunoja, Ritvola 1967

Malli nro 15

3 Lainsäädännölliset puitteet

(kuva 8, Näkymä Tyrvään Pyhän Olavin kirkon suuntaan Vehmaanniemestä², Sastamala, Päivi Lehto, 18.10.2009)

(kuva 9, Vehmaanniemen koivuhakamaata, Sastamala, Päivi Lehto, 18.10.2009)

---

² Sastamalan Natura-alue, koodi FI0350005. Rauhoitettu yksityismaan suojelualueeksi vuonna 1973. Suojelun toteutuskeinona luonnonsuojelulaki

3 Maankäyttö- ja rakennuslaki

3.1

Rantojen maankäytön suunnitelmallisuus

Suomessa rantarakentamiseen vaikuttanutta lainsäädäntöä ei ollut ennen vuotta 1958. Seutu-, yleis- ja asemakaavat tulivat lakisääteiksi 1958 rakennuslain mukaan. Rantarakentamisen säätelyn puutteellisuutta kritisoitiin useaan eri otteeseen. Jokamiehen oikeuksien puolesta taisteltiin ja luonnonkauniiden maisema-alueiden muuttuminen ja jopa joidenkin artikkeleiden mukaan maisema-alueiden rumentuminen lisäsi huolestuneisuutta ja tarvetta ranta-alueiden suojelemiseksi. Tästä johtuen 1960-luvulla alettiin suunnitella rantojensuojelulakia.

Seutusuunnitelmien liitto kiinnitti sisäasiainministeriölle lähetetyssä kirjelmässään huomiota lisääntyneeseen rantojen palstoitukseen ja rakentamiseen sekä siihen, että se oli vaikeuttanut asutuskeskusten läheisyydessä maata omistamattomien pääsyä rannoille jokamiehenoikeuden turvin (Rytteri 2006).

Lakiehdotus tyssäsi lähinnä niihin ristiriitoihin, joita koettiin olevan maanomistajien ja maankäytön sääntelyn välillä.

Hallituksen esitys rannansuojelulaiksi ja siihen liittyväksi laiksi, joka koski kaavoitusalueiden jakolain muuttamisesta, esiteltiin kevättalvella 1967 eduskunnalle. Laki lähetettiin laki- ja talousvaliokunnalle, josta se siirtyi perustuslakivaliokunnan käsittelyyn. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausunnossa 32 laki- ja talousvaliokunnalle todetaan rannansuojelulaista, että ”maanomistajan lailliset edut ja oikeussuojan tyydyttävällä tavalla järjestävä lainsäädäntö” 33 ei olisi mahdollista säätää tavallisen lain mukaisessa säätämisjärjestyksessä vaan se pitäisi säätää perustuslaillisessa säätämisjärjestyksessä. (Rytteri 2006)

Kun rantojensuojelulaki ei mennyt läpi ryhtyi uusi rantasuunnittelujaosto vuonna 1967 laatimaan ehdotusta, jossa huomioitaisiin aiemmin esitettyjä näkökohtia. Rantasuunnittelujaosto teki uuden ehdotuksen rakennuslain muuttamiseksi (Rytteri 2006). Lakiesitykseen oli otettu mallia Ruotsin ja Norjan vastaavista laeista. Tämän uudistetun esityksen

tavoitteena oli tuolloin saada uudet rantakaavaa koskevat säännökset rakennuslakiin mukaan. Uuden lain mukaan rantakaavan laatimisvelvollisuus koski tilannetta, jossa ranta-alueelta on aloitettu myydä, vuokrata tai ostaa maata loma-asutuksen tarpeisiin niin paljon, että rantojenkäytön suunnittelu on tarpeen (Rytteri 2006).

Rantakaavasäännöstö 1969 ei kuitenkaan merkittävästi rajoittanut rantarakentamista. Lakia pidettiin löysänä ja se herätti myöhemmin arvostelua. (Rytteri 2006).

Rakennuslain koettiin olevan vaikeaselkoinen ja vaikeasti tulkittavissa siihen tehtyjen lukuisten muutosten jälkeen. Sisäasiainministeriö antoi tammikuussa 1970 rakennuslain kokonaisuudistuksen kaavoitus ja rakennusasiain neuvottelukunnan tehtäväksi ja periaatemietintö rakennuslain uudistamisesta valmistui 1974 (Rytteri 2006). Mietinnössä korostettiin suunnittelemattomuuden vaikutuksia haja-asutusalueilla ja varsinkin ranta-alueilla. Edelleen vapaiden ranta-alueiden virkistyskäyttömahdollisuudet koettiin riittämättömiksi ja varsinkin Etelä-Suomessa ongelma koettiin pahimpana.

Luonnon- ja rantojensuojelulakeja kohtaan tehdyissä kannanotoissa on selvästi näkynyt miten vahva asema maanomistajilla Suomessa on ja miten on pelätty pakkolunastuspäätöksiä. Oman suvun hallinnassa vuosisatojakin olleet maat koettiin omana kulttuuriperintönä, mikä on näkynyt vahvasti suojelun vastustamisessa.

Rantojen suunnittelun tarve laajeni 1.1. 1997, kun rakennuslakia muutettiin luononsuojelulain myötä. Tavoitteena oli rantojen suunnitelmallinen ja kestävä käyttö: rantojen monimuotoisuus ja biologinen tuotto-kyky haluttiin turvata ja virkistys- ja muiden tarpeiden tyydyttämismahdollisuudet säilyttää myös tuleville sukupolville (Ympäristö-opas 120, 2005).

2000 alussa voimaan tulleeseen maankäyttö- ja rakennuslakiin Suunnittelun tarve ulotettiin myös sellaisille rantavyöhykkeille, joilla ei ollut rantakaavan laatimistarvetta. Periaate siirrettiin vuoden (Ympäristö-opas 120, 2005).

Rantojen kaavoitus on edennyt hyvin. Poikkeamispäätökset ovat vähentyneet, ja tällä

hetkellä noin 60% rantarakentamisesta perustuu kaavoitukseen (Jarva 2008).

Meren tai vesistön ranta-alueeseen kuulualle rantavyöhykkeelle ei saa rakentaa rakennusta ilman asemakaavaa tai sellaista oikeusvaikutteista yleiskaavaa, jossa on erityisesti määrätty yleiskaavan tai sen osan käyttämisestä rakennusluvan myöntämisen perusteena. Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös ranta-aluetta, jolle rakentamisen ja muun käytön suunnitteleminen pääasiassa rantaan tukeutuvan loma-asutuksen järjestämiseksi on tarpeen alueella odotettavissa olevan rakentamisen vuoksi (MRL 72§ 1 ja 2 mom. Suunnittelun tarve ranta-alueella).

Toisin sanoen siis; maankäyttö- ja rakennuslain mukaan rannoille ei saa rakentaa ilman asemakaavaa tai rakentamisen ohjaamiseen tarkoitettua yleiskaavaa. Suunnittelutarve koskee uuden rakennuksen rakentamista, olemassa olevan rakennuksen huomattava laajentamista ja vapaa-ajan asunnon muuttamista vakituiseksi asunnoksi. Ellei kaavaa ole, rakentamiseen tarvitaan poikkeamispäätös. Suunnittelun tarve ulotettiin myös sellaisille rantavyöhykkeille, joilla ei ollut

rantakaavan laatimistarvetta. Periaate siirrettiin vuoden 2000 alussa voimaan tulleen maankäyttö- ja rakennuslakiin. (Ympäristöopas 120, 2005)

Tämä lainkohta koskee myös minun opin-
näytetyötäni ja siihen suunnittelemani huomattavaa laajennusta. Käyn tuonnempana läpi miten tämä näkyy omassa projektissani.

3.2

Ranta-alueita koskevat erityissäännökset

Käytännössä 1958 rakennuslaki ei juurikaan rajoittanut rantarakentamista. Luonnonsuojelun ja rantarakentamisen välille nousi intressitiriitoja. Esimerkiksi 1961 Karjalohjalla huvila-asutusta varten kaavoitettu alue oli myös kaavailtu suojeltavaksi. Luonnontieteelliset seurat ja luonnonsuojelijat laativat esityksen valtioneuvostolle alueen suojelemiseksi, joka myös hyväksyttiin. 1964 alueesta muodostettiin luonnonpuisto. (Rytteri 2006)

Rantarakentamista ohjaa maankäyttö- ja rakennuslain lisäksi myös luonnonsuojelulaki ja ympäristönsuojelulaki. Maakunnallisella ja kunnallisella tasolla voidaan tehdä maakunnallisia ja paikallisia kulttuuriympäristöä sekä perinnemaisemia koskevia inventointeja ja kulttuuriympäristöohjelmia. Ympäristönsuojelulain tavoitteena on mm. ehkäistä ympäristön pilaantumista, poistaa ja vähentää pilaantumisesta aiheutuvia vahinkoja, turvata terveellinen ja viihtyisä sekä luonnontaloudellisesti kestävä ja monimuotoinen ympäristö (Ympäristöopas 2005).

Talousvesiä koskee yleinen puhdistamisvelvollisuus. Vapaa-ajan asuntojen kohdalla niiden varustetaso vaikuttaa siihen pitääkö niiden jätevedet puhdistaa ennen maahan joutumistaan. Koskaan jätevesiä ei saa johdtaa suoraan vesistöön. Vesihuoltolaki määrää kiinteistönomistajan huolehtimaan omasta vesihuollostaan (VHL 6§). Vesilaki on vesitalousasioiden yleislaki, joka koskee kaikkea vesistössä tapahtuvaa ja vesistöihin suoraan vaikuttavaa rakentamista.

Kunnan oma rakennusjärjestyksessä annetaan paikallisista oloista johtuen tarpeellisia määräyksiä. Nämä määräykset voivat koskea rakennuspaikkaa, rakennuksen kokoa ja sen sijoittumista, rakennuksen sopeutumista ympäristöön, rakennustapaa, istutuksia, aitoja ja muita rakennelmia, rakennetun ympäristön hoitoa, vesihuollon järjestämistä sekä muita niihin rinnastettavia paikallisia rakentamista koskevia seikkoja. (Ympäristöopas 120, 2005)

Rantarakentamiseen vaaditaan useita erilaisia lupia. Itse rakentamiseen tarvitaan rakennuslupa, purkaminen voi edellyttää purkamislupaa, voidaan tarvita toimenpidelupa

tai maisematyölupa. Jätevesien käsittely ratkaistaan rakennuslupan yhteydessä.

Koska rantarakentamisen suosio on edelleen voimakasta ja sen vaikutukset kasvukeskuksissa ja niiden ympäristökunnissa on taloudellisesti huomattavat, on rantarakentamisen suunnitelmallisuus merkityksellistä alueiden kehittämisen kannalta. Tämä aiheuttaa voimakasta ristiriitaa suunnitteluvaatimusten ja suojeluvaatimusten välille. Toisaalta kasvukuntien ja -alueiden kasvua pitäisi tukea ja toisaalta taas yhteiskuntarakenteen hajautuminen aiheuttaa huolestuneisuutta varsinkin energiataloudellisista näkökulmista katsottuna. Kehittämistavoitteet koskevat useilla paikkakunnilla joko suoraan maankäyttöä ja rakentamista tai heijastuvat niihin. Yleiskaa-voituksen avulla voidaan luoda alueellista kehittämisstrategiaa. Jos kasvukunnan alueella on merkittäviä rakentamiseen mahdollistavia ranta-alueita, voidaan niiden kaavoittamisen avulla luoda tasapainoista ja hyvin suunniteltua rakennettua ympäristöä sekä samalla vahvistaa kunnan omaa intressiä tiettyä kehityssuuntaa kohtaan.

Vammalan³ kaupunki on laatinut Ellivuoren alueelle osayleiskaavan 2002, joka toimii sen kehittämisen välineenä ja ohjaa siellä rakentamista ja luonnonsuojelua. Ellivuori ja Pirunvuori sijaitsevat Ekon lähituntumassa, jonne oma projektikohteeni sijoittuu. Ekon alue on kuitenkin jo pitkään ollut varsin tiheään rakennettua ranta-alueeltaan, joten sinne ei ole odotettavissa kaavaa. Rantoja on kaavoitettu aikoinaan, kun aiemmat lait mahdollistivat maanomistajan laatiman oman kaavan. Tämä kaava, jonka perusteella Salmelan huvila aikoinaan laajennettiin (1975), ei ole enää voimassa. Koska alueella ei ole voimassa olevaa kaavaa, kohteeseeni on haettu poikkeamispäätöstä rakennuslupaa varten.

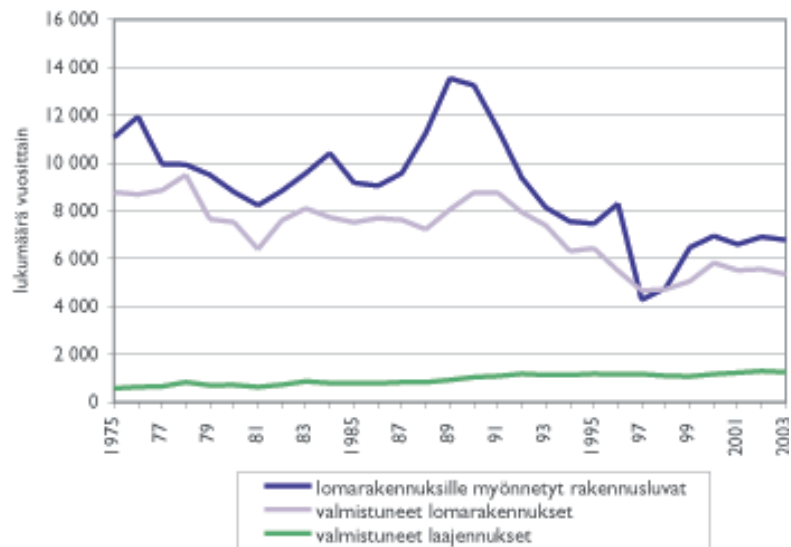
³ Nykyinen Sastamalan kaupunki

3.3

Haja-asutusalueille rakentaminen

Rakennuslain uudistuksen yhteydessä 1974 korostettiin suunnittelemattoman haja-asutusalueiden rakentamisen haittoja ranta-alueilla, taajamien lievealueilla sekä tienvarsilla ja saaristo- ja tunturialueilla. Näiden alueiden katsottiin olleen arkoja luonnonolosuhteiltaan ja kärsineen eniten suunnittelemattomasta rakentamisesta. Tuohon aikaan kaavoitus- ja rakennusasiain neuvottelukunnan kanta suunnittelematonta haja-asutusta kohtaan oli jyrkkä. Suunnittelemattomuus aiheutti rantaresurssien tuhlausta ja luonnonarvojen tuhlausta. Maaseudun rakentamisen kokonaismäärästä jopa 3/4 oli loma-asuntorakentamista. Vapaiden ranta-alueiden pelättiin vähentyvän nopeasti ja jokamiehenoikeuksien kaventuneen merkittävästi. Neuvottelukunta totesi, että haja-asutuksen oli tapahduttava suunnitelmallisesti, kuten taaja-asutuksenkin (Rytteri 2006).

Tilastojen valossa loma-asumiseen liittyi muutakin kuin uudisrakentamista. 1970-luvulla

(Kuva 10, Ympäristöopas 120, 2005)

Suomessa tehtiin laajennuksia loma-asunnoille vuotta kohden reilusta 600:sta vajaaseen tuhanteen. (Rytteri 2006) Laajennusten määrä on lisääntynyt ja se on ollut nousujohteista viime vuosina. Vuoden 1997 voimaan tulleen lain myötä anottujen rakennuslupien määrä putosi (kuva ?).

Alueiden kehittämislain (602/2002) tavoitteena on edistää alueiden taloudellista kasvua, elinkeinotoiminnan kehitystä ja työllisyyttä sekä vähentää alueiden kehittyneisyyseroja ja parantaa väestön elinoloja. Lakia toteutetaan määräaikaisten ohjelmien avulla. (Ympäristöopas 120, 2005)

Maaseutupoliittinen erityisohjelma 16.12.2004 perustuu maaseutupoliittiseen kokonaisuohjelmaan "Elinvoimainen maaseutu - yhteinen vastuumme". Kokonaisuohjelman taustalla on vaikuttamassa vapaa-aan asuminen kasvu, vapaa-aan asuntojen muuttaminen pysyviksi asunnoiksi ja osa-aikaisen maalla asumisen kannustaminen. Keinoja on kartoitettu kehittämistavoitteissa vuosille 2003-2007. Niitä on muun muassa maankäytön suunnittelu, palveluiden ja infrastruktuurin mitoitus koskien vapaa-aan asumisen

kasvua. Kaavoituksen ja lupakäytäntöjen kehittämisellä tuetaan vapaa-aan asuntojen rakentamista ja niiden muuttamista pysyviksi asunnoiksi. Edistämällä ympärivuotista vapaa-aan asumista ja vapaa-aan asunnolla tehtävää etätöitä kannustetaan osa-aikaista maalla asumista.

Luonnonsuojelua kohtaan toivottavien myönteisten tavoitteiden saavuttamiseksi on edistettävä kansalaisten luonnon tuntemista ja asennoitumista luontoa ja luontoharrastuksia kohtaan. Avoin tiedottaminen, vuorovaikutus ja yhteistyö ovat maankäyttö- ja rakennuslain keskeisiä tavoitteita (Ympäristöopas 120, 2005).

Alueiden kaavoitussuunnitteluun otetaan mukaan myös vakituiset asukkaat, maanomistajat ja loma-asukkaat sekä muut kunnan asukkaat, jolloin oma vastuu alueen suojelusta ja suunnittelusta korostuu ja omien vaikutusmahdollisuuksien myötä myös asenteiden kestävä kehitystä kohtaan toivotaan muuttuvan pysyvästi.

Ympäristöoikeudenmukaisuus - ympäristöpoliittisena oikeudenmukaisuutena - liittyy laajemmin siihen, miten yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus ja yhteisöllinen oikeudentaju otetaan huomioon ympäristöä käytettäessä ja tehtäessä sitä koskevia päätöksiä (Ahlquist 2008).

Etenkin kulttuurihistoriallisesti merkittävillä alueilla tai rantojen viljelymaisemaan sijoituvilla rakennuspaikoilla rakentamisen ohjauksessa on syytä kiinnittää huomiota siihen, että uudisrakentaminen pohjautuu alueen omaan perinteeseen (Ympäristöopas 120, 2005).

Kun asukas on perillä ranta-alueen historiallisesta ja sen perinteistä on luontevaa olla kiinnostunut myös sen suunnittelusta ja suojelusta. Tämä vuorovaikutusmahdollisuus on mielestäni yksi tärkeimmistä lainkohdista maankäyttö- ja rakennuslaissa. Ja haluan painottaa sitä haja-asutusalueille rakentamisen ja rakentamisen suunnittelun yhteydessä, jonne saatetaan muuttaa juuri omien ympäristönsuojeluun liittyvien vaikutusmahdollisuuksien vuoksi. Omavaraisempi asumistyyli ja irtaan-

tuminen tekniikan kahleista on motiivina yhä useammalla maalla muuttajalla.

Haja-asutusalueelle rakentaminen vaatii alueen perinteiden ja historian tuntemusta. Tietoisuutta siitä, että voit itse vaikuttaa oman alueesi kehittämiseen ja sen suojeluun tuo alueelle henkilökohtaisella tasolla lisäarvoa ja sellaiselle alueelle asettuminen ja juurtuminen on luonnollisempaa. Suunnittelijan näkökulmasta tällaisessa tilanteessa suunnittelun motiivien ja asiakkaan omien motiivien kohtaaminen on ilmeisempää ja silloin myös itse suunnittelutyö helpottuu. Asiakkaan, tässä tapauksessa vapaa-ajan asunnon tilaajan, on helpompi ymmärtää suunnittelun tavoitteita ja perusteluja niille, kun hän tuntee rakennetun lähiympäristön ja on siihen jollakin tasolla yhteydessä.

*Tulen ja menen, kuuntelen ja eläväni tunnen.
Ihaillen katselen lintua - uivan selällä järven.
Mikä voima ja mikä mahti minut sinusta niin
kaukana pitää?*

Miksi kerron sinulle - kauniille vesilinnulle?

*Juuri se, että sinä ihaillen siellä rannallasi istut.
Se on elämän tarkoitus.*

Uin selällä järven, sinä siellä ihaillen istut.

Lehto Päivi, 2005

4 Luonnon ja suunnittelun kohtaaminen

4 Luonnon ja suunnittelun kohtaaminen

4.1

Veden vetovoima

Rannat ovat veden ja kuivan maan kohtauspaikkoja, joissa elinolot vaihtelevat ankarista suotuisiin rannan jyrkkyyden, kallio- ja maaperän laadun, ilmaston, veden suolaisuuden sekä rantoja muokkaavien virtausten ja aallokon voimakkuuden mukaan (Ympäristöopas 120, 2005).

Vesistöjen vaikutus ei jää pelkästään rannan tuntumaan, vaan sen vaikutukset tuntuvat myös sisämaassa ja ilmastossa. Monet maalla elävät lajit käyttävät hyväkseen vesiekosysteemiä ja sen tarjoamia ravinteita.

Suomessa on noin 188 000 yli aarin suurista järveä, joista noin 56 000 on pinta-alaltaan yli hehtaarin kokoisia (Ympäristöopas 120, 2005). Järvien rantakasvillisuus on rehevää ja monimuotoisempaa verrattuna meren rantoihin. Suomen jokien pituudeksi on laskettu 20 000 kilometriä (Ympäristöopas 120, 2005). Jokien rannat ovat

järviin verrattuna avoimempia. Rannat ovat puuttomia ja pensastuneita ja niiden tuntumassa kasvaa paljon niittykasveja. Veden virtauksen vaikutuksesta ja tulvien vaikutuksesta rannat kuluvat ja sedimentit kasaantuvat paikasta toiseen vuosittain. Virtaavien koskien ja rauhallisempien suvantojen välillä on eroavaisuuksia. Ihmisen vaikutus vesistöihimme on mitä ilmeisin. vesistöjä on rakennettu ja muutettu omiin tarpeisiin vuosien ajan. Olemme haastaneet luonnon ja tehneet siitä osan omaa järjestelmäämme.

Vanha tekniikka toimii osana luontoa ja sen ehdoilla, kuten mylly, joka ei pyöriessään määrää joen virtaa, vaan virta määrää sitä. Mylly pyörii, kun joessa virtaa vesi. Jos virta kuivuu, myös mylly pysähtyy. Sen sijaan voimalaitoksen sähkömylly asettuu määräämään virtaa. Virta on padottu ja pato puolestaan säätelee veden korkeutta. Näin sähkömylly pyörii aina, veden virtauksista riippumatta. (Heidegger 1994, 34)

Kuva 11 Vehmaanniemi, Sastamala, Päivi Lehto, 2009

Kuva 12 Vehmaanniemi, Sastamala, Päivi Lehto, 2009

Vuorovaikutussuhteen luominen ympäristön kanssa edesauttaa ymmärtämään luontoa ja sen suojelua. Me haluamme rakentaa vesiluontoon ja veden välittömään läheisyyteen. Ihailemme vettä ja sen estetiikkaa, kirkkautta ja puhtautta. Mutta kuitenkin käytämme samalla pihanhoidossa ympäristömyrkyjä ja polttoaineella käyviä laitteita, joiden saastuttavat vaikutukset veteen ovat miltei välittömiä. Tupakoimme vaikka tiedämme sen vaarantavan terveyttämme. Ihmisen arvot ovat yhteismitattomia ja epäjohdonmukaisia (Eaton 1991). Hänen mukaansa politiikantekijät ja suunnittelijat ajattelevat liian usein esteettisiä mieltymyksiä visuaalisina ja usein pelkästään passiivisina kokemuksina. Pohdimme vain, mitä ihmiset katselisivat mielellään tietystä kulmasta tai mitä he tahtoisivat nähdä matkustaessaan pitkin rantaviivaa (Eaton 1991).

Maiseman kauneuden ja sen estetiikan kokemukselliseksi tuottaminen ei saisi olla pelkästään passiivinen visuaalisen kokemuksen tuottaminen. Ihmisten veteen liittyvät esteettiset arvot ovat paljon laajempia. Ne ulottuvat puhtaan palvovista selvästi aistillisiin. Melo-

minen, uiminen ja jopa kaste ovat kaikki aktiviteetteja, joissa esteettisyys on yksi keskeinen osatekijä. (Eaton 1991)

Ranskalainen tieteenhistorioitsija ja filosofi Gaston Bachelardia on lainattu useissa artikkeleissa, jotka ovat käsitelleet ympäristöestetiikkaa ja tilan poetiikkaa. Hänen tutkimustaan vedestä avaa Pauline von Bonsdorff kirjassa Vesi vetää puoleensa puheenvuorossaan Veden mielikuvitus. Bachelard antaa paljon painoa veden ja vesikokemusten kuvauksille esimerkiksi taiteessa, mutta aiheen mielikuvitus perustuu näiden rinnalla omiin kokemuksiimme elementeistä (Bonsdorff 2002). Bonsdorffin mukaan siihen, miten hahmotamme, havaitsemme ja koemme asioita vaikuttavat perustavalla tavalla omaksumamme ajattelun ja toiminnan tavat.

Veden vetovoimaa perustellaan usein sen välttämättömyydellä jokapäiväisessä elämässämme. Meillä on lähes kaikilla veden kosketuksesta omakohtaisia kokemuksia, joihin on vaikuttanut kulttuurimme perinteet, oman asuinalueemme maisemat ja ympäristökokemuksemme.

Veden tarjoamat nautinnolliset käytön mahdollisuudet ovat nostaneet veden erityisasemaan. Vesi on pääsääntöisesti ruumiille ystävällinen elementti, aine, joka on ja voi tulla osaksi itseämme, joka on meissä ja meidän ympärillämme (Bonsdorff 2002). Hän viittaa edelleen Bachelardiin: *"voisi sanoa, että pihalla soliseva suihkulähde, sade katolla tai meren aallokot pitävät meissä hereillä mielikuvia ja muistoja veden kosketuksesta ja vaikutuksesta, myös silloin, kun syvennymme työhön tai keskustelemme toisen ihmisen kanssa."*

Veden havaitsemisen hajamielisyys ja veden liittyminen isoimpiin kokonaisuuksiin, joihin mieli voi vaeltaa, sopivat mainiosti Bachelardin kuvaamaan aineen mielikuvituksen uneksivaan luonteeseen (Bonsdorff 2002). Voin itsekin muistaa kuinka olen kesällä katellut järven selälle aivan rentona, uneksien ja kuunnellen vesilintujen ääniä ja veden liplatusta. Samalla tavoin kun olen voinut ihailla herkästi liikehtivää pilvipoutaista taivasta ja antaa mielikuvituksen muodostaa valkoisista pilvistä erilaisia muotoja. Veden ja ilman armoille heittäytyminen ja itsensä

lähes kokonaan unohtaminen toimii tavallaan siltana, jonka ylitse voimme vaeltaa pois arkisista murheistamme ja ajatuksistamme. Noihin tunteisiin tuodittautuu myös talvella, kun vesistö on jäässä ja pakkasen paukkuu. Veden eri olomuodot tekevät siitä mielenkiintoisen ja aina innolla seurattavan ja houkuttelevan.

Koska runous ja kokemus sekä konkreettinen historiallinen tilanne ruokkivat toisiaan aineen mielikuvituksessa, siihen liittyvät ajatuskompleksit ovat sekä pysyviä että muuttuvia. Kyse ei ole siis myötäsyttyisistä, universaalisti annetuista arkkityypeistä tai myyteistä. Me synnymme tilanteeseen, joka koostuu konkreettisesta ympäristöstä, maisemista sekä aineellisesta ja immateriaalisesta kulttuuriperimästä. Nämä vaikuttavat toisiinsa ja muokkaavat tapaa, jolla havaitsemme ja koemme maisemaa ja luemme kirjallisuutta. (Bonsdorff 2002)

4.2

Vapaa-ajan asumisen ja suunnittelun motiivit

Filosofian tohtori, Euroopan historian professori Laura Kolbe kuvailee artikkelissaan (Rakennettu Ympäristö 2008) suomalaisia: "suomalaisia yhdistää edelleen emotionaalinen suhtautuminen omistamiseen, maahan ja maisemaan sekä maaseutuun - samoin kuin saaristoon ja Lappiin". Vapaa-ajan asunnon omistamisen ja käytön motiiveiksi hän mainitsee hyvin paljon samoja arvoja, tarpeita ja elämänlaatuun liittyviä tekijöitä kuin Kati Pitkänen ja Mia Vepsäläinen tutkimuksessaan mökkeilyn motiiveista (Mökille hommiin ja hiljaisuuteen 2005).

Sekä tarpeista että arvoista voidaan varmasti löytää yhtymäkohtia motiiveihin, jotka vaikuttavat vapaa-ajan asunnolla oleskelun mielekkyyteen ja siellä vietetyn ajan pituuteen (Pitkänen, Vepsäläinen 2005). Mökkeilyn ja ympäristönkäytön ristiriitoja on pohtinut Kirsti Ahlquist artikkelissaan (www.stat.fi/artikkelit). Käsittelen näitä asioita rinnakkain, koska motiivien vierellä ympäristönkäyttöön liittyvät tekijät ovat usein Ahlquistin sanoin

"ristiriidassa keskenään". Suunnittelijan näkökulmasta vaikuttamisen mahdollisuudet ovat toteutettavissa suunnitelman lopputuloksen laadussa ympäristönäkökulmia ajatellen ja suunnitelman sopivuudessa ja mielekkyydessä tilan käyttäjille.

Tutkimuksessaan Mökkeilyn motiiveista Pitkänen ja Vepsäläinen (2005) jakoivat muutujat viiteen eri pääkomponenttiin. Näitä ovat: itsensä toteuttaminen, luonto, sosiaalisuus, "koti" ja arjesta irtaantuminen. Itsensä toteuttamisen muuttujalle latautuneet motiivitekijät ovat tutkimuksen mukaan: elämäntaroituksen etsiminen, mielihyvä omista aikaansaannoksista, vapaus, harrastukset ja itsensä kehittäminen. Luontoon liittyviä motiiveja ovat ympäristön kauneus, luonto itse, hiljaisuus ja hyvä olo. Sosiaalisuuteen liittyviä motiivitekijöitä ovat ystävät, yhteisöllisyys ja perhe. "Koti" merkitsi tässä tutkimuksessa pysyvyyttä, kiintymystä, turvallisuutta ja kotia itseään. Arjesta irtaantumisen taustalla on motiivit: uralla etenemisen vastakohta ja latautuminen.

Pääkomponenttien perusteella voi päätellä, että mökkeilyn motiivit ovat vuosien mittaan jonkin verran muuttuneet yhteiskunnan rakenteen muututtua. Enää mökille ei oteta mukaan palvelusväkeä ja toisaalta taas vaatimaton lautamajakaan ei enää vastaa toiveita mökillä majoittumisesta. Mökkeilyn pääkomponenttien ja niille latautuneiden motiivien taustalla on voimakkaasti työnte-
koon liittyviä tekijöitä. Sellaisia tekijöitä, joiden avulla työn tekeminen tuntuisi mielekkäämmältä ja joiden avulla työssä jaksaminen lisääntyisi. Myös kiireisen elämäntyylin aiheuttama stressi on latautunut useaa motiiviin, kuten hiljaisuuden kaipuu, itsensä lataaminen ja hyvä olo.

Itsensä toteuttaminen-komponentti muodostui motiiveista, jotka kuvasivat elämän merkityksellisyyteen ja mielekkyyteen liittyviä tarpeita (Pitkänen, Vepsäläinen 2005). Tutkimuksesta voi myös päätellä, että jos kaupunkielämä tuntuu mielekkäältä ja siellä voi toteuttaa itseään ja harrastaa mieleisiään harrastuksia, vastaavasti mökkielämä koetaan eristäytyneenä ja ahdistavana. Päinvastaisessa tilanteessa, kun mökkielämää kohtaan on

positiivisia motiiveja, on myös mökkipaikkaan kiintyminen helpompaa ja siellä harrastusmahdollisuudet koetaan miellyttävinä. Harrastuneisuus ei ulotu mökkiympäristöä pidemmälle. Tutkimuksessaan Virpi Komulainen (MTT:n selvityksiä 2007) toteaa, että haastateltavat puhuivat vähän paikkakuntansa nähtävyyksistä tai harrastusmahdollisuuksista. He olivat tyyppillisiä kakkos- ja kesämökkiasukkaita, joiden toimintojen alustana oli asunnon lähiympäristö (Komulainen 2007). Motiiveja tarkastellessa voi huomata suuria eroja eri ikäryhmien ja sukupolvien välillä. Riippuen siitä onko henkilö maalta lähtöisin vai onko hän kotoisin kaupungista, vaikuttaa siihen miten itsensä toteuttaminen koetaan mökkiympäristössä. Myös vapaa-ajan asunnolla vietetty aika ja sen varustetaso vaikuttaa kokemuksiin mökkiympäristöstä. Komulaisen tutkimuksessa (2007) liittyen kakkosasunnolla tehtyyn etätööhön hän mainitsee mökkietätöön vaikuttavan suoraan työhyvinvointiin joidenkin haastateltavien kohdalla. Haastateltavat kokivat olevansa keskittyneempiä ja aikaansaavempia mökkiympäristössä työskennellessään.

Kakkosasunnolla tehtävän etätyön koettiin epäsuorasti auttavan palautumiseen, latautumiseen ja rentoutumiseen.

Keskeisimpiä ajanviettomuotoja mökillä on Pitkäsen ja Vepsäläisen tutkimuksen mukaan erilainen puuhailu ja askarointi mökillä. Toiset kokivat ne välttämättömänä pahana ja toisille se loi vapaa-ajan asunnosta paikan, jossa voi tehdä jotain hyödyllistä. Rakentaminen, raivaaminen ja kunnostaminen sekä puutarhanhoito ovat tällaista tekemistä. Suomalaiseen perusluonteeseen ei mielestäni kuulu joutenolo, joten pelkän olemisen hyväksymättömyys ja huono omatunto ajavat näiden puuhien pariin vaikkei haluaisikaan. Toisaalta monet kokevat, että tämän tyyppiset tekemiset edustavat heille aivan samalla tavalla rentoutumista ja arjesta irtaantumista kuin toisille loikoilu laiturilla tai soutelu järvellä (Pitkänen, Vepsäläinen 2005).

Luonto-komponenttiin sijoittui pääasiassa viitekehyksen ympäristön hyvinvointivaikutuksiin liittyviä motiiveja (Pitkänen, Vepsäläinen 2005). Mökkeilyn merkittävimäksi

motiiviksi luonto muuttujan alla koettiin itse luonto. Muut motiivit, jotka luontoon liittyivät ovat stereotypioita luonto-motiiville. Luontokomponentti oli siten voimakkaasti mökkiympäristöä kuvaava (Pitkänen, Vepsäläinen 2005). Mökkiympäristön luonnon vaikutuksia verrataan usein asuinpaikkakunnan luontoon. Vastakkainasettelua syntyy, kun arkipäivän asuinympäristö koetaan rauhatomana ja epäviihtyisänä ja mökkiympäristö sen sijaan on rauhallinen ja viihtyisä. Normaalistikin ihminen kokee viihtyisän parempana kuin epäviihtyisän. Tämän motiivin perusteella voi tulevaisuuden maaseudun vetovoimaisuus tuntua uskottavammalta, jos sitä tarkastellaan tämän tutkimuksen luontokomponentin näkökulmasta.

Perhe, ystävät ja yhteisöllisyys motiivit sijoituivat sosiaalisuus-komponenttiin. Komponentin voidaan siis katsoa kuvastavan viitekehyksessä esitettyjä sosiaalisuuden tarpeita (Pitkänen, Vepsäläinen 2005). Jos vapaa-ajan asunnon ympäristö koettiin sosiaalisena, siihen liittyi yleensä pitkäaikainen side mökkipaikkakuntaan tai -seutuun.

Verrattaessa yleensä tämän tutkimuksen (2005) mukaan sosiaalisuuden liittymistä mökkiympäristöön, voidaan todeta että vain 13% piti mökkiympäristöään sosiaalisempaan kuin asuinympäristöään. Tähän vaikutti muun muassa juurettomuus mökkipaikkakuntaa kohtaan ja nuori ikä.

"Koti"-komponentti muodostui motiiveista, jotka liittyivät viitekehyksessä niihin tapoihin, joilla ympäristöstä tulee kokemuksen ja henkilökohtaisen historian kautta erityisen merkityksellinen paikka (Pitkänen, Vepsäläinen 2005). Pysyvyyden ja turvallisuuden tunne ovat tässä voimakkaimpina motiiveina. Jopa puolet (51%) tutkimuksessa haastatelluista kokivat myös mökkiympäristön kotinaan. Motiivin taustalta nousevat esille sellaiset tekijät kuten asunnon mukavuus, asunnon suhde ympäröivään yhteisöön ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet arjesta irtaantumiseen ja rentoutumiseen. Vakituista asuinympäristöä pidettiin useimmiten kuitenkin varsinaisena "kotina".

Arjesta irtaantuminen komponentti perustuu käsitteeseen itsensä lataamisesta mökkiympäristössä. Jos toisessa ääripäässä itsensä toteuttamisen-komponentin motiivina mökkiympäristössä oli uralla eteneminen, niin tässä komponentissa mökkiympäristö tarjoaa paikan arjesta irtaantumiselle, eikä siellä ole tarkoituskaan tehdä varsinaista ansiotyötä. Kaupunkiympäristön huonoista puolista, kuten kiireestä ja sen aiheuttamasta stressistä halutaan päästä eroon mökkiympäristössä. Arjesta irtaantuminen mökkiympäristössä oli merkittävää etenkin työssäkäyville vastaajille (Pitkänen, Vepsäläinen 2005).

Vapaa-ajan asuntojen hyvät puolet liittyivät tutkimuksessa (2005) ympäristötekijöihin ja sen tarjoamiin harrastusmahdollisuuksiin. Huonoja puolia havaittiin tutkimuksen perusteella eniten itse mökissä tai tontissa. Mökin ylläpitoon liittyvät toimet, rauhattomuus, palvelujen puuttuminen olivat myös vapaa-ajan asunnolla koettuja oleskelun huonoja puolia.

Tästä voi päätellä, että muutoshakuisuus; korjaaminen ja varustetason kasvattaminen vapaa-ajan asunnolla ovat seurauksia siitä, että mökkiin ei olla tyytyväisiä. Ja jotka teettävät suunnittelijoille ja rakentajille eniten töitä mökkiympäristöissä. Myös Komulaisen tutkimukseen (2007) liittyvä lisääntynyt etätyö vapaa-ajan ja kakkosasunnoilla asettaa mökkiympäristölle muutospaineita. Etätyön tekeminen vaatii sähköistämistä ja nettiyhetyden toimimista sekä muutoin hyviä työskentelyolosuhteita ja mukavuuksia mökin varustelutasossa.

Kirsti Ahlquist sanoo artikkelissaan Mökkeilyn ja ympäristönkäytön ristiriidat, että nykypäivän ilmiö on se, että uudet vapaa-ajan asunnot ovat aikaisempaa suurempia ja paremmin varustettuja. Lisäksi ne rakennetaan usein pitkän matkan päähän vakituisesta asunnosta. Monet haluavat viettää mökeillään mahdollisimman paljon aikaa. Tulevaisuudessa vapaa-ajan asuminen tulee monipuolistumaan; perinteinen kesämökkeily saa rinnalleen muita vaihtoehtoja. (Ahlquist 2008, www.stat.fi/ artikkelit) Ympäristön kannalta ei ole yhdenmukaista miten vapaa-

ajan asuminen muuttuu tulevaisuudessa. Mökin ostajat valitsevat mökkipaikkakunnan omien käsitystensä perusteella. Ahlquist painottaa samoja seikkoja paikkakunnan valintaan liittyen ja siihen juurtumiseen kuin aikaisemmin tekstissä on käynyt jo ilmi. Ympäristöön kiinnittyminen muokkaa käsityksiä (Ahlquist 2008). Ahlquistin mukaan maaseudun muutoksen seurauksena kanssakäyminen paikallisten asukkaiden ja mökkiläisten välillä on vähentynyt, koska sille ei enää löydy luontevia tapoja. Tähän vaikuttaa palveluiden ja kulutustavaroiden noutaminen suurista lähialueiden marketeista, kun taas ennen maito ja kananmunatkin haettiin läheltä maatilalta.

Elävän maaseudun katoaminen tyhjine lamashakoineen ja laidunmaineen eristää mökkiläiset alkuperäisasukkaista ja he ovat keskenään tilanteessa, johon ei liity keskinäistä vuorovaikutusta. Miten maaseutukulttuurille käy, kun loma-asukkaat elävät omassa "maailmassaan" ja alkuperäisasukkaat omassaan. Maanomistajan rooli on vaihtunut rantamaanomistajan rooliin.

Rantatontin arvo saattaa olla suurempi nyt kuin emätilan, jonka maihin se on aikoinaan kuulunut. Ainakin rantatontillaan asuva mökkiläinen on etuoikeutetussa asemassa. Rantatonttien omistaminen on mahdollista vain hyväosaisille ja rantamaansa perintönä saaneille.

Toisaalta asian voi nähdä niinkin, että autioituva maaseutu vaikeuttaa ranta-asukkaidenkin selviytymistä. Palveluiden katoaminen, teiden huono kunto ja vaikeutuneet kulkuyhteydet ovat tästä seurauksena. Palveluiden loppuminen vähentää vapaa-ajan asukkaiden arkielämän sujuvuutta ja viihtyvyyttä (Ahlquist 2008). Suurten kaupunkien kehyskuntiin kohdistunut muuttoliike liittyy yhdyskuntarakenteemme muutokseen. Yhdyskuntarakenne on viime vuosina hajautunut, ja tämä kehitys on merkinnyt sitä, että vakituksia asuntoja on rakennettu myös vanhoille mökkialueille (Ahlquist 2008). Erilaiset rakennustavat ja tyyli suunnat sekoittuvat keskenään maaseudulle ja haja-asutusalueelle rakennettaessa. Myös asuintavoissa on eroja, kun puhutaan vakituisesta ja loma-asumisesta. Uudisrakentamisessa ei

ole enää kysymys perinteisestä maaseutuasumisesta, johon kuuluu maaseudulla työskentely ja maaseudun elämäntavan noudattaminen (Ahlquist 2008).

Ahlquistin mukaan asukkailla on halukkuutta saada tietoa mökkikuntansa vireillä olevista asioista. Lisäksi he kaipaavat virallisia ja epävirallisia vaikutuskanavia ja enemmän kanssakäymistä vakituisten asukkaiden kanssa. Kyläkauppojen, kyläkoulujen, työväentalojen ja nuorisoseurantalojen säilyttäminen sekä yhteisten tapahtumien järjestäminen luovat kohtaamisen edellytyksiä (Ahlquist 2008).

Miten näitä motiiveja, toiveita ja tavoitteita sitten rajataan ja saadaan asiakkaita, kaa-voitusviranomaisia ja suojeluviranomaisia tyydyttäviä ratkaisuja aikaan? Seuraavassa pohditaan motiivien huomioimista suunnittelussa ja sitä ohjaavana "arvolatauksena".

4.3

Motiivien sisällyttäminen suunnitteluprosessiin

Etsitään sitä asumisen muotoa, joka tyydyttäisi suomalaisen asumisen unelmat pirstomatta täysin kaupunki- ja taajamarakennetta. Kysymys onkin pitkälti siitä, mitä asukas etsii ja mitä suunnittelijat kuvittelevat asiakkaan haluavan. Voisiko muodon sijasta huomion kiinnittää rakennuksen tunteisiin, luoda tilatyyppeiden moninaisuus ja luonteisuus nykyiseen elämäntapaan sovittaen. (Viertiö 2008)

Tänä päivänä valmistalojen loma-asuntovalikoimaa selattaessa ei voi välttyä ähkyltä. Täydellisen kattavaan selaamiseen ei riitä loistavinkaan huumorintaju. Mallivalikoima on yksipuolinen ja raskas. Se on ällömakealla nonparellikermavaahdolla kuorrutettu kakku, joka käyttökelpoista sanontaa käyttäen on silppua sisältä. Onkin todettava, että valmistalotuotannon loma-asuntomallistojen tyylivalikko on rakentamisen häirikkö, se on karnevalisoitumisen ää

rimmäisin kulminaatiopiste. Sitä ei mikään voi enää ylittää. (Vahtera 2008)

Haluan aloittaa lainaamalla Sari Viertiötä ja Ulla Vahteraa, jotka kirjoittivat Rakennettu Ympäristö-lehden (1/2007 ja 2/2008) artikkeleissaan ajatuksistaan pientalo- ja loma-asumisesta. Näihin ajatuksiin on helppo yhtyä ja ne siivittävät kohti uusia ajatuksia, joilla loma-asumisen motiivit voin sisällyttää suunnittelutyöhöni. Ne vaikuttavat myös siihen, miten suhtaudun erikseen asiakkaalle tehtyyn yksilölliseen suunnitelmaan ja miten näen valmistalojen ja -huviloiden palvelevan rantarakentamista.

Rantamaisemat ja maanpinnan muodot ovat jokaisella tontilla erilaiset. Puusto ja aluskasvillisuus vaihtelee sen mukaan millainen maaperän laatu on. Rakennuksen suunnittelun tulisi lähteä maaperään ja pinnan muotoihin tutustumalla. Eri rakennuspaikoilla on oma luonteensa. Ilmansuuntien, päivänvalon, ympäröivän luonnon ja rakennuksen asettuminen tontille ovat merkityksellisiä, kun lähtötilannetta kartoitetaan.

Rakennuksen suhde ympäröivään luontoon pitäisi olla pääarvona ja suunnittelua ohjaavana arvona. Rakennus ei koskaan saisi mielestäni olla ristiriidassa paikan arvoon nähden eikä viedä siltä liioin huomiotaan. Eikä ranta-alueelle rakennettaessa voi luoda uusia kirkkaasti valaistuja "majakkamaisia lomahotelleja", jotka alistavat ympärillään olevan kulttuurimaiseman oman "ylimielisen" tyyliinsä alle ja sanelevat sen minne vastarannalta katsotaan. Kulttuurimaisemassa pääosassa on itse maisema ja rakennusten pitäisi olla maisemaa kohtaan hyvinkin alisteisessa asemassa. Tästä kuitenkin erikseen mainiten maisemaan liittyvät rakennukset, jotka yhdessä maiseman kanssa luovat siitä kulttuurimaiseman.

Suunnittelun ja asiakkaiden toiveiden ristiriitaisuuksia kohtaa päivittäin. Esteettömyyden, lämpötaloudellisuuden ja yleensä taloudellisen ratkaisun vastapuolella ovat toiveet asiakasta miellyttävästä tunnelmasta ja persoonallisuudesta. Jos tässä kohtaa asetetaan vastakkain valmistalomalli ja asiakkaalle yksilöllisesti suunniteltu rakennus, voi asiakasta tyydyttävään lopputulokseen päästä

molempien ratkaisujen avulla. Mutta se miten valinta istuu ympäristöön onkin jo toinen asia.

Olosuhteita tasoitetaan, kaikki on mahdollista kaikkina vuodenaikoina. Kuistit ovat läpitalven lämpimiä ja niiden ominaisluonne ulko- ja sisätilaa välittävänä paikkana liudentuu. Eri tilojen, ullakoiden ja kellareiden välinen hierarkia on kadonnut, osin koska toiminnot talon puitteissa ovat yksipuolistuneet. (Viertiö 2007)

Talomallia valittaessa kiinnitetään ehkä liikaakin huomiota vain sisätiloihin. Sisätilat muokataan itseään miellyttäväksi, joskus unohtaen rakennuksen ikä ja arkkitehtuuri. Ulkotilojen käyttö on vähentynyt ja tontit ovat usein jo niin pieniä, että niiden pihamaan monipuolinen hyödyntäminen on vaikeaa. Kun Viertio puhuu artikkelissaan (2007) eri tilojen välisestä hierarkiasta ja sen katoamisesta hän tarkoittanee näiden tilojen perinteistä merkitystä. Kellarit rakennettiin taloihin ruokien säilytystä varten ja ullakot olivat muun tavaran säilytyspaikkana. Omassa mummolassani ullakolla myös nukuttiin kesäöisin, koska siellä oli mukavan

viileää ja oma satumainen tunnelma kaikkien vanhojen tavaroiden keskellä. Kellari oli pihamaan perällä oleva maakellari, jonne kesän satoa säilöttiin tulevaa talvea varten. Talvella oltiin tiiviisti pönttöuunein lämmityksessä asuinkerroksessa, kun taas kesäisin talo tarjosi uusia olemisen tiloja, joiden käyttöä koko talven odotettiin. Tuo vanha hirsinen rakennus, jonne ei tullut vettä sisälle ja jossa oli ulkokuusi tuntui miellyttävältä ja kiinnostavalta. Sen pihapiirin kasvimaat ja pihakaivo, josta kannettiin vesi taloon tekivät rakennuksesta ja tontista yhteenkuuluvan, toisiaan palvelevan kokonaisuuden ja se toimi.

Nykyisin asuminen on monelta osin muuttunut ja modernisoitunut. Asumisen tyylejä ohjaillaan monesta suunnasta. Olemme päivittäin erilaisten asumiseen liittyvien vaikuttimien piirissä. Vilkkaasti muuttuvat muoti- ja trendivirtaukset ovat tulleet asumisen ilmiöksi aivan kuten se on aina ollut vaatetuksen ja siihen liittyvän muodin ilmiönä. Virtausten suvantopaikkoina toimivat vuosittaiset lukuisat messutapahtumat. Joiden vauhdittajina ovat televisio ja lehdistö. Suunnittelijan työs-

tä on tullut hyvinkin julkista, vaikkei itse sitä haluaisikaan. Ammattikuva on piirtynyt asiakkaiden verkkokalvoille sellaisena, kuin media sitä tarjoilee. Omien suunnittelumotiivien esille tuominen on oman työn parasta mainostamista. Tällä tarkoitan oikeaa asennoitumista asiakkaan ongelmatilanteeseen ja sen eettiseen ratkaisemiseen. Yksilöllisen suunnittelun tilaaminen omaan tilaongelmaan on paras tie hyvään kaikkia tyydyttävään lopputulokseen. Varsinkin, kun otetaan huomioon ympäristö, energiataloudellisuus ja esteettisen lopputuloksen tavoite.

Ympäristöpsykologian näkökulmasta teollisesti tuotettujen asuntojen epäkohta on, että asukkaiden on vaikea muuntaa niitä oman minuutensa tueksi (Aura, Horelli, Korpela 1997). Kun asukas pääsee osallistumaan oman asuntonsa suunnitteluun, vastaa se parhaiten hänen omaa arvomaailmaansa ja asunto saa asukkaan persoonaa tukevan ja kuvastavan piirteen. Asunnolla voi olla ajallinen rytmensä, esimerkiksi toimelias tai rauhallinen olotilansa sekä aikaan suuntautumisensa, eli menneisyyden, nykyisyyden, tulevaisuuden tai ajattomuuden korostamisensa.

Tulevaisuudessa tarvitaan enemmän asuntoratkaisuja, joita asukkaat itse voivat muokata minuutensa jatkeeksi, omiksi ympäristöikseen (Aura, Horelli, Korpela 1997). Tämä jättää ajattelemisen aihetta, kun katsoo asiaa suunnittelijan näkökulmasta ja siitä millaisena asiakkaat meidät suunnittelijat näkevät. Mediassa annetaan asiakkaalle kuva suunnittelijasta, joka kehystää asiakkaan valokuvat ja käy sytyttämässä tuikkuihin valkean ja asettelee kodin niin kuin se pitää nähdä. Vaarana liika perfektionistinen ja orjallinen suhtautuminen suunnittelijan näkemykseen, kun olemisen muodot ja tila kuuluu asiakkaalle, eikä liian loppuun asti vietylle suunnitelmalle, joka alistaa asumisen.

Seuraavassa käyn läpi suunnitteluprojektini, jonka toimeksiantajana on rakennuttaja. Työn toteutuksesta vastaa rakennusliike, jonka omistajan avustuksella olen valmistanut toimeksiantoa varten pääpiirustukset. Näiden pääpiirustusten pohjalta teen tilasuunnitelman.

5. Suunnittelutyön kohde

Kuva 13

Näkymä mökkirannasta Sastamalan kirkon suuntaan. Päivi Lehto 2009.

5. Suunnittelutyön kohde

5.1 Karkku-Tyrvää kulttuurialueena

Karkun ja Tyrvään asutushistoria on pitkä. Kokemäenjoen vesistö on toiminut kulkuväylänä kautta aikojen. Tiedetään, että jo esihistoriallisena aikana alueen hedelmälliset rantavyöhykkeet on raivattu viljelyyn. Alueelta on arkeologisten kaivausten yhteydessä löydetty runsaasti muinaisjäänneksiä. Kivikautisten löydösten perusteella tiedetään, että ensimmäiset aluetta asuttaneet ihmiset ovat asuneetseudulla jo 4500 vuotta sitten.

Vanhimmat rautakautiset löydökset ajoittuvat 300- ja 400-luvuille. Sadat rautakautiset haudat ovat olleet perusteena sille, että muinaista Sastamalaa on alettu pitää koko seudun kulttuurin kehtona. Useimmat nykyiset kylät ovat varmuudella peräisin 1300-lukua vanhemmalta ajalta. (www.ymparisto.fi)

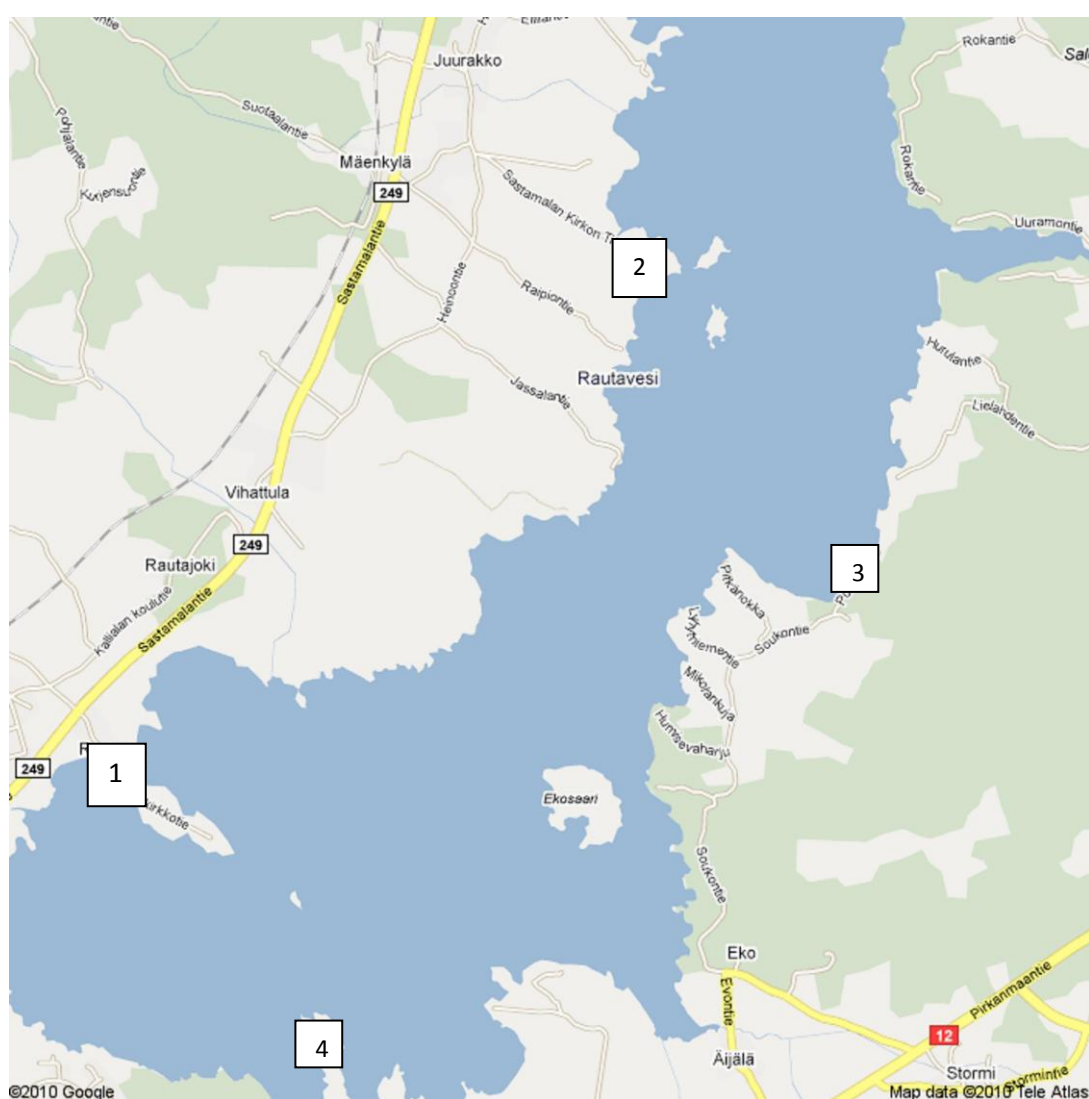
Tyrvään Pyhän Olavin kirkko on yksi arvokaimmista keskiaikaisista kirkkoistamme koko Suomessa. Pyhän Olavin kirkko on rakennettu 1300-luvun jälkipuoliskolla. Kirk-

ko sijaitsee aivan Rautaveden rannalla kauniissa kansallismaisemassa ollen samalla koko maiseman tunnus kuvana kansallisestikin. Se on tuhopolton jälkeen (1997) osaksi talkoovoimin ja kansalais- sekä muiden keräysten turvin korjattu. Kirkko on nyttemmin noussut julkisuuteen, kun kuvataiteilijat Kuutti Lavonen ja Osmo Rauhala saivat 10.12.2009 kirkon kulttuuripalkinnon toteuttuaan Tyrvään Pyhän Olavin kirkon maalaukset ja kuvaohjelman.

Alueella sijaitsee toinenkin kaunis keskiaikainen kirkko. Sastamalan Pyhälle Marialle omistettu kirkko on rakennettu 1200-luvulla ja restauroitu 1960-luvulla. Sastamalan kirkko sijaitsee tämän opinnäytetyöni kohteen vastarannalla ja lisää mökkirannasta avautuvan kauniin maiseman arvoa. Kivikirkossa on maalattia ja hyvin keskiaikainen tunnelma. Sen ainutlaatuista akustiikkaa hyödynnetään lukuisissa kirkkokonserteissa.

Kirkot toimivat kesäisin useiden kulttuuritapahtumien näyttämöinä. Näistä mainittakoon yhtenä Sastamala Gregoriana ja toisena Vanhan Kirjallisuuden Päivien yhteydessä järjestettävä Vammalan Kamarikuoron

Kuva 14, Maps.google.fi

- 1 Tyrvään Pyhän Olavin kirkko
- 2 Sastamalan kirkko
- 3 Huvila Salmela
- 4 Vehmaanniemi

vuotuinen kesäyön kirkkokonsertti Sastamalan kivikirkossa. Muiden muassa nämä kesäiset kulttuuritapahtumat rikastuttavat alueen kulttuurielämää entisestään ja tuovat lisäarvoa myös kesäasukkaiden paikkakunnalla viihtymiseen.

Karkun kylä, joka sijaitsee Huvila-Salmelasta katsottuna vastarannan suunnalla Heinoon kylän vieressä, on tiheähkö maaseututaajama. Siellä on mm. rautatieasema, jolla junat pysähtyvät vieläkin. Huvila-Salmelan kanssa samalla puolella Kokemäenjokea sijaitsee Kärppälän ja Stormin kylät. Stormin kylä sijaitsee näistä kylistä aivan kohteeni tuntumassa ja tarjoaa kesäasukkaille lähimmät vähittäistavarakaupan palvelut. Stormin kylässä on vanhaa rakennuskantaa säilynyt runsaasti. Tässä mainittakoon esimerkkinä Tuomisen tilan päreillä vuorattu päärakennus vuodelta 1870.

Edustavia perinnemaisemia alueella on paljon. Esimerkkeinä muiden muassa Tyrvään Pyhän Olavin kirkon länsipuolisilla kumpareilla olevat kedot ja laidunhaat ja Heinoon kylässä Saikan purorannan laidunniityt sekä Karkun sosiaalialan oppilaitoksen mailla

Kuva 15, Vehmaanniemen luonnonsuojelualueelta
18.10.2009. Päivi Lehto 2009.

Kuva 16, Näkymä Pirunvuorelta Rautavedelle päin
Päivi Lehto 2008

sijaitsevat koivikkoiset laidunmaat. Kiuralan kylässä sijaitsevat kauniit perinnemaisemat ja Vehmaanniemen luonnonsuojelualue.

Rautaveden länsi- ja luoteisrantojen pinna-
muodot ovat loivahkosti kumpuilevia. Saaret
ja mäet kohoavat muualla paikoin kymme-
niä metrejä järven pinnan yläpuolelle. Alu-
een korkeimpia paikkoja ovat Huuhkajavuo-
ri 113m, Pirunvuori-Ellivuori 133m ja Jyrän-
vuori 180m. Pirunvuoren laelta aukeaa
upeat näkymät Rautavedelle ja siellä sijait-
see myös alueesta erotettu luonnonsuojelu-
alue. Pirunvuori on kuuluisa taiteilija Emil
Danielssonin kivilinnasta, joka sijaitsee
luonnonsuojelualan sydämessä ja on
paikkakunnan mielenkiintoisimpia nähtä-
vyyksiä.

5.2 Mökki Salmela; mökistä huvilaksi

Kuva 17 Mökki syksyllä 2009

Kuva 18, maps.google.fi

Karttaote kohteen lähialueesta

Vapaa-ajan asunto Granlundille haettiin Tyrvään rakennuslautakunnalta rakennuslupaa 15.11.1962. Sen jälkeen sitä laajennettiin järven suuntaan, kun tehtiin lisäys olohuoneeseen ja sen edustalla ollutta terassia laajennettiin. Tälle toimenpiteelle laati piirustukset rakennusmestari Alpo Parikka 26.4.1975. Samalla rakennettiin myös parveke, joka on myöhemmin lasitettu. Alpo Parikan tekemät rakennuspiirustukset ovat olleet pohjana nykyiselle tässä opinnäytetyössä käsiteltävälle laajennukselle.

Loma-asunnossa on tällä hetkellä huoneistoalaa n. 115m². Siitä lähes puolet sijaitsee lämmittämättömällä ullakolla, jonne on rakennettu kesäaikaan käytettäviä makuuhuoneita, vinttikomeroita ja pieni yhteistilana toimiva aulatilaa. Ullakkotilan jatkeena järven suuntaan on lasitettu parveke. Yläkerta on kunnostettu perheen toimesta ja sille ei tässä laajennussuunnitelman yhteydessä aiota tehdä uutta tilasuunnitelmaa. Kulkuyhteys ullakkotilaan muuttuu, kun se siirretään ta-

kapihan puolelle ulkoportaiden kautta. Nykyiset parvekkeelle nousevat ullakkoportaat puretaan ja välipohja nykyisestä oleskelutilasta yläkertaan rakennetaan umpeen. Tämä reitti ullakolle koetaan kohteessa hankalimpana ja se toimi koko tulevan laajennuksen harkinnan ja suunnittelun lähtökohtana. Nykyisen kulkuyhteyden suurin haittapuoli on oleskelutilan ja ulkotilan yhteys. Portaat oleskelutilasta johtavat suoraan järven suunnassa olevalle lasitetulle parvekkeelle. Kunnon väliovet puuttuvat ja alakerran lämpö karkaa tätä reittiä mökistä ulos.

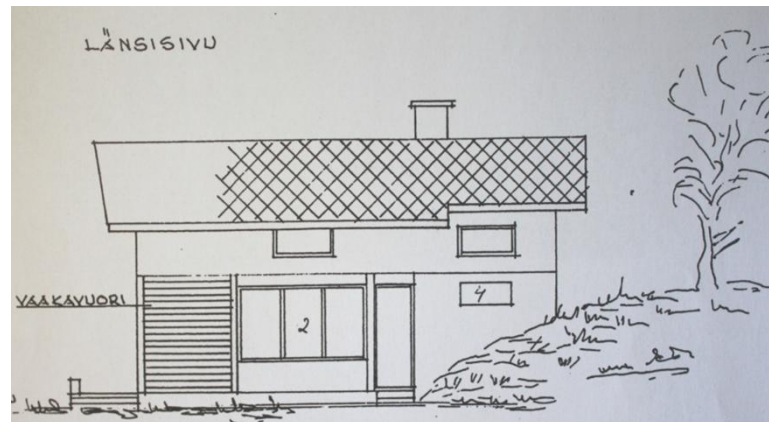
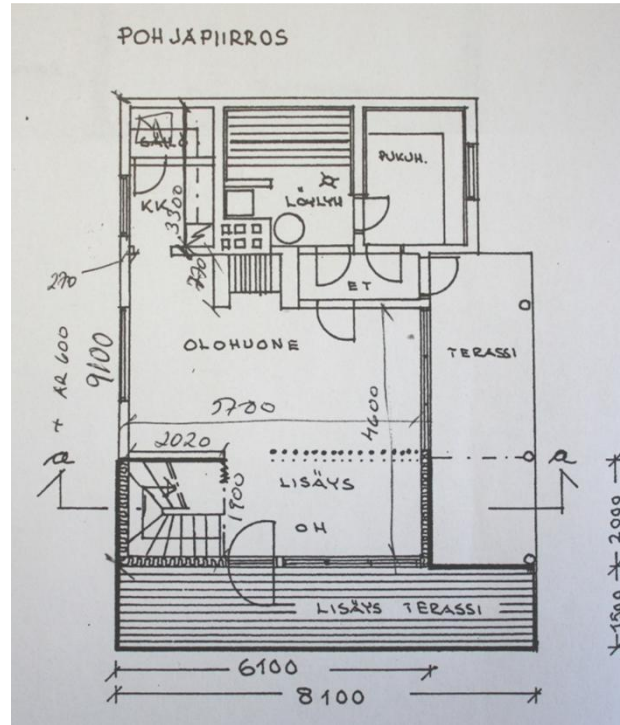
Alakerran oleskelutila koetaan myös ahtaaksi, kun mökille saapuu sukulaisia ja ystäviä loma-aikana. Myös keittiön kylmälaitteille toivottiin löytyvän tilaa muualta, jotta melko ahtaasta keittiöstä vapautuisi muutama neliö lisää tilaa ruuanlaittoon liittyville toiminnoille.

Mökille teetetyt kuntokartoituksen mukaan sieltä löytyi useita huonosti lämpöeristettyjä kohtia ulkoseinistä. Saunatilassa havaittiin kosteutta ja edellisen omistajan toimesta uusittu katto on jo homevaurioitunut. Nämä kaikki epäkohdat ovat osaltaan lisänneet

Kuva 18 Pääsisäänkäynti, Päivi Lehto 2009

Kuva 19 ja 20 Alpo Parikan piirustukset Huvilasta laajennuksen yhteydessä 1975. Päivi Lehto 2010

mökin korjaustarvetta ja siinä yhteydessä tehtävää laajennustarvetta.

Laajennustyön yhteydessä myös vanhan osan ulkoseinät saavat lisälämpöeristeen, uuden paneloinnin ja katto korjataan samalla, kun laajennusosan katto liittyy vanhan osan kattoon. Myös kaikki alakerran ikkunat ja ulko-ovet uusitaan. Ikkunat vaihdetaan lämpötaloudellisempiin ja ulko-ovet vaihdetaan enemmän alkuperäisiä ovia muistuttaviin lämpötaloudellisempiin lasioviin. Koska korjaus ja laajennus tehdään samanaikaisesti, on mahdollista saada julkisivut näyttämään saumattomasti toisiinsa kuuluvilta ja lopputuloksesta tulee yhtenäinen.

6 Tavoitteet ja rajaus

"Niinpä taloa ei eletä vain päivien ketjussa, päivästä toiseen, pitkin tarinan lankaa, josta oma historiamme kudotaan. Uneksinnan kautta elämämme erilaiset asumukset asettuvat sisäkkäin ja varjelevat kaukaisten päivien aarteita. Kun entisten asumusten muistot heräävät eloon uudessa talossa, tulemme liikkumattoman lapsuuden maahan, joka on yhtä liikkumaton kuin ikimuistoisuus. Me koemme fiksaatioita, onnellisia takertumisia."

Gaston Bachelard (1957) suom. Tarja Roinila

6 Tavoitteet ja rajaus

6.1 Toiminnalliset tavoitteet

Laajennuksen tarkoituksena on parantaa mökin varustelutasoa ja oleskelun mukavuutta. Uuden lämpötaloudelliset ikkunat, uusi tulisija ja lämmön talteen ottava ilmastointi parantavat myös mökin energiataloudellisuutta ja lisäävät osaltaan myös huomattavasti asumismukavuutta. Toimenpiteen jälkeen mökki muuntuu huvilamaiseksi vapaa-ajan asunnoksi, jossa viisihenkinen perhe viihtyy ja jonne on mahdollista majoittaa myös lomavieraita. Laajennuksesta ei tule liian mahtipontinen ja näyttävä. Tarkoituksena ei ole tehdä vastarannalla olevan kirkon suunnalta katsottavaa upeasti valaistua majakkaa, vaan hillitty rakennus, joka sopii rantamaisemaan ja sen herkkään luontoon.

Laajennusosaan halutut funktiot ovat oleskelu, nukkuminen ja säilytys. Toimintojen lähempi tarkastelu ei tässä ole tarpeen, koska mökille tullaan nimenomaan oleskelemaan ja nauttimaan vapaa-ajan tarjoamasta rentoutumisesta ja virkistyksestä. Suunnittelutyön

toteutuksena oleskelulle luodaan puitteet, joita asukas voi itse muokata haluamallaan tavalla. Erilaisille oleskelumuodoille tarjotaan mahdollisuus sen enempää niihin puutumatta. Tämä tarkoittaa sitä, että oleskelutilasta löytyy tv-pistoke ja riittävä määrä pistorasioita erilaisten valaistusolosuhteiden luomiseen sekä useita variaatiomahdollisuuksia tilan kalustamiseen. Myös riittävä vapaan tilan osuus luo vaikutelman suuremmasta tilasta ja helpottaa orientoitumista itse tilassa. Vapaata tilaa luomalla annetaan arkkitehtuurille mahdollisuus tulla näkyviin, joka on suunnitelman yksi päätavoitteista.

Tontilla on rakennusoikeutta noin 100m², joten mitenkään mahtipontisista tiloista ei voi unelmoida. Pelkkien pääpiirustusten teettämisen lisäksi asiakas halusi tilasuunnittelutehtävään apua. Hyvällä suunnittelulla toivotaan tilasta tulevan monikäyttöinen ja tehokas. Unohtamatta tilan visuaalisia ja kauneusarvoja.

Suunnittelun tarpeellisuuden tarkastelu on tässä yhteydessä tehtävä sisustusarkkitehdin näkökulmasta. Mökkeilyn motiivit liittyvät sisätilan toiminnallisuuden suunnitteluun,

jolloin lähtökohtana on ajatus siitä, että sisätilat rakentuvat luonnollisesti vapaa-ajan asuntoon, kun otetaan vapaa-ajan asumiseen liittyvät motiivit huomioon. Tämän jälkeen vapaa-ajan asunnon ulkomuoto määräytyy sen perusteella miten sisätilojen tilaohjelmaa on toteutettu. Tätä suunnittelutapaa toteuttamalla taataan kaikkien toimintojen sijoittuminen tilaan ja tila luontuu toimintojen ympärille, jonka näkymättöminä seininä toimii ensin itse tila. Konkretian tasolla tämä näkyy mielenkiintoisena ja monimuotoisena rakennuksena, joka on rakentunut sisätilojen ympärille ja niiden ehdoilla.

Todellisuudessa tätä tapaa on vaikea toteuttaa. Varsinkin laajennuskohteissa laajennettava rakennus määrää hyvin pitkälti laajennuksen muodon ja koon. Uudisrakentamisessa tämä suunnittelutapa toimii paremmin. Huvila Salmelan kohdalla sisätilat määräytyivät hyvin pitkälti vanhan rakennuksen mukaisesti. Toiminnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi on toimittava rajapinnoilla. Rajapintoina toimivat rakenteet ja niiden antamat mahdollisuudet suunnittelutyölle sekä suunnittelijan omat visuaaliset näkemykset,

joista pitämällä kiinni pysytään rajapintojen välissä ja ollaan todellisuuden kanssa tekemisissä. Kuitenkin niin että lopputuloksen omaleimaisuus säilyy ja muotokieli on suunnittelijan omaa.

Suunnittelun tavoitteiden suurimpana haasteena voidaan nähdä rakenteiden haasteellisuus. Arkkitehtonisesti luotettava toteutus syntyy, kun tuntee rakenteet hyvin. Tämä edellyttää hyvää yhteistyötä rakennesuunnittelijoiden kanssa. Sisustusarkkitehti tuo suunnittelun toteutukseen tarkoitetut materiaalit ja värimaailman, jonka hän yhdessä rakennesuunnittelijan kanssa nivoo valmiiksi kokonaisuudeksi. Omat arkkitehtoniset ihanteet muuntuvat todelliseksi tilaksi, kun tietää ja tuntee materiaalien tuomat mahdollisuudet ja vaatimukset.

6.2 Tyyli ja tunnelma

Oleskelutilan halutaan olevan avoin, vapaa ja rauhoittava. Vanhemmille halutaan oma makuuhuone, yksi pienempi makuuhuone sen yhteyteen uudelle perheenjäsenelle ja kahdelle vanhemmalle lapselle nukkuma- ja oleskelutilaa parvelle. Makuuhuoneissa pitäisi olla riittävästi säilytystilaa ja riittävä sekä monipuolinen valaistus. Erityisesti vanhempien makuuhuoneeseen halutaan hillitty värimaailma, muutoin laajennusosan värit voi olla osaksi 1960-luvun hengen mukainen, johon liitetään nykypäivän vaikutteita harkiten. Sisustusmateriaalien valinnassa halutaan pyrkiä mahdollisimman luonnonmukaiseen valikoimaan. Luonnonmukaiset materiaalit tekevät tilaan vapaa-ajan asuntoon liittyvää tunnelmaa ja vastaavat suunnittelijan motiiveja liittyen tilan ekologisuuteen.

Tyyliin liittyen on haettu vaikutteita 1960-luvun materiaalien muotokielestä ja vallinneesta huvila-arkkitehtuurista. Niiden täydelliseen kopiointiin ei haluttu lähteä, joten va-

likoimaan vaikutti suuresti nykyiset materiaallitoimittajien valmiit tuotteet. Koska asiakkaalla ei ole halukkuutta teettää kaikkea puusepäntyönä ja mittatilauksena tehtynä, pyrittiin haluttu tyyli löytämään värimaailman avulla ja valmiiden sisustusmateriaalien joukosta. Puusepäntyönä tullaan teettämään portaat, käsihohteet ja askelmat uudesta osasta vanhaan.

Tulisijaa valitessa oli merkittävimpinä kriteereinä sen lämmitystehokkuus ja miellyttävä muoto. Tulisijan toivotaan tuovan tilaan lämpöä nopeasti, koska poissa ollessaan asukkaat pitävät tilan lämpötilan mahdollisimman alhaisena. Kiertoilmataikka oli vastaus tähän ongelmaan. Sen lämmitystehokkuus on hyvä ja se tuottaa tilaan nopeasti lämpöä. Yhdessä lämpöä talteen ottavan ilmanvaihdon kanssa tila lämpiää tasaisesti ja pysyy pitkään lämpimänä. Kiertoilmataikkojen valikoima on monipuolinen ja ulko kuoren voi muotoilla haluamakseen. Tämä mahdollisti takan muotoilun ja sen toteuttaa muurari. Tulisija on keskeisessä asemassa oleskelutilassa ja sen muotokieli on tärkeä koko tilan tyyliä koskien.

Mood Board

6.3 Suunnittelutehtävän rajaukset

Toimeksiantooni kuuluu laajennuksen suunnittelu tarkoittaen siihen kuuluvia pääpiirustuksia, sisustus- ja valaistus suunnitelmia. Vanhan osan oleskelutilan muutokset eivät kuulu toimeksiantoon, mutta olen ratkaissut lähtötilannetta kartoitettaessa havaitut ongelmat, kuten keittiön kylmälaitteiden sijaituksen, yläkerran kulkuyhteyden muuttamisen ja tehnyt julkisivuun vaikuttavat ikkuna- ja ovivalinnat.

Laajennustyön suurimpana haasteena on sen vaikutus ympäristöön. Myös asiakkaan toiveet tilan kaksikerroksisuuden suhteen haastaa suunnittelijan. Laajennuksen suunta on löytynyt luontevasti tontin maanpinnan muotojen mukaan. Ainoana maastoon liittyvänä esteenä laajennukselle on tontilla kasvava suuri tammi. Pitkän harkinnan jälkeen se päätettiin myydä puutavaraksi ja käyttää siitä saatava materiaali sisustuksessa. Koska tontin maanpinta viettää laajennuksen suunnassa jonkin verran alas rantaan päin, tul-

laan laajennukseen laskeutumaan muutaman askelman verran.

Tontin maanpinnan muoto ja rakennuksen korkeus antoivat mahdollisuudet suunnitella tilasta melko korkean ja valoisan. Laajennussuunta on ilta-auringon suuntaan, mutta Posionlahden muoto ja tontin länsisuunnan puuttomuus tuovat tilaan myös päivänvaloa ja laajennuksesta avautuu kaunis näkymä joelle päin.

Tontilla on vanhan lain mukaisesti määräytynyttä rakennusoikeutta ollut 10% sen pinta-alasta eli noin 200m². Tämä ei kuitenkaan ole enää relevanttia tietoa, vaan toimenpiteelle on puuttuvan ranta-asemakaavan vuoksi haettava rakennuslupaa poikkeamispäätöksellä. Suunnittelun edetessä parven keskikorkeus jäi alle 2100, jolloin sitä ei lasketa kerrosalaan. Tämä luo myönteiselle poikkeamispäätökselle paremmat edellytykset, jos katsotaan vain kerrosalalukua. Rakennuslupamenettely on vielä kesken. Myönteiseen päätökseen on myös pyritty vaikuttamaan energiataloudellisuutta lisäämällä koko huvilaa koskien, niin että laajennuksen jälkeen rakennus on energiataloudellisempi

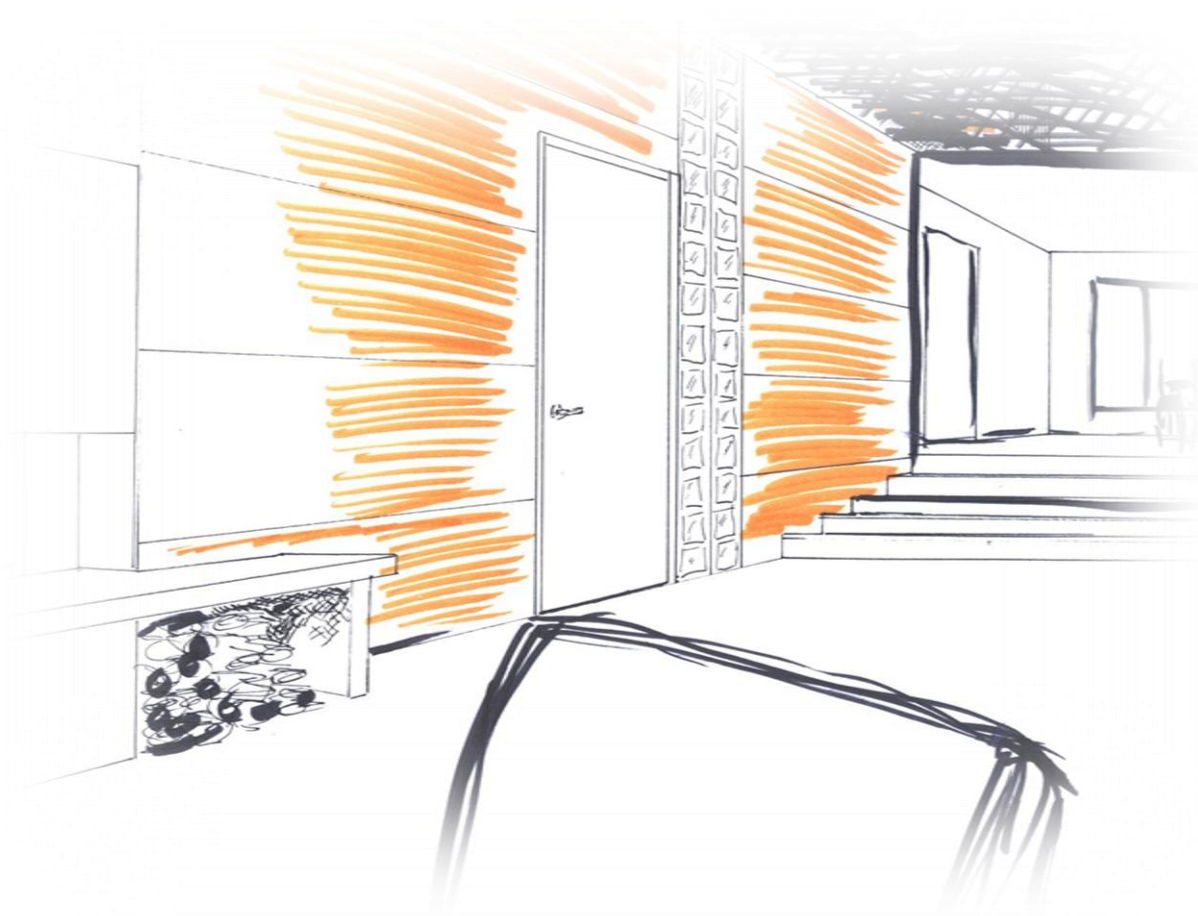
kuin vanha mökki oli. Tämä on linjassa asuntoministerimme lausuntojen kanssa tehtäessä peruskorjaussuunnittelua, koskien myös laajennussuunnittelua. Asuntoministeri Jan Vapaavuori toteaa AsuntoForumissa Helsingissä: "Korjausrakentamisessa tavoitteena tulisi olla, ettei jatkossa suoritettaisi enää yhtään laajamittaisempaa korjaustömenpidettä, jossa ei samassa yhteydessä parannettaisi rakennuksen energiatehokkuutta".

Energiatehokkuus sisältyy keskeisenä osana myös rakennus- ja kiinteistöalan yhdessä kehittämään rakennusten ympäristöluokitukseen (PromisE), jonka tarkoituksena on tarjota käyttäjälähtöinen väline rakennusten ympäristötavoitteiden asettamiseen ja ympäristöominaisuuksien arviointiin. Ympäristöluokitus on laadittu sekä olemassa oleville kiinteistöille että uudisrakennuksille. (Ympäristö.fi)

Suunnittelutyön rajapintoina voidaan pitää, kun tarkastelussa on sen tekninen toteuttaminen, yhteiskunnalliset rantarakentamiseen liittyvät rajoitukset, jotka liittyvät suurimmalta osin lainsäädäntöön ja kustannuksiin liittyvät

rajoitteet, jotka rajaavat työn budjetin puitteissa. Visuaalisuuteen ja tunnelmaan liittyvät rajoitteet pyritään ratkaisemaan suunnittelijan avulla, johon vaikuttaa suunnittelijan ammattitaito ja luovuus.

Liikuttaessa näillä rajapinnoilla kuljetaan suurista yhteyksistä pienimpiin. Rakennuksen yhteiskuntaan liittyminen toisaalla ja toisaalla materiaalien ja rakenteiden yhdistymisen arkkitehtoniseksi kokonaisuudeksi, jossakin suunnittelijan luovuuden tasolla. Lopputulos toteutetaan kaikkia tietolähteitä hyväksi käyttäen ja hyvällä muotoilulla.

7 Suunnitteluprosessi

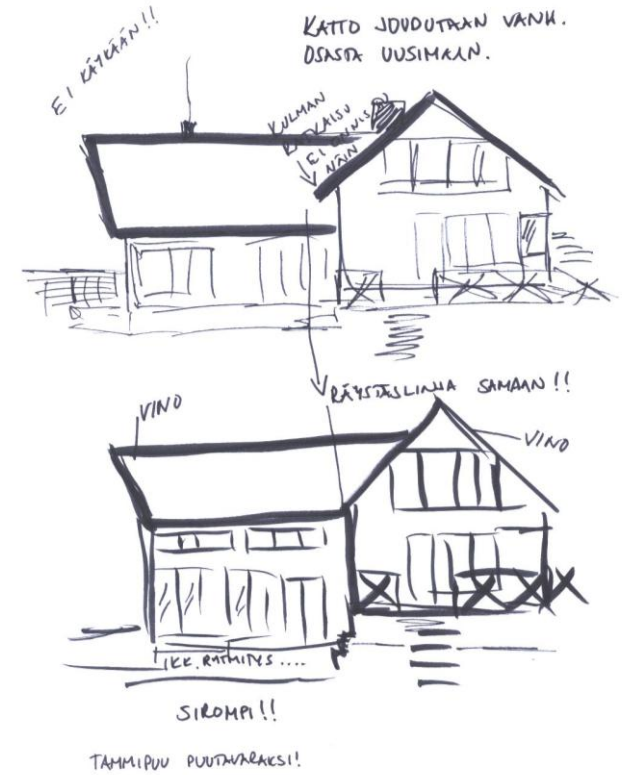
7 Suunnitteluprosessi

7.1 Tilasuunnittelu

Suunnittelutyö lähti etenemään ensimmäisen asiakastapaamisen jälkeen, kun teimme maastotutkimusta rantatontilla. Maastotutkimusta oli kanssani tekemässä asiakas itse, rakennusmestari ja minä. Tutkimuksen perusteella rakennusmestari antoi laajennukselle yhden ainoan suunnan, joka sopi maanpinnan muotoon ja soveltui perustuksen rakentamiseen. Asiakkaan toiveet tilan toimintoja koskien oli tiedossa ja tontin vanhan tehokuusluvun puitteissa lähdimme etenemään suunnitteluprosessissa luonnosvaiheeseen 2.

Luonnosvaiheessa 2 hahmottelin laajennuksen mallia ja mahdollisuuksia tehdä siitä joko yksi- tai kaksikerroksinen. Nykyisen mökkirakennuksen katon vino lape oli mielestäni mielenkiintoinen. Myös vanhan osan katokset, jotka muodostuivat yläpuolisten tilojen alle, viehättivät kepeydellään. Kuitenkin asiakkaan mielestä niiden tarjoama katettu ulkotila ei riittänyt ulkona oleskeluun sateisina päivinä. Katosten alkuperäinen

tarkoitus lienee ollut sateensuoja pääsisäänkäynnin yhteydessä ja julkisivun keventyminen ja ne ehdottomasti myös lisäävät rakennuksen mielenkiintoisuutta. Rakenteellisesti ne ovat melko helppoja toteuttaa, mutta tyydyin suunnittelemaan katettua ulkotilaa laajennusosaan rakennuksesta poispäin erillisen katoksen alle. Siinä missä vanhan mökkirakennuksen muoto polveilee sen julkisivuissa, tulee laajennuksen mielenkiintoisimmat rakenteelliset tapahtumat sijoittumaan sisätiloihin.

Luonnosvaihe 2. Kevät 2009

Laajennuksen ulkomuodon hahmottelua ja pohdintaa katon muotoon liittyen sekä pohdintaa kerrosten lukumäärästä ja siitä miltä rakennus visuaalisesti näyttäisi joko yksi tai kaksikerroksisena.

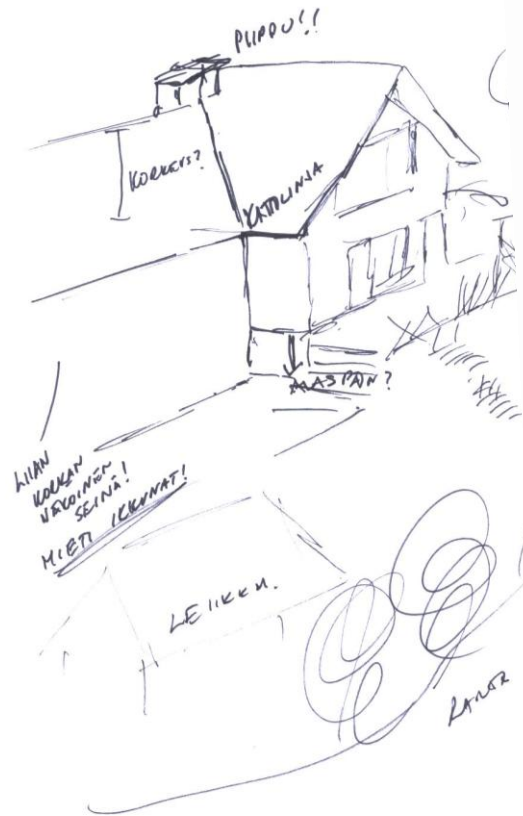

Vierailin keväällä 2009 Turussa Erik Bryggmanin suunnittelemassa Ylösnousemuskappelissa. Siellä koin tilasuunnittelijana elämäni koskettavimman hetken, kun istuin kappelin penkissä aurinkoisena kevätpäivänä ja ihailin sen uskomattoman kauniita muotoja ja valon sekä varjojen leikkiä kappelin seinillä, joille puiden heiluvat oksat loivat liikettä. Kappelin kauniit, sielun ylösnousemukseen viittaavat köynnökset saivat minut herkistymään kyyneliin. Kappelista jäi erityisesti mieleeni kaunis parvi ja sen kaide. Parven kaunis kaareva muoto ja sen pystypuut ihasuttivat ja sain niistä silloin jo luonnosvaiheessa olleeseen lopputyöhöni innoituksen muotoilla tähän huvilaan kaareva parvi ja sen reunaan kauniisti kaartuva pystypuinen kaide.

Parven muodon löydyttyä tilasuunnitelma sai suunnan. Kaikki tästä eteenpäin rakentuisi kaarevan parven ehdoilla. Muutaman luonnoksen jälkeen laajennuksen ulkomuoto ja koko ja pohjaratkaisu alkoi vakiintua kaksi-kerroksiseksi. Kun laajennuksen ulkoiset mitat olivat varmistuneet, pidin ne muuttumattomina rajapintoina, joiden sisäpuoliseen

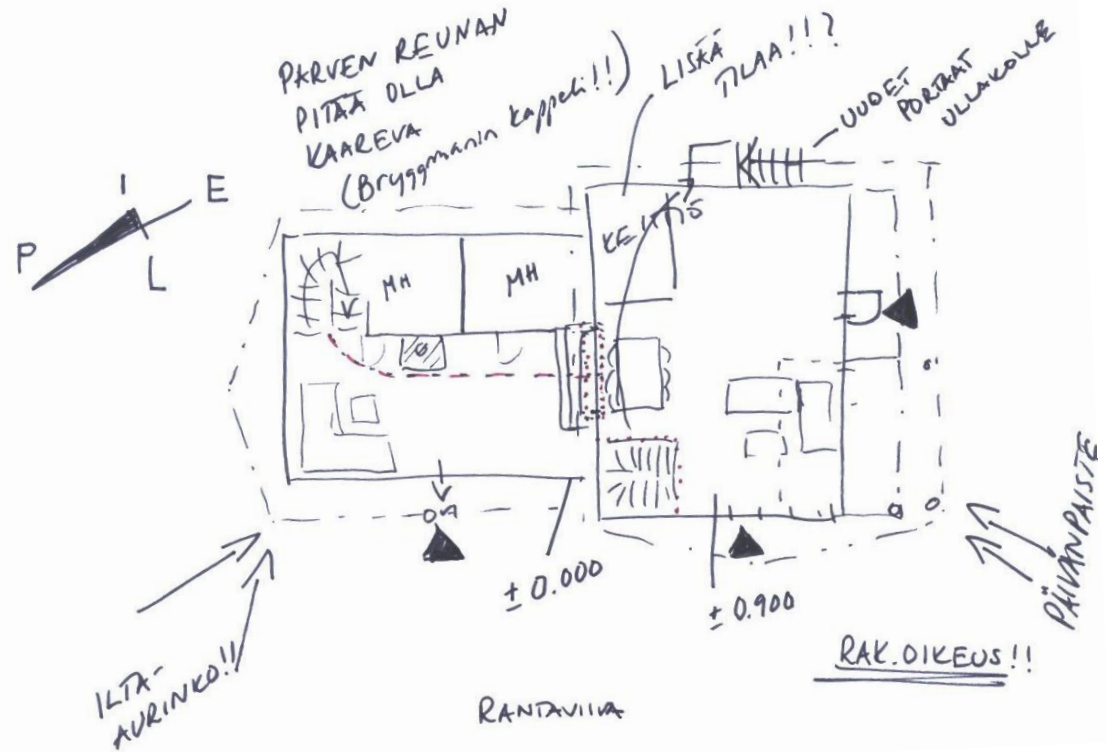
tilaan ryhdyin sijoittamaan laajennukseen toivottuja funktioita.

Edelleen luonnosvaiheessa 2 pohdin, miten toiminnot sijoittuisivat. Koska ilta-auringon suunta on järvelle päin, halusin oleskelun sijoittuvan sille otollisesti. Oleskelutila muotoutuikin aivan laajennuksen takaosaan kaarevan parven päätteeksi, missä oli eniten vapaata tilaa. Tilaan toivottiin myös takkaa, jolla osaksi hoidetaan lämmityskin. Takka tulisi kilpailemaan kauniin maiseman kanssa huomiosta, mutta toisaalta vanhalla puolella on jo oleskelutilaa, josta avautuu kauniit järvinäkymät päiväsaikaan, joten ilta-aurinkoa voisi ihailla ulkoterassilla ja takkaltulta sisällä. Niinpä takan paikka vakiintui jo suunnittelutyön alkuvaiheissa oleskelutilan ja makuuhuonetilojen väliselle seinälle.

Luonnosvaihe 2. Kevät 2009

Julkisivun hahmottelua ja kattolinjan asemointia liittyen parven huonekorkeuteen. Korkean seinän rytmitystä ja massoittelua.

Luonnosvaihe 2. kevät 2009

Pohjapiirustuksen muotoutuminen toimintojen mukaan. Päivänvalon reitti ja siihen liittyvä toimintojen sijoittuminen. Kulkureitit ulos, ja sisäportaiden siirtyminen ulkoportaisiin vanhan mökkirakennuksen taakse. Portaat palvelevat kesäisin mm. vieraita, jotka majoittuvat ullakolla sijaitseviin makuutiloihin.

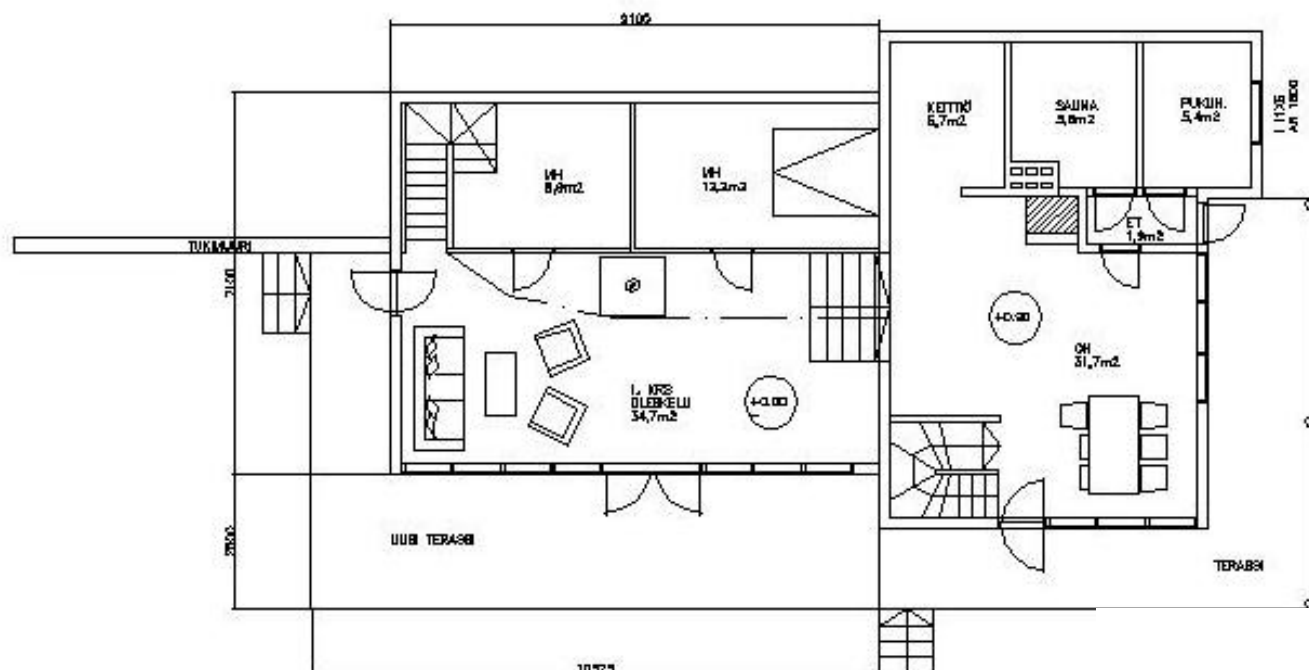

Parvelle johtavat portaat löysivät paikkansa aivan tilan takaosasta, jolloin oleskelutilan ja vanhan osan puoleinen pääty rauhoittui liikenteeltä parvelle ja alas. Koska päivällä oleskellaan paljon vanhalla puolella, jossa on keittiö, wc, ruokailu- ja oleskelutilat, on tämä etäinen kulkureitti parvelle tarkoitettu pääasiassa vanhempien lasten käyttöön. Lapsilla on parvella tilaa leikkiä, pelata ja oleskella ystäviensä kanssa.

Luonnosvaiheen 2 jälkeen siirryin luonnosvaiheeseen 1 ja ryhdyin piirtämään tietokoneella pohjapiirustuksien ensimmäisiä versioita. Nämä ensimmäiset versiot lähetin asiakkaalle kommentoitaviksi, jotta pääsisin jatkamaan suunnittelua oikealla linjalla. Asiakas piti pohjapiirustuksista ja sovimme toisen tapaamisen mökille. Tapaamisen yhteydessä esitin mahdollisuuksia sijoittaa tulisijan uudelleen, jolloin saataisiin enemmän tilaa oleskelulle. Koska pienempi makuuhuone voisi olla vielä pienempi, muotoilin väliseinän uudelleen ja tulisija sijoittui kulmaan. Vielä samassa tapaamisessa ehdotin päätyseinään ulko-ovea. Ulko-ovi tulisi olemaan harvemmassa käytössä, mutta se toi-

misi reittinä, kun pihavajalta haetaan varsin usein polttopuita takkoihin ja saunalle. Samaa reittiä lapsetkin voisivat käyttää, kun leikkivät omissa tiloissaan parvella ja välillä taas ulkona leikkimökillä.

Alakerrassa sijaitseviin makuuhuoneisiin tulisi säilytystilaa runsaasti. Isompaan makuuhuoneeseen sijoitetaan säilytysjärjestelmä ja pienempään makuuhuoneeseen portaiden alle varastotilaa. Varastotila voisi toimia myös perheen pienimmän varttuessa hänen salapaikkanaan ja se lisää makuuhuoneen mielenkiintoa lapsen näkökulmasta katsottuna. Portaiden alla sijaitseva tila edustaa myös *"talon hämärää olemista"*, kuten Gaston Bachelard on todennut kirjassaan *Tilan Poetiikka* (1957).

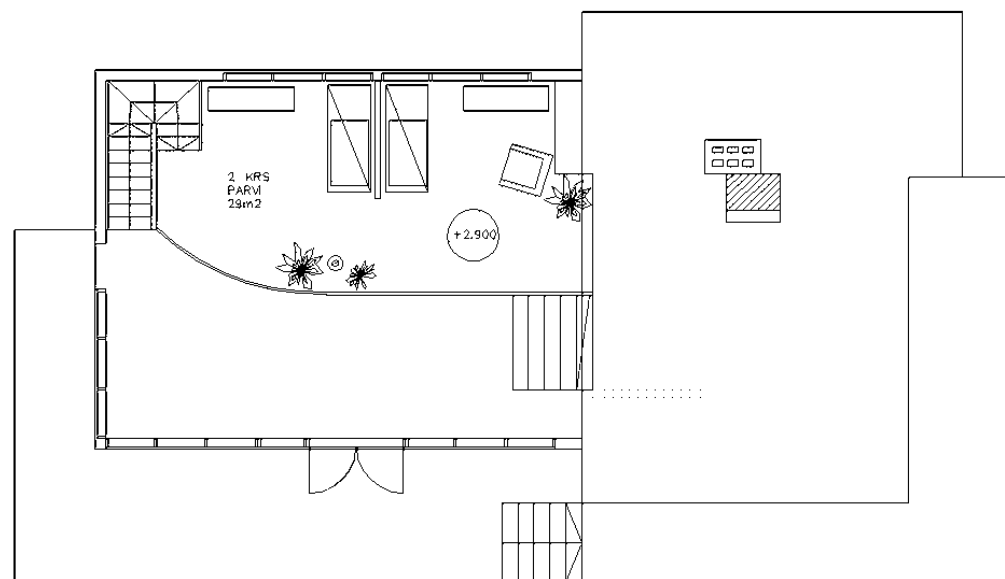

Toisen kerroksen oleskelutilaan haluttiin väliseinän pätkä, joka antaa oleskelurauhan sisaruksille tarpeen vaatiessa. Peremmällä oleskelutilassa sijaitsee enemmän tilaa yhteisille leikeille. Tilaan piti saada vielä ystäviä varten makuupaikka sekä säilytystilaa.

1. kerros

Luonnosvaiheen 1 pohjapiirustukset. Kevät 2009

Oleskelutilan koko alkoi hahmottua. Takka jäi siitä kuitenkin irralleen, joten sen paikkaa piti siirtää lähemmäs oleskelua. Isompi makuuhuone ennen säilytysjärjestelmän sijoittumista tilaan. Pienempi makuuhuone tuli vielä pienemmäksi. Ikkunat rajoittivat näkymää järvelle. Ikkunoita piti sijoittaa vielä lisää päätyseinällekin.

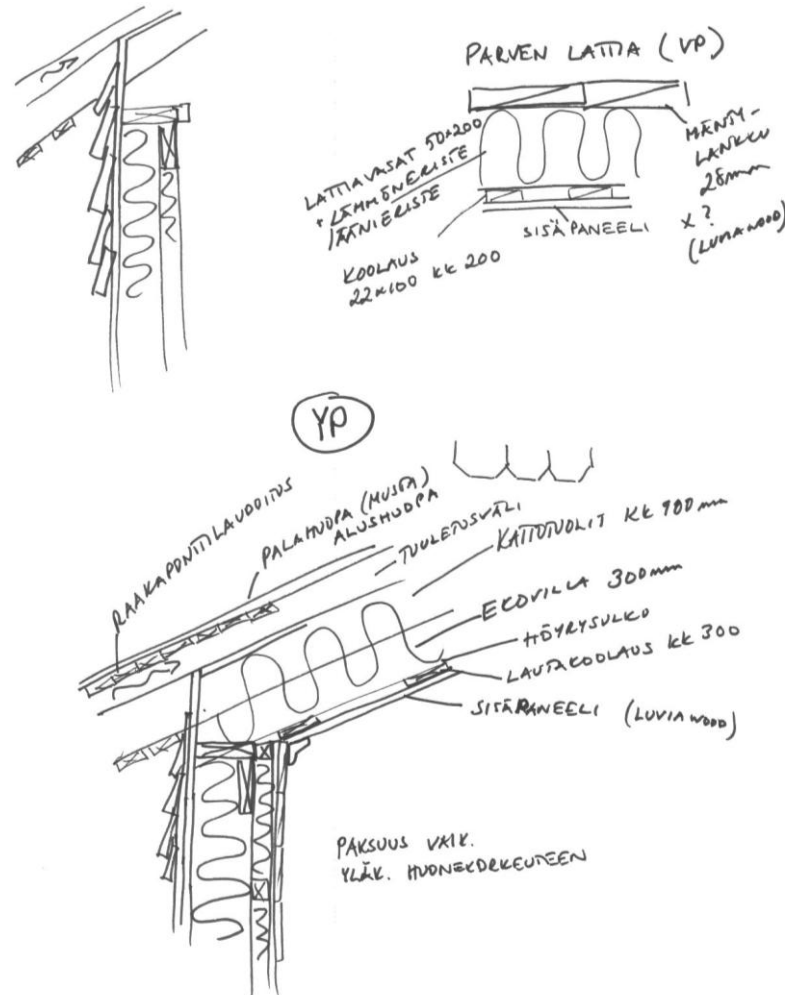
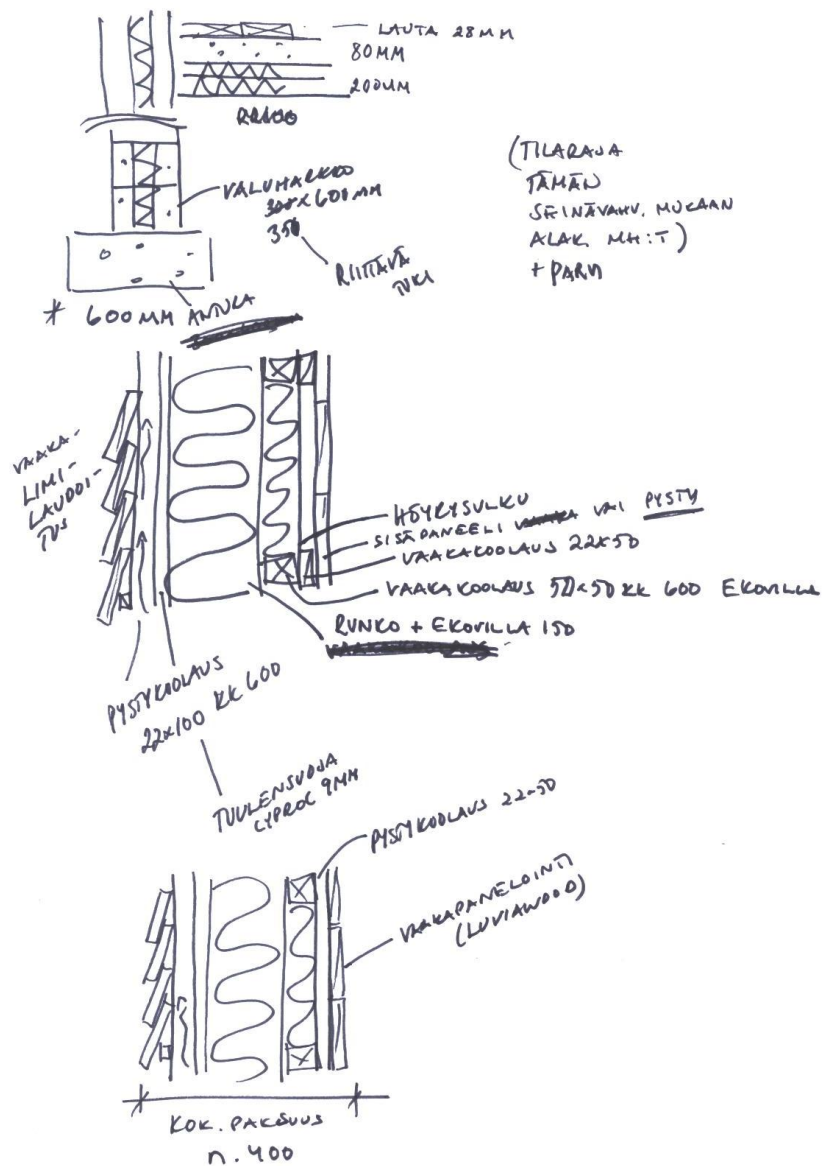

2. kerros

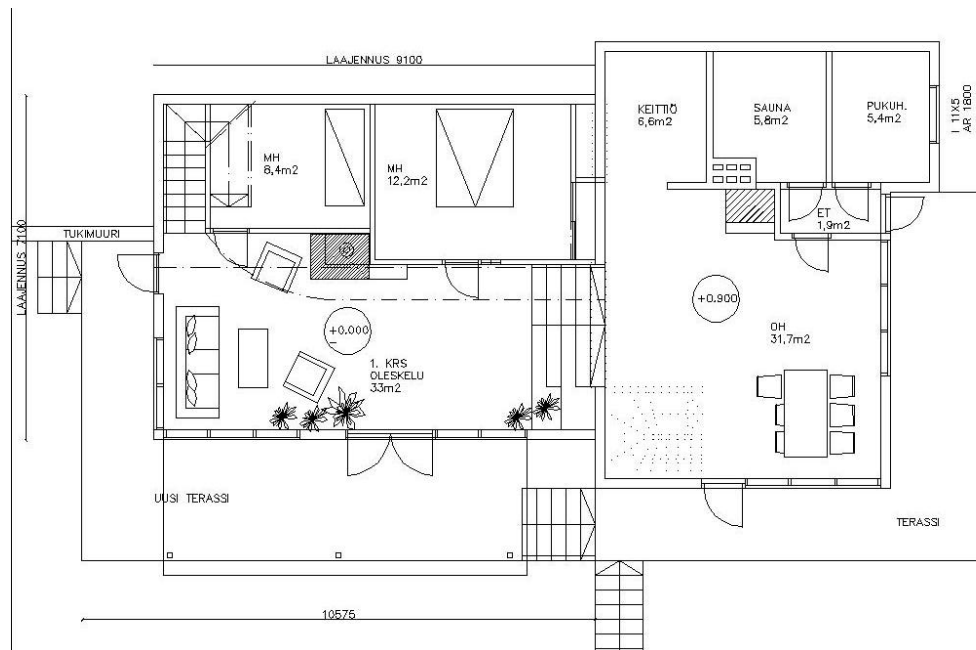
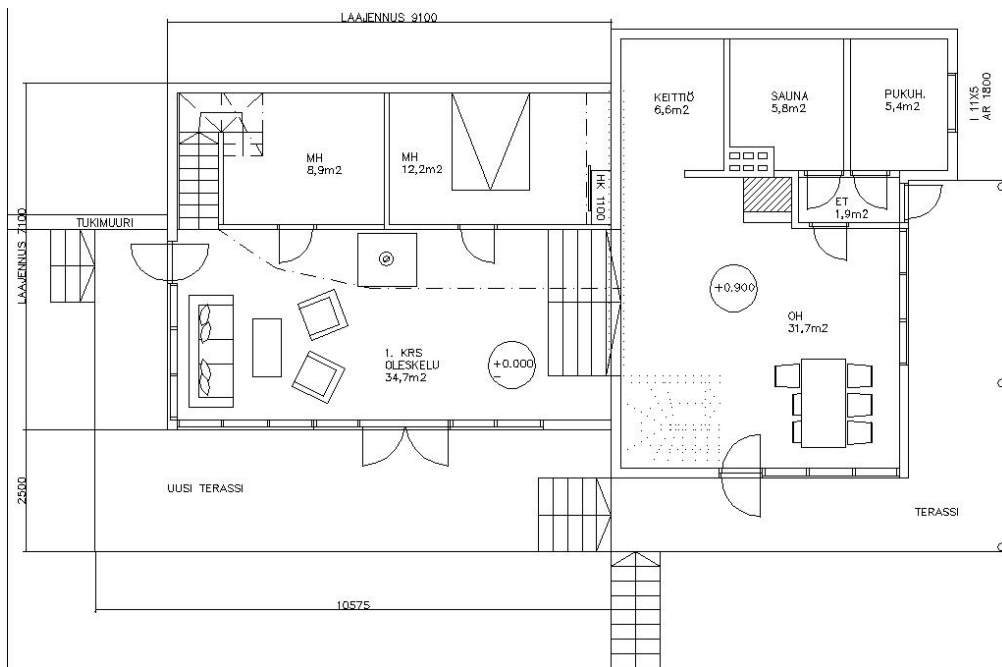
Jotta pääsin etenemään kohti luotettavia rakenteellisia ratkaisuja, ryhdyin tekemään pääpiirustuksia ja suunnittelutyön etenemisen varmistamiseksi rakenneleikkauspiirustuksia. Rakenteiden suunnittelussa minua konsultoi rakennusmestari ja rakennusarkkitehti. Sisustus suunnittelutyöni eteni rakenteiden suunnittelun ohella ja oma osuuteni tässä oli pitää kiinni omasta visuaalisesta näkemyksestäni. Koska rakenteet vaikuttivat suuresti elementtien, kuten ovien ja ikkunoiden sijoittumiseen ja rakennuksen massoitteeluun, oli niitä tutkittava huolella ja vasta sen jälkeen kun rakenne oli varmistunut saatoinkin jatkaa suunnittelutyötä.

Alustavien rakennepiirustusten valmistuttua sain varmistettua alakerran huonekorkeuden ja myös parven huonekorkeuden. Myös julkisivupiirustuksia varten varmistui laajennuksen harjakorkeus. Korkeuserojen avulla pystyin suunnittelemaan portaat ja asemoimaan ikkunat sekä määrittelemään parven kaiteen korkeuden. Alustavat pääpiirustukset sain valmiiksi syksyllä 2009. Seuraavaksi ryhdyin tutkimaan tilaa 3d-mallinnuksen avulla. Siirsin pohjapiirustuksen Autocadistä Archi-

cadiin ja tein siitä virtuaalirakennuksen, jotta pääsisin ohjelman avulla kulkemaan tilassa. 3d-mallinnuksen avulla havaitsin rakennuksessa olevan vielä muutamia epäkohtia. Laajennusosan ja vanhan mökkirakennuksen välinen korkeusero ei voisi olla enempää kuin 600mm ja yläkerrasta johtanut väliovi vanhan osan vintille piti poistaa kerrosten korkeuseron vuoksi. Laajennusosan kattokorkeus laski tämän muutoksen seurauksena 300mm ja vaikutti kerrosalaan merkittävästi. RT-kortin 12-10277 mukaan huoneella tarkoitetaan tilaa, jota rajaavat lattia, katto sekä seinät ja joilla on suunniteltu käyttötarkoitus ja käyttötapa. Rakennuksen sisäpuoliset avoimet osat eivät ole tämän standardin tarkoittamassa merkityksessä huoneita eikä niille lasketa ja ilmoiteta samassa mielessä alaa. Samaan ryhmään kuuluu asuinhuoneiston parvi, jos sen 1600mm korkeamman osan keskikorkeus on pienempi kuin 2200mm. Tämä toteutuu tässä suunnitelmassa ja pystyimme 3d-mallinnuksen yhteydessä havaitsemieni epäkohtien korjaamisen jälkeen vähentämään laajennuksen kerrosalasta parven 24m² kokonaan.

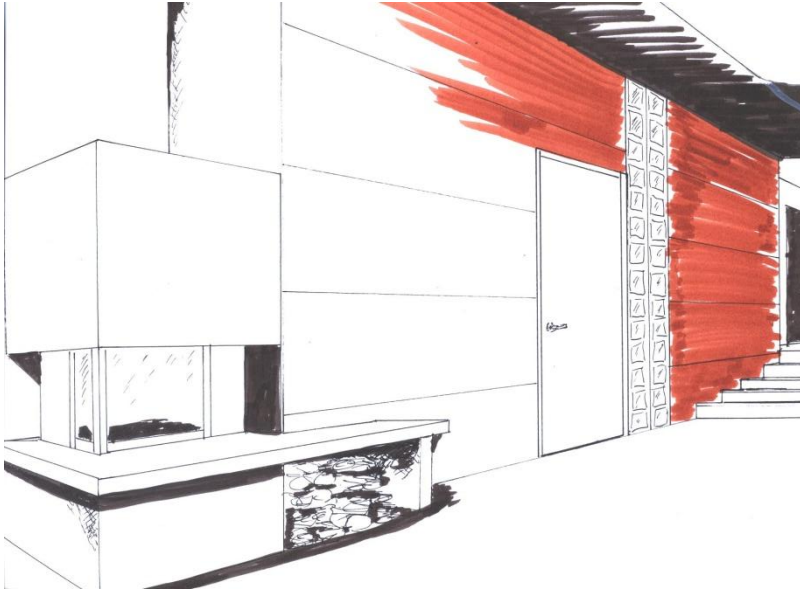
Rakenteiden luonnostelua ennen alustavien pääpiirustusten laatimista syksyllä 2009.

Toinen ja kolmas versio pohjapiirustuksesta, joihin on lisätty ikkunoita ja muutettu takan paikka. Tässä vaiheessa korkeuserot ovat vielä liian suuret ja portaat vanhalle puolelle ovat massiiviset.

Takan paikan muututtua oleskelutilaa tuli lisää ja irtokalusteiden sijoittaminen helpottui. Myös kulkureitille yläkertaan jäi enemmän tilaa.

Isompaan makuuhuoneeseen on sijoitettu säilytysjärjestelmä. Sen vierelle tehdään seinään kulma, jonne sijoittuu keittiön puolella jää-viileäkaappi ja pakastinkaappi.

Alustavien pääpiirustusten tilasuunnitelman mukaan tein luonnoksia sisätiloista ja väritin niitä tutkiakseni erilaisia materiaalivaihtoehtoja. Parvelta tekemäni perspektiivikuvan perusteella sen pitkänomainen linja sai uuden muodon, kun suunnittelin sen jatkumaan kuvasta katsottuna oikealle. Muutoksen jälkeen tilasta tuli mielenkiintoisempi ja monipuolisemmin kalustettava.

Parvikerrokseen tuli myös toinen ikkunalinja alakerran ikkunoiden päälle ja päättyyn suunnittelemani korkeat yläikkunat madalsin samankorkuisiksi näiden luonnosten perusteella.

Rendattuja 3d-luonnoksia alakerran oleskelutilasta. Taustan valokuva on huvilan rannasta otettu. (Päivi Lehto Talvi 2010)

7.2 Materiaalit ja muotokieli

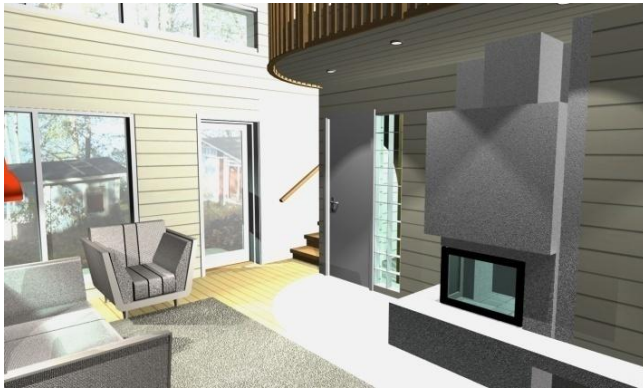
Materiaalivalintoihin vaikutti paljon muodot, joita rakenteilla tavoitellaan. Puu sisustusmateriaalina soveltuu näihin kaikkiin ja siitä laajennusosan rakenteet ja pintamateriaalit valmistetaan lähes kokonaan. Puu sopii myös vanhan mökkirakennukseen ja puulla pystytään viimeistelemään laajennusosan ja vanhan osan toisiinsa liittyminen pieniä detaljeja myöden sekä julkisivuissa että sisustuksessa.

Pohdin pitkään sisustusvanerin käyttöä tilassa. Sen luomaa hillittyä tunnelmaa ja rauhallista ja tasaista pintaa. Tehtyäni luonnospii-rustuksia huomasin miten paljon vaneri erotui vanhan puolen pystypaneloinnista ja mökkitunnelmasta, joten hylkäsin sen idean. Tammipuusta suunnitellut porrasaskelmat ja käsijohteet tuovat tilaan arvokkuutta ja niillä on myös tunnearvoa, kun puumateriaali on kasvanut vuosikymmeniä Huvila Salmelan rantatontilla. Tammipuun rinnalle halusin tuoda muitakin puulajeja ja yhdistää ne harmoniseksi kokonaisuudeksi erilaisin pintasävyin. Pintakäsittely mahdollistaa useiden puulajien käytön sisustuksessa. Julkisivuma-

teriaaliksi tulee kuusipaneeli, joka ladotaan limittäin vaakatasoon. Myös sisäseinien paneloinnit suunnittelin vaakatasoon, mutten halunnut valita perinteistä hirsipaneelia vaan Luvia Woodin uuden Sylva 170 seinäpaneelin, jonka pinta on karkeahko eikä se ole pontattu. Paneeli on lautamainen ja luo seinäpintoihin mielenkiintoisen rosoisen pinnan. Luvia Woodilta ilmoitettiin kuitenkin ettei Sylva-paneelia saa kuin valkoiseksi maalattuna, joten jouduin kuitenkin vaihtamaan seinäpaneelin pontattuun hirsipaneeliin STH 170.

Seinien vaakalinjaisuuden vierellä tilan moni vivahteikkua lisää parven kaunis kaareva muoto ja sen kapea pystypanelointi, joka toteutetaan STS 60-paneelilla. Sen kapea profiili muotoutuu kaariin, kun yhden paneelin leveys on vain 60mm. Paneeli on tasapintainen ja profiililtaan kulmikas. Parven kaarevaa muotoa en saavuttanut kokeiltuani tavallisella leveämmällä valeurapaneelilla. Koska halusin että kaiteen rakenne peittää parven välipohjan rakenteen sekä estää näkyvyyttä alakertaan, on kaide rakennettava

Tilas suunnitteluvaihetta 3d-mallituksen avulla. Taustan valokuva on rannasta samaan suuntaan otettu. (Päivi Lehto Talvi 2010)

tukevaksi. Kaiteen parven puoleinen pinta on vaneria ja rakenteita peittää päältä leveä ponttimateriaalista. Kaiteen runko rakennetaan metallista, jotta se saadaan riittävän tukevaksi. Sen huolittelee tamminen höylälauta. Laudan lisäksi kaiteeseen tulee vielä metallisten kannakkeiden päälle tamminen käsijohde. Kaiteen liittyminen alakerran oleskelutilassa kattoon viimeistellään hiomalla paneelien päät tasaisiksi ilman listaa. Samoin joudutaan viimeistelemään parven alapuoliset kattopaneelilaudat, jotka törmäävät kaiteen paneeliin. Tiedän että tämä liittymiskohta teettää paljon työtä, mutta lopputuloksen kannalta on tämä työvaihe tehtävä erityisellä huolellisuudella ja ammatitaidolla. 9mm koivuvanerista on helppo muotoilla kaarevat muodot parven puolella ja vaneri tulee näyttämään kauniilta sävytetyn pintakäsittelyn jälkeen. Myös portaiden askelmat ja käsijohde käsitellään sävytetyllä vahalla.

Lattiaksi parvelle valitsin Luvia Woodin mäntylankkulattian. Lankkujen pituus on 2050mm ja ne sävytetään kuultovahalla valkeaksi. Alakerran lattiaksi ei pohjaraken-

teen vuoksi voida asentaa lankkulattiaa. Alakerran lattiaan tulee sähköllä toimiva lattialämmitys ja sen päälle lankkuparketti. Takan edustalle reunamuodoltaan kaarevaan lattiaan valitsin mustan 600x600mm laatan. Tammiparketin ja tumman laatan välille ei laiteta lattialistaa, vaan liittymiskohta viimeistellään saumakitillä. Takan taustalle tulee muuratun seinän pintaan tasoite ja valkoinen slammattu pinta. Takan pinta käsitellään samalla tavalla, mutta hienompi-raikeisella tasoitteella. Muurari valmistaa myös takan kuoren ja liittää siihen mustat graniittilaatat. Takan edustalta lähtevä matala taso tehdään myös muuraamalla ja pinta käsitellään takan mukaisesti. Tason pintaan tulee musta graniittilaatta ja sen alla on tilaa poltopuille. Kiertoilmatakan sydän on Takkamestareiden Varia 2LH kulmamalli, johon voi rakentaa oman tyylinsä mukaisen ulko-kuoren. Siitä lähtevä savuhormi on pyöreä harjattua terästä. Tämän turvallisen savuhormin voi sijoittaa kulkemaan parven kautta, koska sen pinta ei ole kuuma.

Katot paneloidaan Luvia Woodin STS 145 kuusipaneelilla, joka tilataan valmiiksi valkoiseksi kuultokäsiteltynä. Valmiiksi käsitellyt paneelit ovat kalliimpia, mutta niiden nopea asennus rakennuspaikalla pudottaa työhön liittyviä kustannuksia paljon.

Korkean tilan akustiikka on otettava huomioon, jottei tilassa kaiu. Osaltaan kaikumista estämään ikkunoille tulee valkoiset ohuet läpikuultavat pellavaiset purjerengasverhot. Rakenteellisesti kaikumista voisi estää esimerkiksi makuutilojen ja oleskelutilan välisellä seinällä sekä portaikon keskellä sijaitsevalla seinällä Brainwood Oy:n maahantuo-malla Topakustik-paneelilla. Se soveltuu käytettäväksi kotikäytössä erityisesti kaiun vaimentamiseen oleskelutiloissa ja kotiteatteri- ja musiikkitaloissa. Paneeli vähentää alakerrassa käyvän aikuisten iltakeskustelun äänen kantautumista parvelle lasten kuuluville, kun he nukkuvat. Paneeli on profiililtaan hyvin kaunista ja sitä saa useissa eri väreissä. Vaihtoehtona tälle tuotteelle pidin Raita-koivuvanerilevyä, mutta sen akustiikka-ominaisuudet eivät ole niin hyvät kuin Topakustik-paneelin. Koska Brainwoodin akustiik-

kapaneelin värivalikoimasta ei löytynyt sopivaa sävyä, vaihdoin vielä kerran alakerran oleskelutilan ja makuuhuoneiden väliseinän ja portaiden väliseinän Topakustik-paneelin Luvia Woodin STS-valeura 95 paneeliin, johon saadaan tarpeeksi tumma väri sävyllä. Liiallisen kaikumisen estämiseksi käytetään tekstiilien lisäksi VM-Carpetin nukka-mattoja. Tämä ratkaisu tuli myös huomattavasti edullisemmaksi. Väliseiniin alakerrassa ja portaiden välissä tulee ekovillaa äänieristykseksi.

Alakerran väliovet ovat Fenestran 200LX-mallia, joissa on kapeat satiinipintaiset lasit. Valkoisten ovien vierelle tulee lasitiiliseinä, joka on saman korkuinen kuin oviaukko. Oviaukko ja lasitiiliseinä huolitellaan listoilla kuulumaan yhteen. Näiden ratkaisujen takana on ikkunattomat makuutilat, joihin saadaan luonnonvaloa tällä ratkaisulla, mutta niiden intiimiys säilytetään lasimateriaalien satiinisyyden ansiosta. Lasitiiliksi valitsin Vitrea-Satina lasitiilen 190x190mm. Valkoiset ulkoikkunat ja -lasiovet ovat myös Fenestran mallistosta. Kattoikkunat ovat kes-

kisaranoidut valkoiset Velux-ikkunat kooltaan 94x1400mm.

Alakerran isompaan makuuhuoneeseen tulee raitatapettia sängyn päätyseinälle Boråsin Stripe-mallistosta. Muut seinät paneeloidaan STH 170 sävytetyllä hirsipaneelilla.

Voiko muotojen sijasta tilassa olla pääosassa sen luomat tunnetilat, jotka tekevät siitä vivahteikkaan ja monimuotoisen. Tätä Sari Viertiön artikkelissaan (2007) mainitsemaansa dilemmaa olen pohtinut paljon ja pyrkinyt yhdistämään muotokielen niihin tunteisiin, joita haluan tilan herättävän asukkaissa.

Laajennus ei ole suuri ja uusi oleskelutilakin on kooltaan maltillinen. Orientoituminen pienessä tilassa helpottuu, kun se on selkeästi ja melko niukasti kalustettu. Perheen yhteisöllisyys korostuu, kun asutaan melko pienissä tiloissa. Perheen jäsenillä ei ole välttämättä pakopaikkaa muilta ja elämän eri tilanteet jaetaan koko perheen kesken. Oleskelun parviratkaisu mahdollistaa koko perheen läsnäolon tilassa asiakkaan toiveen mukaisesti, vaikka vanhemmat jatkaisivat iltaa

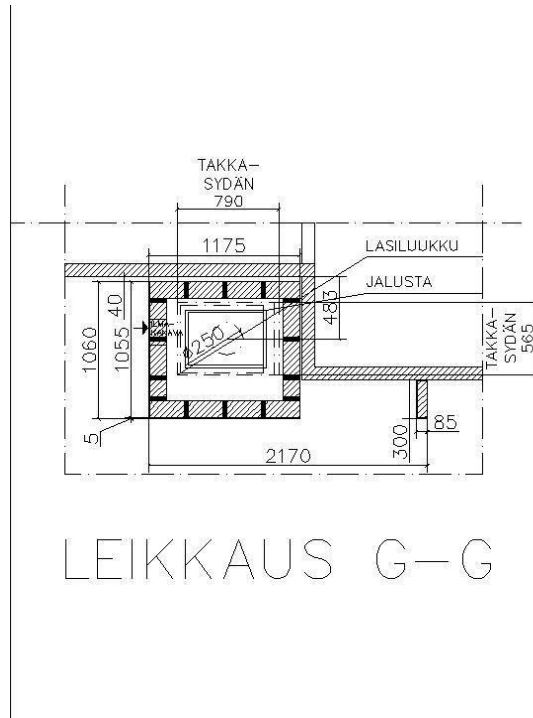
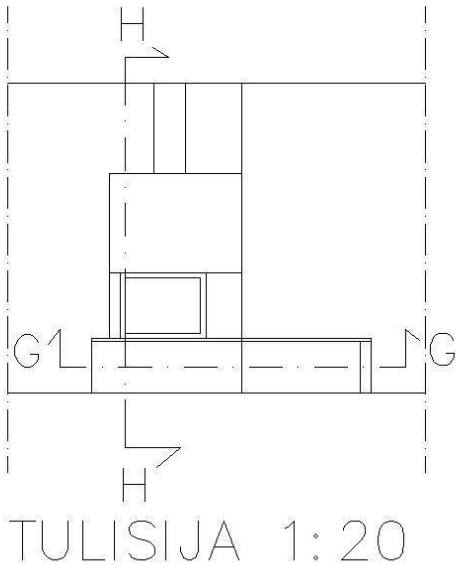
pidempään kuin lapset. Lapsia voidaan valvoa, kun vanhemmat ovat hereillä myöhään ja vastavuoroisesti lapset eivät koe joutu-neensa vanhemmistaan erilleen. Vanhempien rauhaisa keskustelu voi olla iltasatua lapsille ja rauhalliset puheenäänät vaivuttavat pikkuväen sikeään uneen.

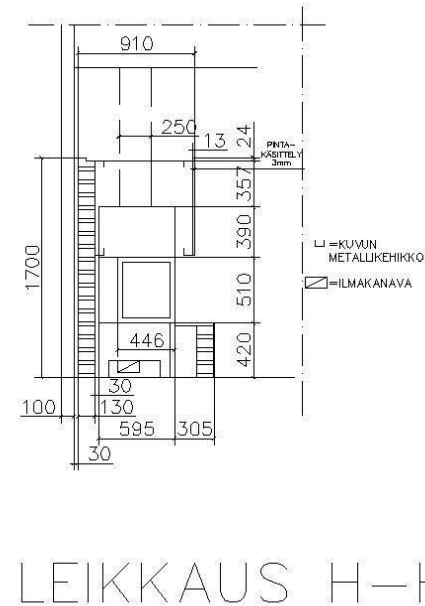
Rendattu 3d-luonnos parvelta (Talvi 2010)

Parvelle tulee samanlaiset pintamateriaalit ulkoseinille, kattoon ja lattiaan kuin muual-
lakin. Parven kaksi eri makuutilaa toisistaan
erottavalle seinälle olen valinnut Marimekon
puna-valko-mustan Kaiku-tapetin. Parvelle
tulee myös kattoikkunat tuomaan katon kaut-
ta tilaan runsaasti luonnonvaloa ja avaruut-
ta. "Katto kertoo heti olemassaolonsa syyn:
se antaa ihmiselle suojan sateelta ja aurin-
golta" (Gaston Bachelard 1957).

Tässä tapauksessa auringon suodaan paistavan tilaan ja luontoyhteys entisestään korostuu. Luontoyhteyden kokeminen on myös yläkerran kapeiden ikkunoiden suunnittelun taustalla. Omalla sängyllä voi loikoilla kesäaamuna tai iltana ja ihailla ikkunasta avautuvaa kaunista luonnonmaisemaa. Selällään lekotellessaan näkee taivaalle ja voi ihailla pilvilampaita ja niiden muotoja. Saateella voi katsella pisaroiden tipahtelua ja olla onnellinen katosta, joka suojaa.

Tulisijan piirustukset

7.3 Valaistussuunnitelma

Huvila sijaitsee tontilla siten että luonnonvaloa saadaan päiväsaikaan runsaasti, varsinkin kesäisin. Aamupäivän aurinko paistaa takapihan suunnalta, jolloin luonnonvaloa riittää yläkerran makuuparvelle ja vanhan osan ullakolle, jossa kesäisin on vierasmajoitusta. Valaistussuunnitelmani koskee toimeksiannon mukaisesti vain laajennusosan valaistusta. Sisävalaistuksesta asiakas toivoi muunneltavaa ja energiataloudellista sekä laadukkain valaisimin toteutettua.

Luonnosvaiheessa parven kokonaishuonekorkeus muuttui alle 2200mm:n. Melko matalaan tilaan tarvittiin tilan tuntua, niinpä suunnittelin parvelle kaksi kattoikkunaa, molemmille makuupuolille omat. Näiden ansiosta päiväsaikaan ei tarvitse käyttää keinovaloa juuri lainkaan ja tila tuntuu korkeammalta. Parvelle tarvitaan yleisvaloa, tunnelmavaloa ja kohdevaloa. Kohdevaloa tarvitaan erityisesti lukemiselle vuoteella, kirjoituspöydän äärelle, kun siinä työskennellään ja sohvan vierelle, kun sohvalla istutaan ja

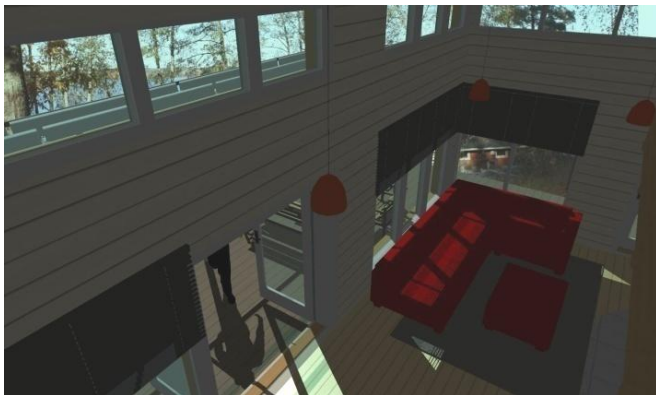
luetaan kirjaa tai lehteä. Tilan arkkitehtuuria valaisee keinovalon lisäksi ja sitä tuo esille luonnonvalo, jota saadaan pitkistä ikkunoista sänkyjen taustalla ja järven suunnalla sekä kattoikkunoista. Luonnonvalo saa aikaan erilaisia luonnonvalo-olosuhteita ja varjoja. Kun lehtipuiden lehdet lepattavat ulkona ja aurinko paistaa niiden lomasta sisätilaan, saa valo aikaan liikettä ja varjoleikkiä.

Yleisvaloa parvelle saadaan alasvaloista, jotka ovat himmennettävissä ja voidaan kytkeä päälle joka toinen kerrallaan tarpeen mukaan. Pitkien senkkien päälle tulee tunnelmavalaisimet, joita voidaan pitää myös yövaloina. Valojen ohjaus sijoitetaan keskeiselle paikalle väliseinään, josta valaistusta on helppo säädellä. Samasta ohjauspaikasta kytketään myös portaikkoon valot.

Portaikkoa valaisemaan valitsin kaksi seinävalaisinta, jotka valaisevat alas ja ylös. Joka toiseen askelman reunan alapintaan uritaan lednauha-valaisimet. Portaiden valaistuksen ohjaus sijaitsee päätyoven vieressä, josta kytketään myös ulkovalaistus ja oleskelutilan valaistus.

3d-mallinnuksen avulla luotua iltavalaistus-tunnelmaa alakerran oleskelutilassa (Talvi 2010)

3d-mallinnuksen avulla luotu tilanne, jossa ei ole sisävalaistusta ollenkaan vaan vain iltaurinko paistaa joen vastarannan suunnalta. Taustan valokuva rannasta samaan suuntaan. (Päivi lehto Talvi 2010)

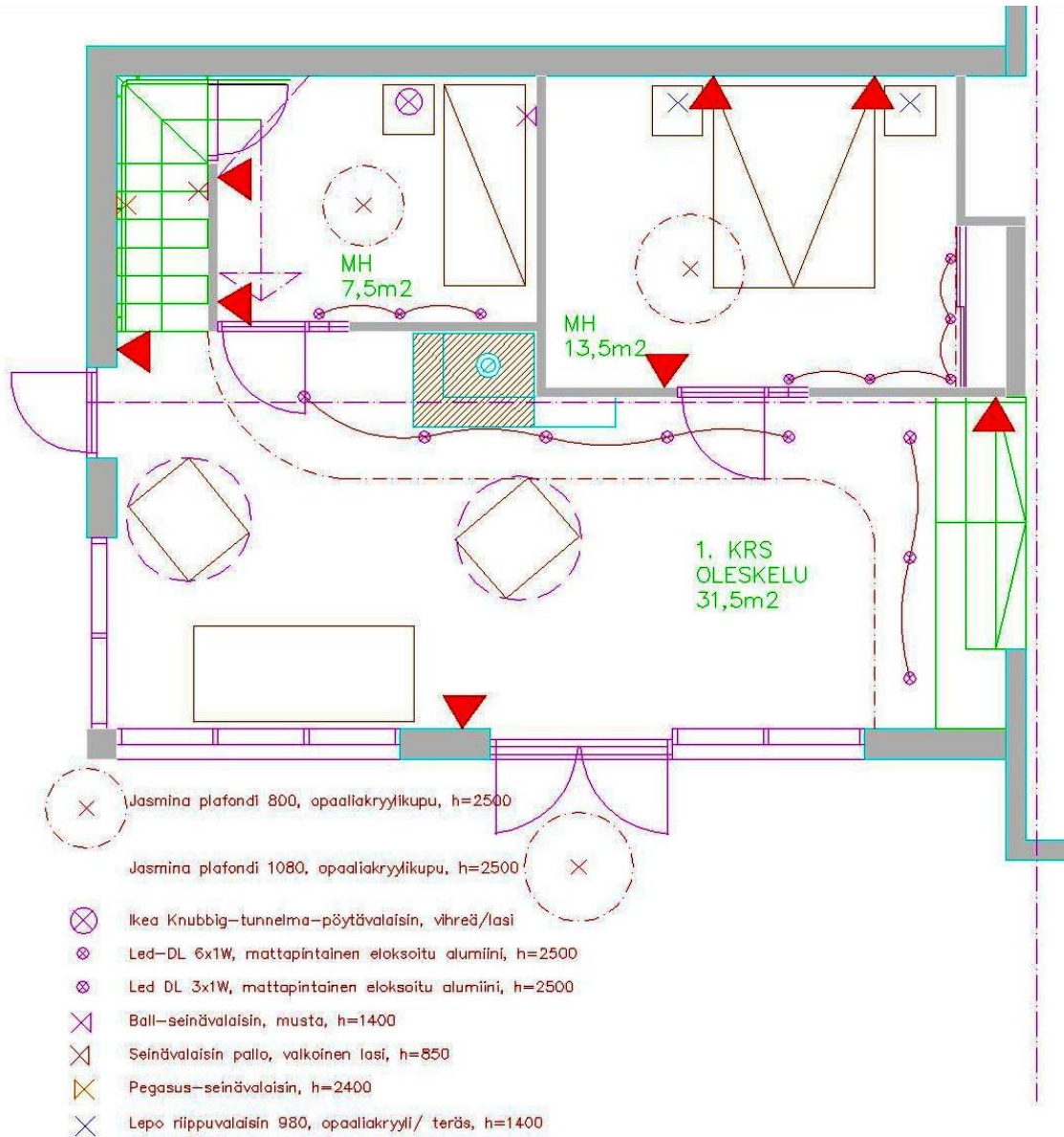
Oleskelutilaan suunnittelin monta erilaista valaistusolosuhdetta. Melko kirkas yleisvalaistus, jota voi myös himmentää. Muunneltava kohdevalaistus valaisemaan pintoja ja muotoja sekä tunnelmavalaistuksen, jonka voi luoda erilaisin pöytä- ja lattiavalaisimin. Parven alle kattoon upotetaan teholed-valaisimia ja ne suunnataan hieman kohti seinäpintaa ja tulisijaa, jotta ne eivät häikäise. Korkeaan kattotilaan valitsin samantyyppiset alasvalot, kuin parvella, mutta hieman tehokkaammilla valonlähteillä. Nämäkin valaisimet voidaan kytkeä päälle vain joka toinen kerrallaan.

Seinän vierustalle ikkunoiden yläpinnan tasoon sijoitin kolme riippuvalaisinta. Ne jatkavat iltauringon jälkeen tilan valaistusta ja ovat myös himmennettävissä. Valaistuksen ohjaus sijaitsee ulkoparivien vieressä, sekä vanhan osan portaiden suuntaisella seinällä. Yleisvalojen ohjaus tulee myös makuuhuoneiden ovipieliin.

Alakerran makuuhuoneisiin yleisvaloiksi valitsin suuret mattalasipintaiset plafondit, joiden valotehoa voidaan säätää himmentimellä. Oleskelutilan suuntaisen seinän vierelle

sijoitin upotettavat teholed-valaisimet molempiin tiloihin, jotka valaisevat iltauringon suunnasta. Isommassa makuuhuoneessa samoja led-valaisimia on myös säilytysjärjestelmän kohdalla. Isompaan makuuhuoneeseen ei tule varsinaisia yöpöytävalaisimia, vaan katosta riippuvat valaisimet tunnelma- ja lukuvaloiksi. Pienempään makuuhuoneeseen sijoitin lukuvalon seinälle ja sen yhteydessä olevaan säilytystilaan tulee pallovalaisin, jonka ohjaus on makuuhuoneen puolella. Molempien makuuhuoneiden valojen ohjaus on ovipielessä, mutta vanhempien makuuhuoneen riippuvalaisimille on molemmille oma ohjain sängyn päätyseinällä käden ulottuvilla.

Valaistussuunnitelman piirustukset.

Alakerran valaistussuunnitelma

Punaiset nuolet osoittavat kytkinten paikat

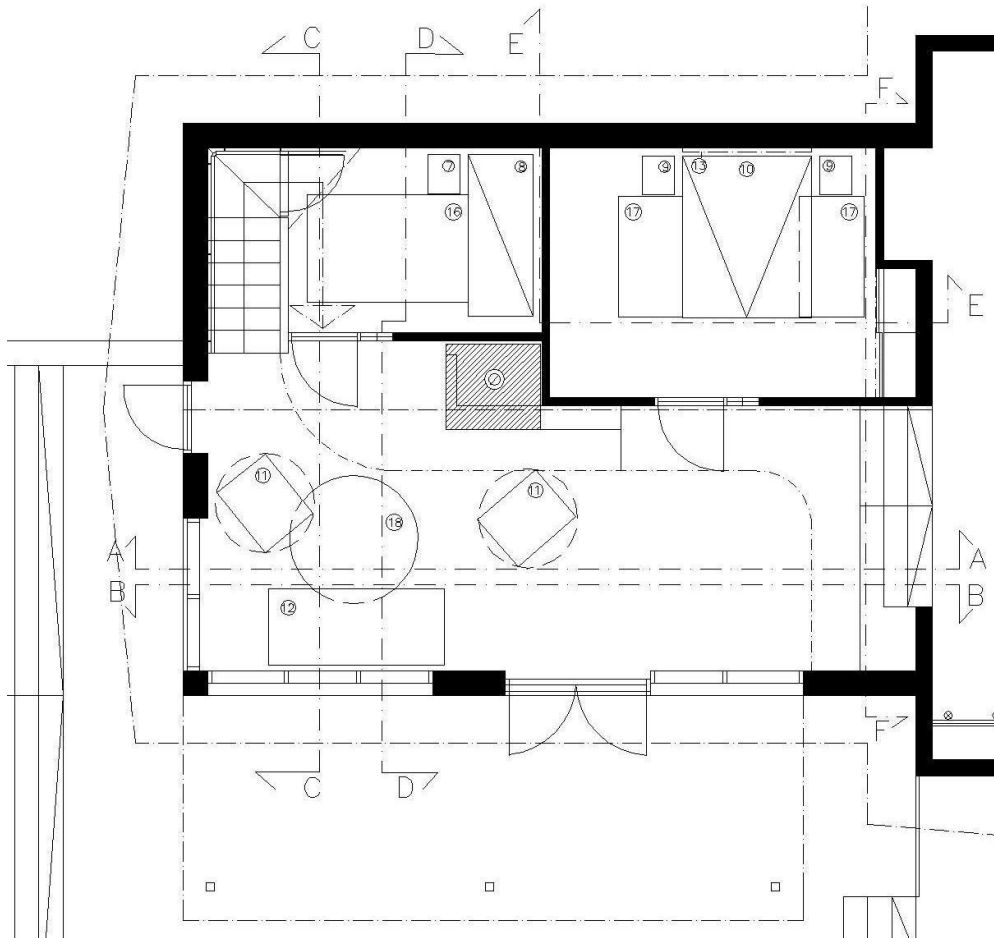

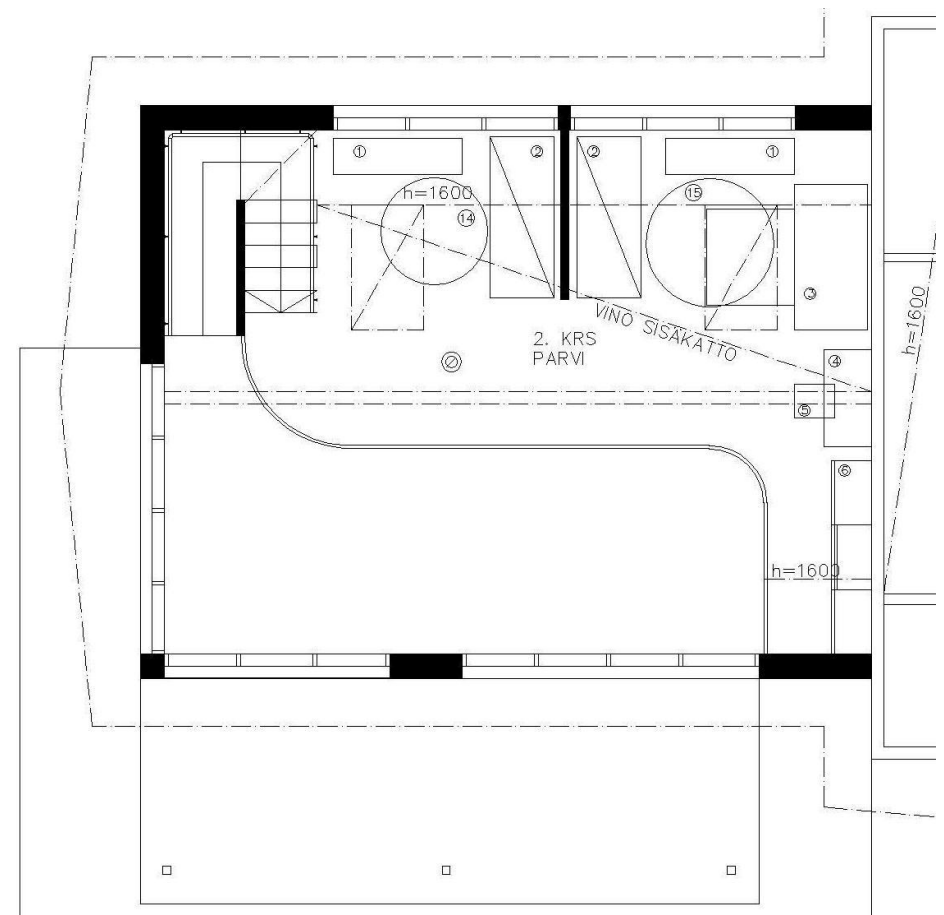

8 Lopputulos

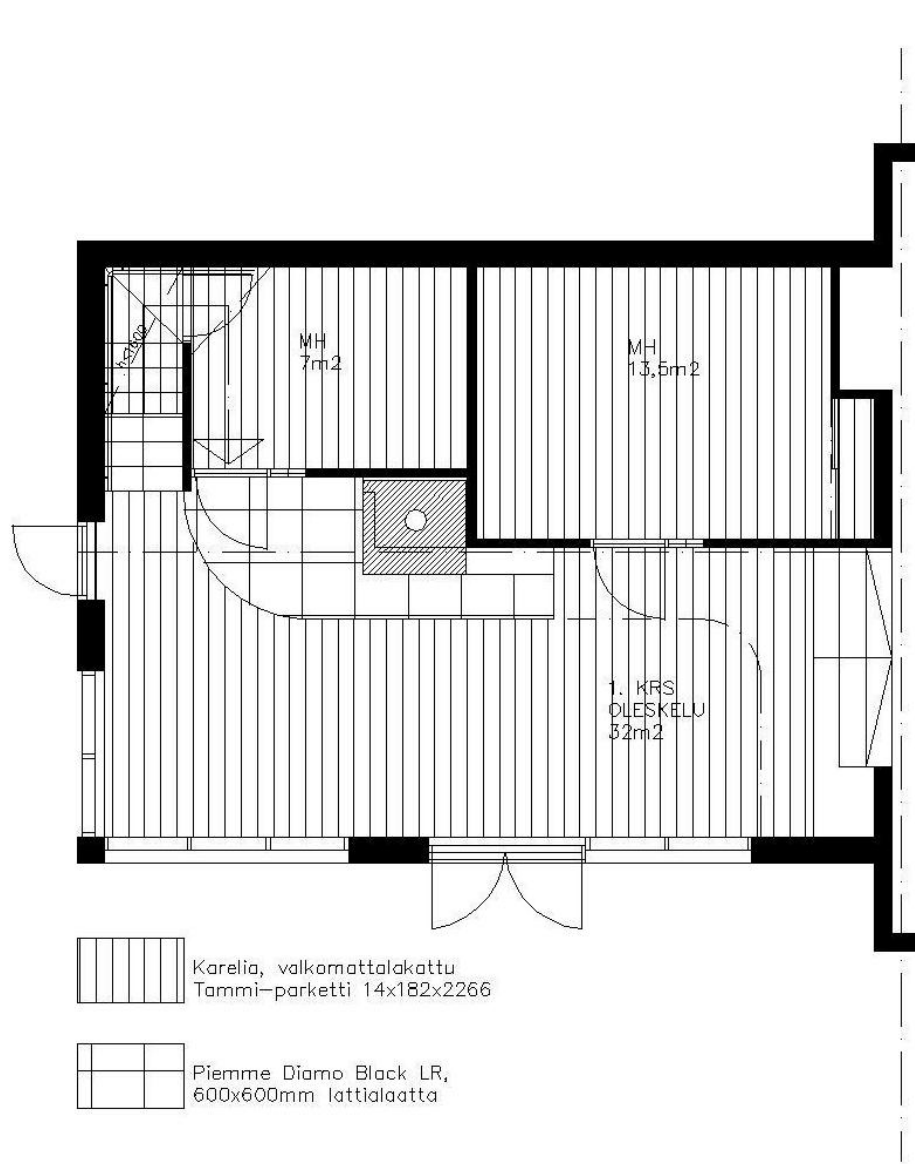
8.1 Valmis tilasuunnitelma

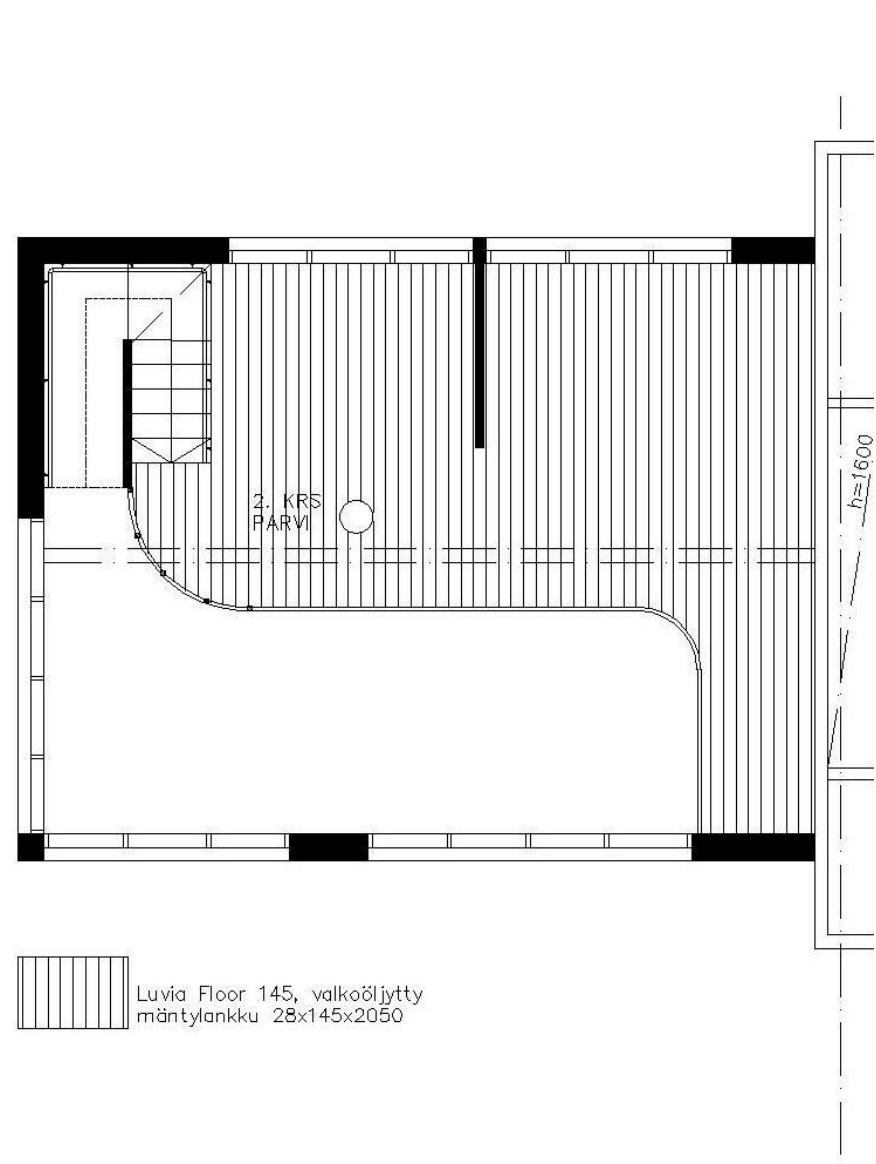
Kalustepohja alakerta

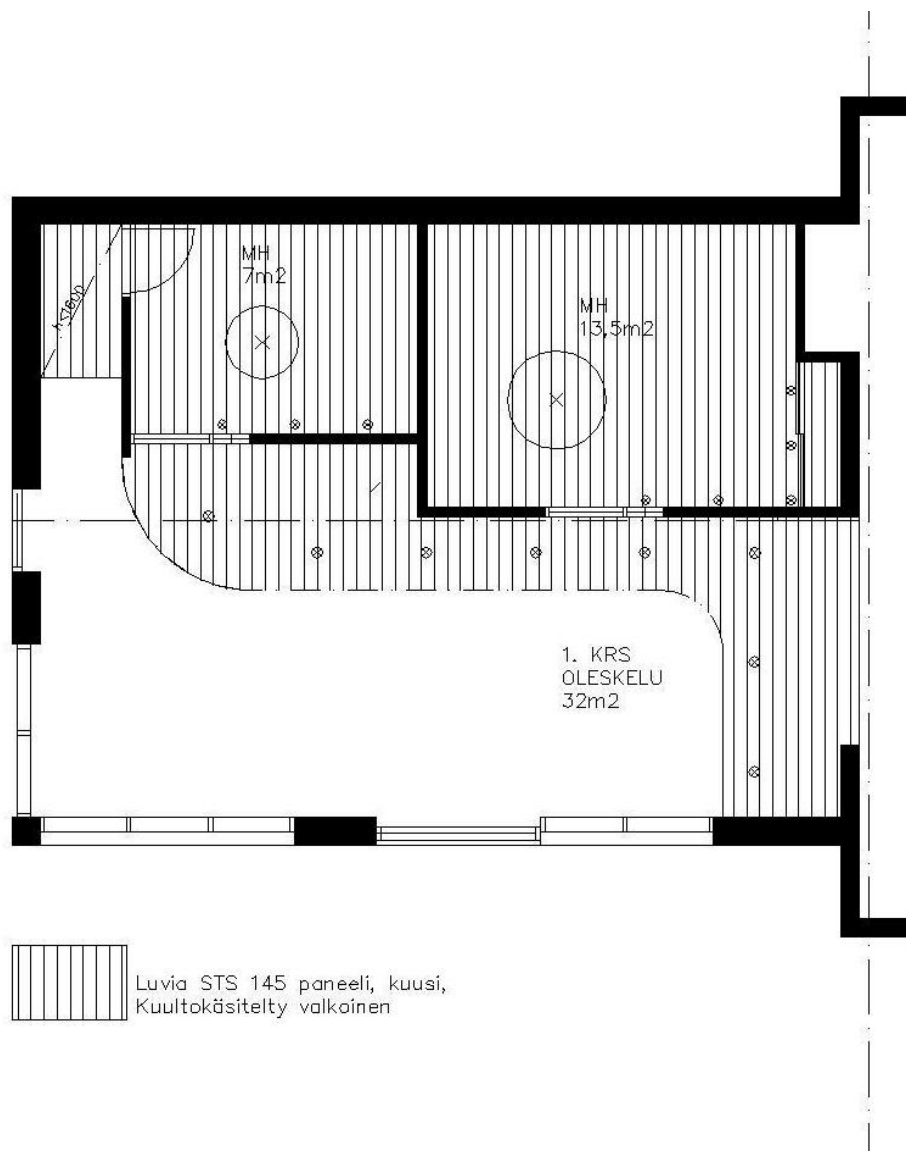
Kalustepohja yläkerta

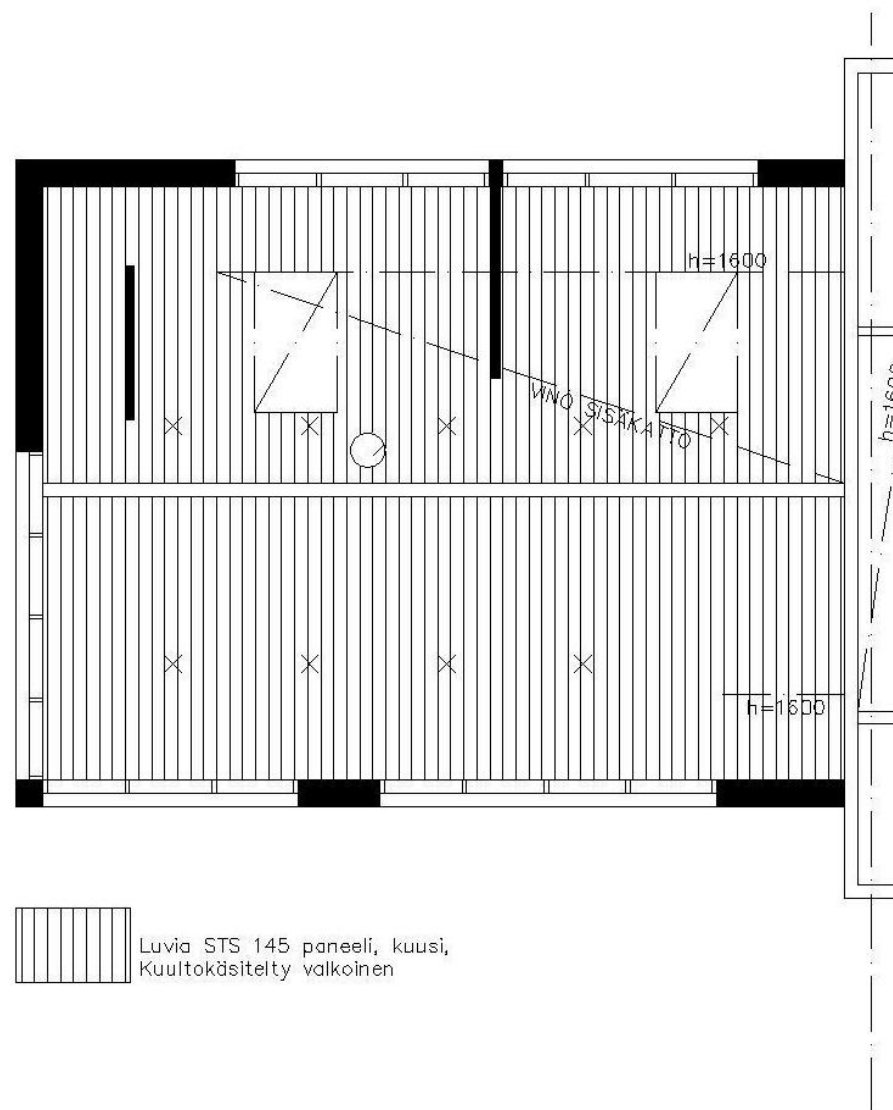
Lattiapiirustus alakerta

Lattiapiirustus yläkerta

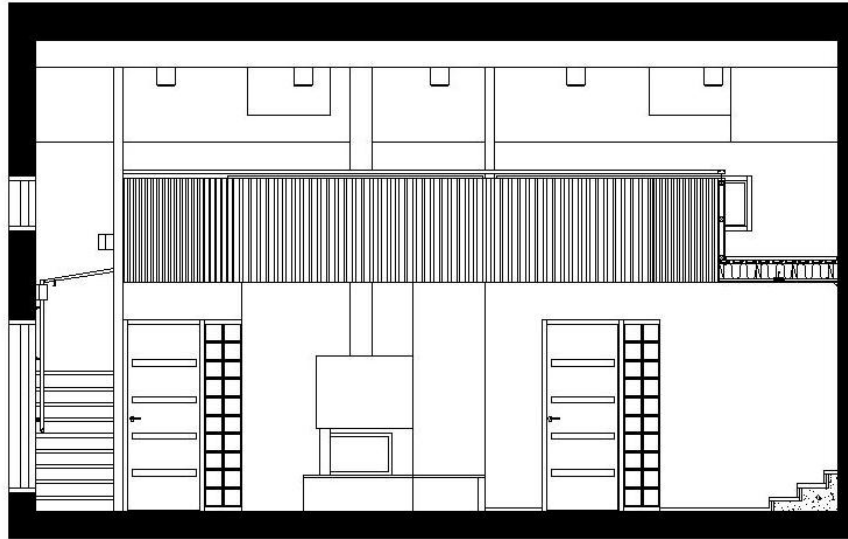

Kattopiirustus alakerta

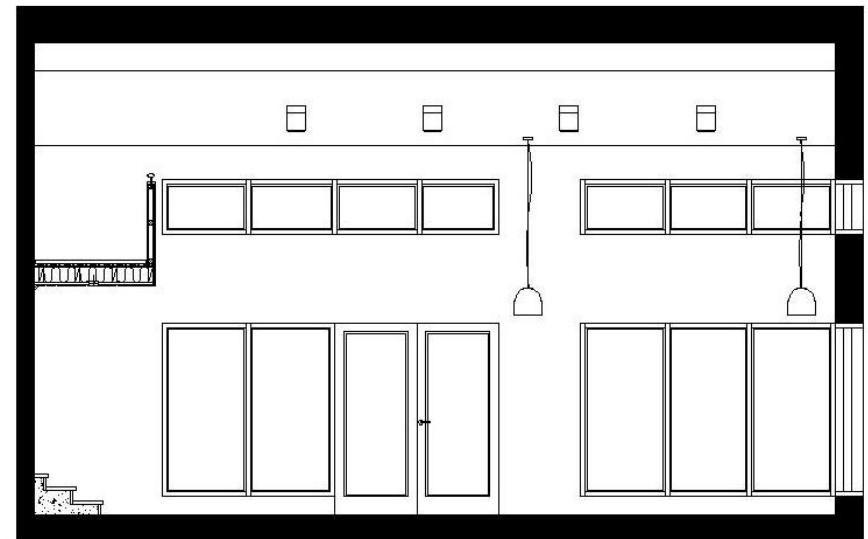
Kattopiirustus yläkerta

Leikkaukset (ei mittakaavassa)

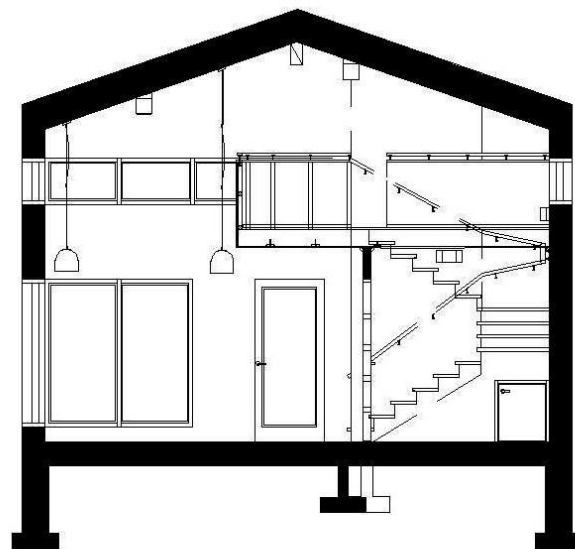
LEIKKAUS A-A

1:50

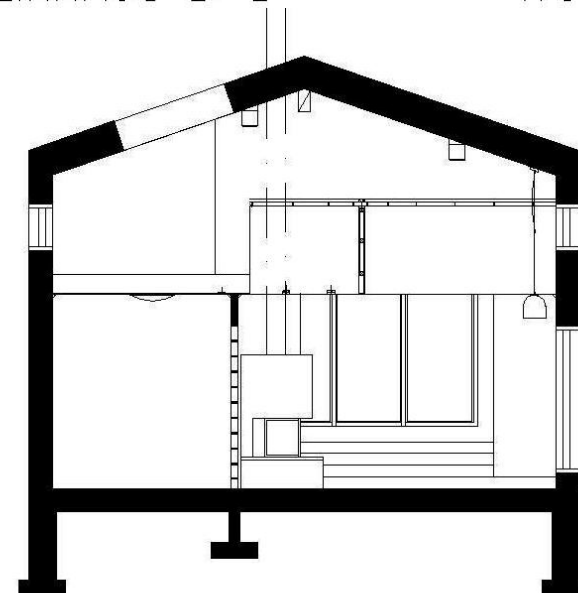
LEIKKAUS B-B

1:50

LEIKKAUS C-C

1:50

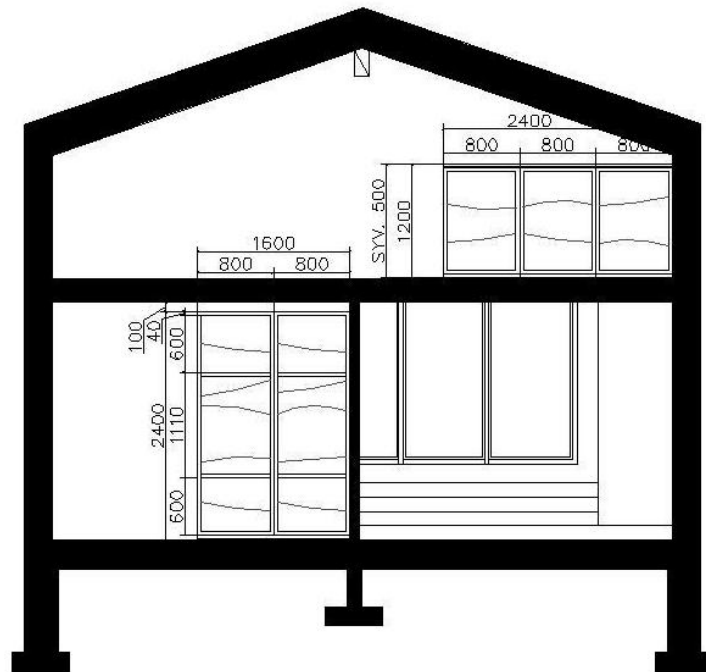

LEIKKAUS D-D

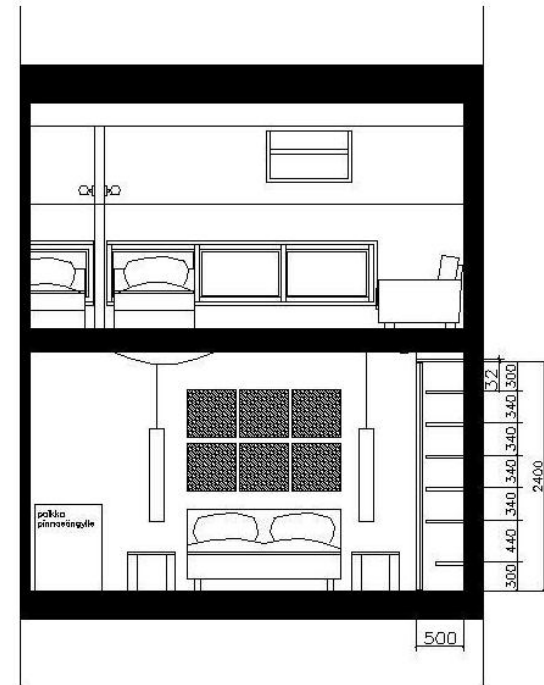
1:50

Kiintokalustekuvat ja kalusteprojektio van-
hempien makuuhuoneesta (ei mittakaavassa)

PROJEKTIO F-F 1:50

PROJEKTIO E-E 1:50

Käsin piirretyt ja väritetyt esityskuvat piirsin ensin skissipaperille ja siitä läpi tussasin kuultopaperille, lopuksi otin kuultopaperiver-siosta kopion, jonka väritin. Tämän vaiheen aikana tein lopullisen väriyssuunnitelman tilaan.

Väriyssuunnitelman toteutus helpottui, kun perehdyin materiaalien väreihin puuväreillä. Puuväreillä pyrin tavoittelemaan mahdollisimman aitoa lopputulosta, jonka värittä-miseen saatan tarvita useita eri värikerroksia.

Kun avasin värien sisällön käsin värittämäl-lä, sain hyvän käsityksen siitä mitä vivahteita kussakin sävyssä on. Perusteellinen väreihin ja sävyihin tutustuminen ei tuota ikäviä yllä-tyksiä, kun lopputulosta katsoo.

Seinäprojekti G-G

Seinäprojekti H-H

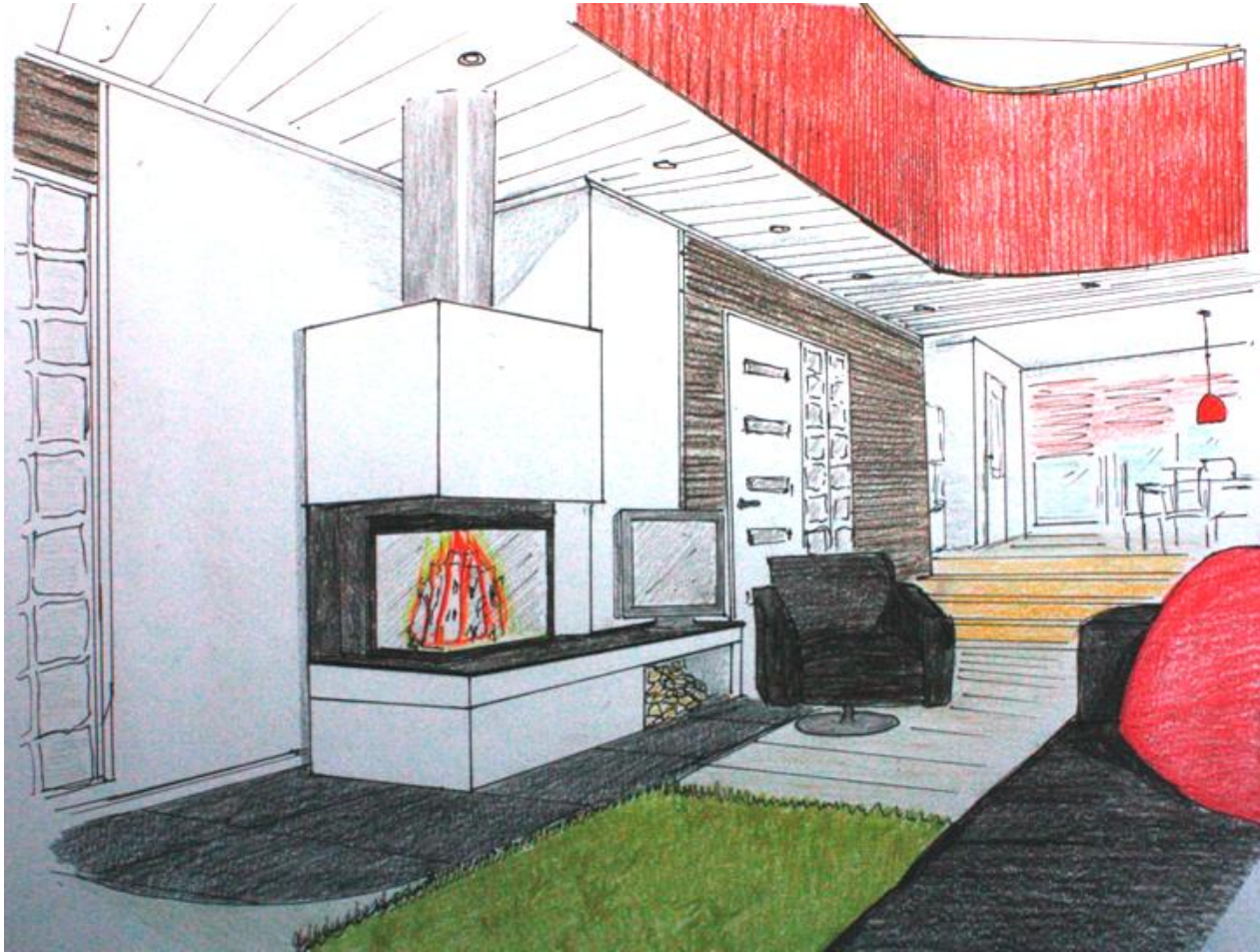

Seinäprojektio I - I

Seinäprojektio J - J

Perspektiivikuva alakerran oleskelutilasta

Lopputuloksesta tuli värikäs ja leikkisä. Värimaailma toistaa 1970-luvun rohkeaa värinkäyttöä ja tekstiilit mukaan lukien. Kaikki puupinnat on sävytetty toisiinsa sointuviksi. Rauhallinen ja tyynen linjakas tulisija vaaleine ja mustine pintoineen edustaa suunnitelman ääripäitä värimaailman osalta. Suunnitelmassa on käytin useita voimakkaita värisävyjä myös puupinnoissa.

Varsinaista kalustesuunnitelmaa en toimeksiannon mukaisesti ole tehnyt. Ainoastaan mallisisustuksen, joka toimii materiaalisuunnitelmalle tukena. Myös tunnelmavalaisimet ovat malliesimerkkejä suunnitelmassani.

Alakerran makuuhuoneisiin rakentuu aivan oma tunnelmansa rohkeilla puupintojen sävyillä. Pienempään makuuhuoneeseen valitsin vihreän sävyjä ja vanhempien makuuhuoneen mustaa ja valkoista maustaa voimakkaan tumma punainen.

Valaisimet makuuhuonetiloissa toimivat myös sisustuksen värittäjinä ja muotokieltä sekä tunnelmaa korostavina kauniina esineinä. Vuoteet ovat laadukkaita runkopatjasänkyjä, joissa on myös mökkiolosuhteissa mukava nukkua. Vuodetekstiileiksi olen valinnut laadukkaita Marimekon tekstiilejä. Niissä toistuu ihanasti 1970-luvun raikkaat värit ja tekstiilisuunnittelijoiden suunnittelemat kauniit ja rohkeat kuviot.

Vanhempien makuuhuone

Kuva 52, Led DL Fagerhult,
http://www.fagerhult.com/shop/produkter.asp?sprak=303&kategori_id=3&serie_id=643

Paneeliseinän sävy ja tapetti, Kuvat aidoista materiaaleista, Päivi Lehto 2010

Kuva 21, Karelia valkomattalakattu Tammi-parketti http://www.kareliaparketti.fi/karelia-fi/sivut/valitse_parketti/karelia_mallisto/tammi/

Kuvat 22 ja 23 <http://www.marimekko.fi/sisustus/makuuhuone/>

Kuva 51, Soften akustiikka huopalevy S1,
<http://www.soften.fi/kuvagalleria.php>

Kuva 24. <http://www.lamppukauppa.fi/tuotteet/plafondit-loisteputkella/jasmina-108cm>

Kuva Kuva25. Lepo Valaisin , Fagerhult
http://www.fagerhult.com/shop/produkter.asp?sprak=303&kategori_id=8&serie_id=648

Pieni alakerran makuuhuone

Seinän sävy, Kirkkaan vihreä

Matto VM-carpet silky, kuvat aidoista materiaaleista, Päivi Lehto 2010

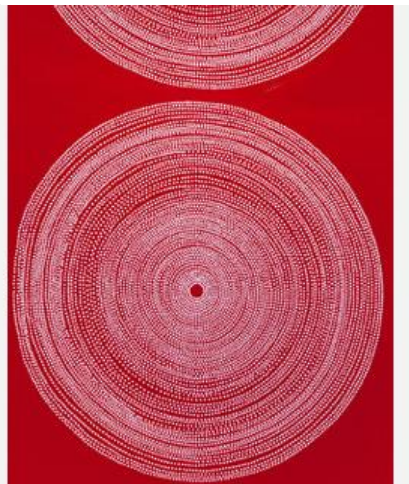

Kuva 21 Karelia valkomattalakattu Tammiparketti

http://www.kareliaparketti.fi/karelia-fi/sivut/valitse_parketti/karelia_mallisto/tammi/

Kuva 26, 27, 28 <http://www.marimekko.fi/sisustus/makuuhuone/>

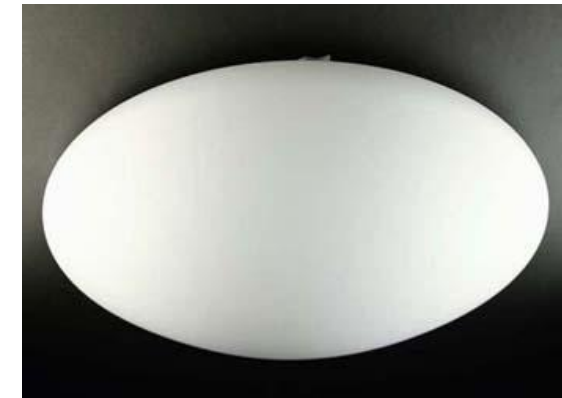
Kuva 29. Anna Danielsson: Fokus 2001

<http://www.marimekko.fi/kankaat>

Kuva 30 Ball-seinävalaisin

<http://www.valaisingronlund.fi/Frandsen.htm>

Kuva 31.

<http://www.lamppukauppa.fi/tuotteet/plafondit-loisteputkella/jasmina-108cm>

Kuva 32 Knubbig pöytävalaisin

<http://www.ikea.com/fi/fi/catalog/products/80153744>

Alakerran oleskelutila

Kuva 34. Pleiad Comfort 205 Pinnalle asennettava Down Light

http://www.fagerhult.com/shop/produkt.asp?sprak=303&kategori_id=3&serie_id=48&produkt_id=293

Seinän sävynä siniharmaa, Sohvat mustaa kangasta, Chic-matto Vm-carpetin vaalean vihreä, koristettuyn puolukan punaista pellavaa.

Kuvat aidoista materiaaleista Päivi Lehto 2010

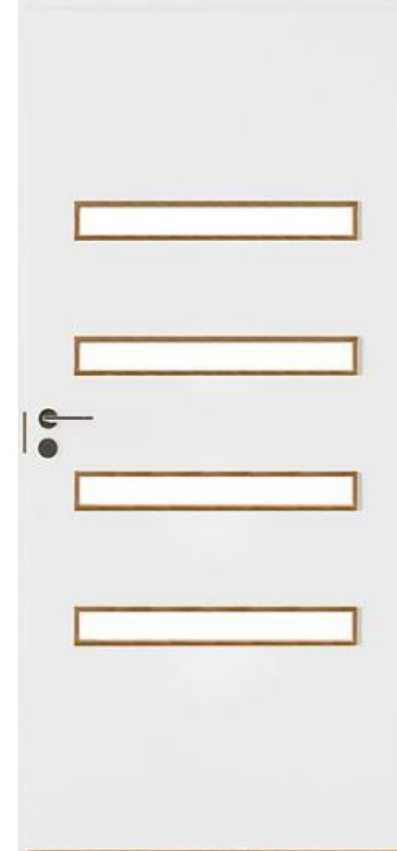
KUVA 21 Karelia valkomattalakattu Tammiparketti

http://www.kareliaparketti.fi/karelia-fi/sivut/valitse_parketti/karelia_mallisto/tammi/

Turpeen sävyinen STS-95 valeurapaneeli

Aidot materiaalikuvat Päivi Lehto 2010

Kuva 49, Ovi 200LX

<http://www.fenestra.fi/portal/suomi/ovet/>

Kuva 50, Vitrea lasitiili Satina,
<http://www.vitrea.fi/lang-fi/lasitiilet/lasitiilimallisto/64>

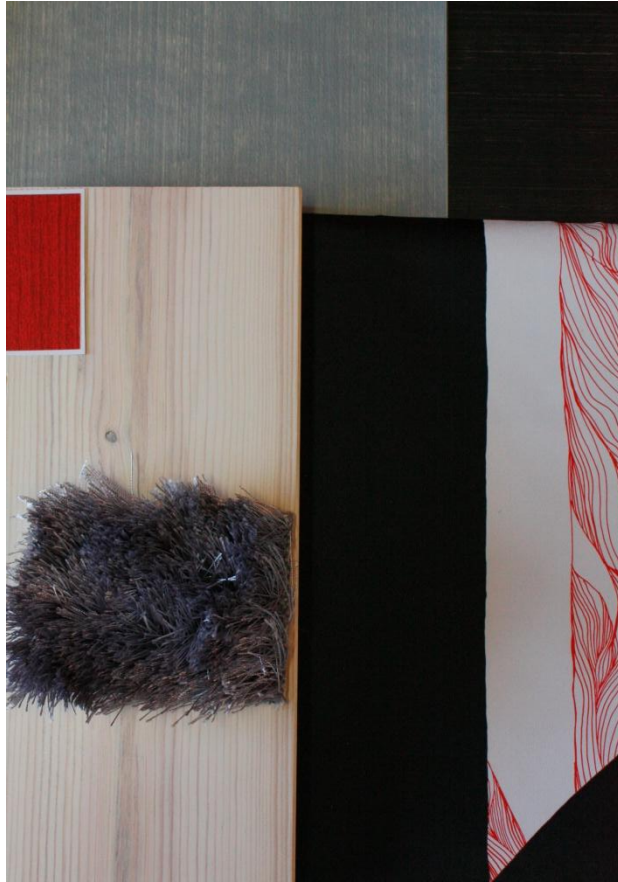
Bell riippuvalaisin, musta lasi

Kuva 33. Pegasus seinävalaisin portaikossa.

http://www.fagerhult.com/shop/produkt.asp?sprak=303&kategori_id=8&serie_id=78&produkt_id=352

Yläkerran parvitila

Seinän sävy siniharmaa, portaiden välinen seinä turpeen sävyinen, parven kaiteen väri punainen Raanu

Marimekon Kaiku-tapetti ja Vm-carpetin harmaa nukkamatto.

Lattiamateriaali valkoöljytty mäntylankku, Luvia Wood

Kuva 38. <http://www.marimekko.fi/FI/sisustus/makuuhuone/vuodevaatteet/kivet.htm>

Kuva 35. Knubbig pöytävalaisin

<http://www.ikea.com/fi/fi/catalog/products/80153744>

Kuva 36. Ball-seinävalaisin

<http://www.valaisingronlund.fi/Frandsen.htm>

Kuva 37. Desk työpöytävalaisin

<http://www.valaisingronlund.fi/Frandsen.htm>

Kuva 39. http://www.marimekko.fi/FI/sisustus/makuuhuone/vuodevaatteet/tasaraita_blinder.htm

Kuva 40. Velux-keskisaranoitu kattoikkuna

http://www.velux.fi/Kuluttaja/Tuotteet/VELUX_Kattoikkunat/Keskisaranoitdut_kattoikkunat/GGU_kattoikkuna

Kuva 41, <http://www.kruunukaluste.fi/web-content/sohvakalusteet/sirius.htm>

Sirius sohvakalusto

3-istuttava sohva (218x95 cm)

Lepotuoli pyörivä, leveys 77 cm

Kuva 42, <http://www.kruunukaluste.fi/web-content/patjat/duxclassic.htm>

DUX 1001 Classic 80 x 200, runkopatjasänky

Kuva 43, <http://www.kruunukaluste.fi/web-content/patjat/dux1212.htm>

12:12+, DUXENSE 160x200 runkopatjasänky

Mallikalustusta/ yläkerta

Kuva 44 . <http://www.ikea.com/fi/fi/catalog/products/S59862756>

Parvelle ikkunan eteen sijoitettava säilytyskaluste

Parisohva parvelle

Kuva 48. <http://www.ikea.com/fi/fi/catalog/products/S09874139>

Pöytälevy 800x600

Kuva 45 <http://www.ikea.com/fi/fi/catalog/products/S09837477>

Työpöydän säädettävä jalka 600-900

Kuva 46. <http://www.ikea.com/fi/fi/catalog/products/00105554>

Kuva 42, <http://www.kruunukaluste.fi/web-content/patjat/duxclassic.htm>

DUX 1001 Classic 80 x 200, runkopatjasänky

Nominell työtuoli, punainen/musta

Kuva 47. <http://www.ikea.com/fi/fi/catalog/products/S29817063>

8.2 Julkisivu

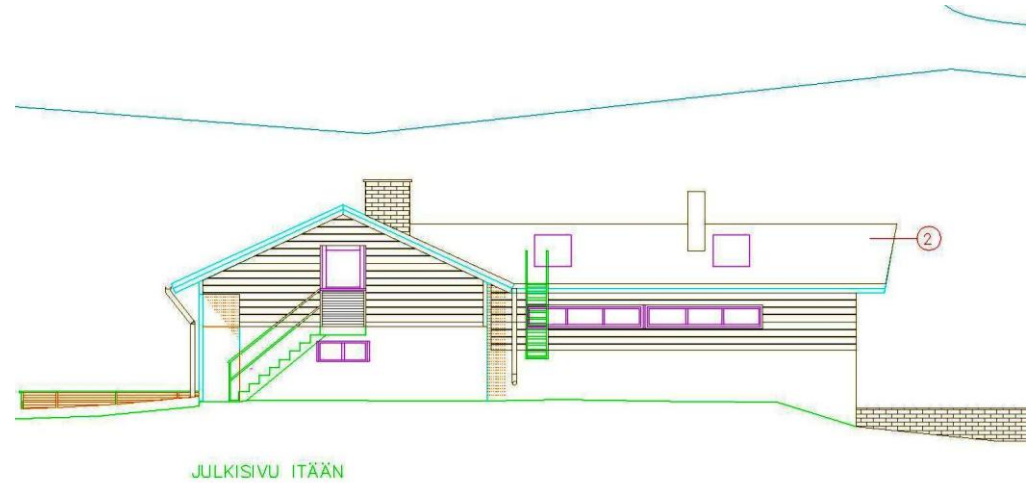
Pääpiirustukset valmistuivat 7.12.2009. Rakennuslupahakemus jätetään keväällä 2010. Rakennusluvan saaminen edellyttää poikkeamispäätöstä. Julkisivusta tuli melko

tasapainoinen ja hillitty varsinkin joen suuntaan, mutta kuitenkin hieman arvokas ja huvilamainen, mikä oli tavoitteenakin.

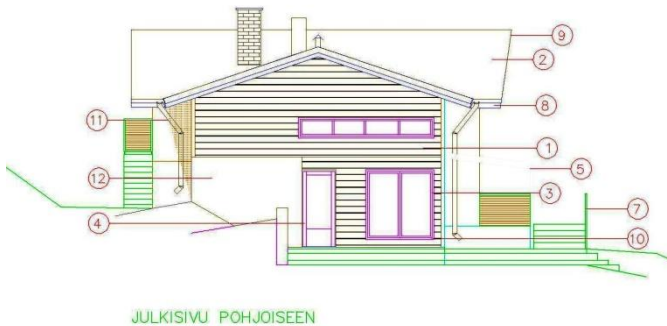
Asiakas on erittäin tyytyväinen lopputulokseen ja valmis toteuttamaan suunnitelmani.

Julkisivu pohjoiseen

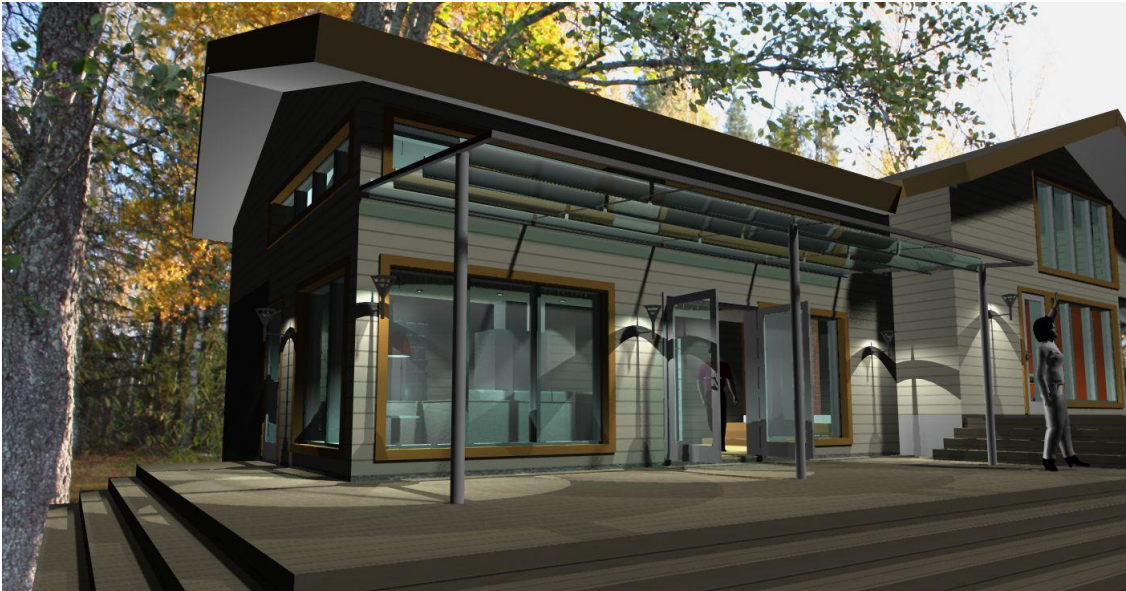

Julkisivu itään

Julkisivu länteen

3-D mallinnus rakennuksesta. Taustalla maisemakuva samasta kohtaa rantaa.

Kuvia yllä vanhalta puolelta "muutoksen jälkeen" ja alapuolella ennen muutosta.

Kuvat 41 ja 41, Salmelan mökiltä 2009, Päivi Lehto

Katsaus edeltävään

Kun ikkunan kohdalta tehdään aukko uuteen oleskelutilaan ja seinää puretaan portaiden suuntaan, on edessä miellyttävä näkymä oleskelutilan suuntaan. Myös tilassa havaittava ahtauden tuntu on poissa, kun vertaa joelle päin otettua kuvaa yläpuolellaan olevaan yleiskuvaan vanhassa oleskelutilassa. Halusin tehdä 3-d mallinnusohjelmalla luonnokset tilasta, jotta laajennuksen merkitys paremmin korostuu tilan lisäämisen jälkeen.

9 Arviointi

Huvila Salmelan laajennussuunnitelma ja sitä pohjustanut tutkimus mökkeilystä ja sen motiiveista on ollut haastava prosessi. Laajennuksen ja tavallaan uudisrakennuksen suunnittelu rantamaisemaan on osoittautunut melko vaativaksi ja mielenkiintoiseksi tehtäväksi. Vanhan osan huomioiminen ja sen korjaamisen tarpeellisuuden huomioiminen ovat olleet osaltaan suunnitelmaa eteenpäin vievä voima ja toisaalta se on hidastanut tiettyjen suunnitteluvaiheiden etenemistä huomattavasti. Hanke laajeni prosessin aikana huomattavasti ja oman osuuteni loppuun viemiseksi on ollut pakko painottaa itselleen mihin tehtävän rajausta vedettiin. En ole laajentanut suunnittelutehtävääni vanhan osan puolelle, vaan pitäytynyt alkuperäisessä toimeksiannossa.

Suunnittelutyön aikana ja opinnäytetyön tekstiosuuteen liittyen olen oppinut paljon uutta rakentamisesta, lupamenettelyistä, rantarakentamisen yleisistä kansallisista linjauksista sekä lainsäädännöstä. Opinnäytetyön puitteissa olen pystynyt toteuttamaan toimivan tilasuunnitelman, johon asiakkaani on ollut tyytyväinen. Värimaailma ja tyyli ovat tavoittelemiani ja olen niihin erittäin tyytyväinen.

Jatkoa ajatellen tulen tekemään vanhaankin osaan sisutussuunnitelman, joka mukailee tätä opinnäytetyöni suunnitelmaa. Rantarakentamisessa yleensä jatkokehitystä kaipaa erityisesti uusiutuvien luonnonvarain tuotettu energia, sekä tekniikan kehitys lämmityksessä ja sen talteenotossa. Haja-asutuksen haasteet ja pienten paikkakuntien vetovoimaisuus on jonkin verran yhteyksissä myös kesäasukkaisuuteen ja mökkeilyyn, jota voisi edelleen tutkia alueiden kehityksen näkökulmasta.

Lähteet

Ritvola K., Huiloita ja Saunoja, 1967, WSOY, Porvoo

Eaton M. E. ja Muelder S. H., Estetiikan sisällyttäminen ympäristökasvatukseen: Onnistumisia ja Haasteita, Vesi vetää puoleensa, s. 207-213, Maahenki Oy, Helsinki 2002, Karisto Hämeenlinna

Maankäyttö- ja rakennuslaki, MRL 72§ 1 ja 2 mom. Suunnittelun tarve ranta-alueella

Ympäristöopas 120, Rantojen maankäytön suunnittelu, Ympäristöministeriö, Alueiden käytön osasto, Edita Prima Oy, Helsinki 2005

Kupiainen R., Taiteen ei-tekologinen maailmasuhde, s.2, Synnyt/ Origins 1/2004

Aura S., Horelli L., Korpela K., Ympäristöpsykologian perusteet, 1997, WSOY, Porvoo

ARTIKKELIT

Kolbe L., Muuttajakansan maaseutu ja kaupunki vuoden mökkiläisen silmin, Rakennettu Ympäristö-lehti, 7/2008, Rakennustieto Oy, Helsinki

Rytteri J., Loma-asutuksen kehitys Mäntyharjussa 1950-2000, Suomen historian pro-gradu tutkielma, Joensuun yliopisto 6.9.2006

Vahtera U., Valmistalot - perinnetalojako, Rakennettu Ympäristö-lehti, 7/2008, Rakennustieto Oy, Helsinki

Jarva A., Ranta- ja maaseutualueiden rakentaminen suunnitelmalliseksi, Rakennettu Ympäristö-lehti, 7/2008, Rakennustieto Oy, Helsinki

Bonsdorff von P. Veden mielikuvitus, Vesi vetää puoleensa, s. 220-227, Maahenki Oy, Helsinki 2002, Karisto Hämeenlinna

Pitkänen K., Vepsäläinen M., Mökille hommiin ja hiljaisuuteen - Mökkeilymotiiveista, 2005

Viertö S., Oma koti, Rakennettu Ympäristö-lehti, 1/2007, Rakennustieto Oy, Helsinki

ELEKTRONISET LÄHTEET

Komulainen V., Etätyö maaseudulla kakkosasunnolla, töissä lomalla luonnon keskellä, , MTT-taloustutkimus, Selvityksiä 136, 2007, Verkkojulkaisu <http://www.mtt.fi/mtts/pdf/mtts136.pdf>

Ahlquist K., Mökkeily ja ympäristönkäytön ristiriidat, http://www.stat.fi/artikkelit/2008/art_200812-15_007.html?s=0&tulosta

Muut kuvat ilman eri maininta tekijän omia

KUVALÄHTEET

kuva 1-4, www.rantasalmi.com

kuva 5, www.kiasma.fi

Kuva 7, Huviloita ja Saunoja, Ritvola 1967

Kuva 10, Ympäristöopas 120, 2005

Kuva 14, Maps.google.fi

Kuva 21, Karelia valkomattalakattu Tammi parketti http://www.kareliaparketti.fi/karelia-fi/sivut/valitse_parketti/karelia_mallisto/tammi/

Kuvat 22 ja 23 <http://www.marimekko.fi/sisustus/makuuhuone/>

Kuva 24. <http://www.lamppukauppa.fi/tuotteet/plafondit-loisteputkella/jasmina-108cm>

Kuva25. http://www.fagerhult.com/shop/produkter.asp?sprak=303&kategori_id=8&serie_id=648

Kuva26, 27, 28 <http://www.marimekko.fi/sisustus/makuuhuone/>

Kuva 29. Anna Danielsson: Fokus 2001 <http://www.marimekko.fi/kankaat>

Kuva 30 Ball-seinävalaisin <http://www.valaisingronlund.fi/Frandsen.htm>

Kuva 31. <http://www.lamppukauppa.fi/tuotteet/plafondit-loisteputkella/jasmina-108cm>

Kuva 32 Knubbig pöytävalaisin <http://www.ikea.com/fi/fi/catalog/products/80153744>

Kuva 33. Pegasus seinävalaisin portaikossa. http://www.fagerhult.com/shop/produkt.asp?sprak=303&kategori_id=8&serie_id=78&produkt_id=352

Kuva 34. Pleiad Comfort 205 Pinnalle asennettava Down Light
http://www.fagerhult.com/shop/produkt.asp?sprak=303&kategori_id=3&serie_id=48&produkt_id=293

Kuva 35. Knubbig pöytävalaisin <http://www.ikea.com/fi/fi/catalog/products/80153744>

KUVALÄHTEET

Kuva 36. Ball-seinävalaisin <http://www.valaisingronlund.fi/Frandsen.htm>

Kuva 37. Desk työpöytävalaisin <http://www.valaisingronlund.fi/Frandsen.htm>

Kuva 38. <http://www.marimekko.fi/FI/sisustus/makuuhuone/vuodevaatteet/kivet.htm>

Kuva 39. http://www.marimekko.fi/FI/sisustus/makuuhuone/vuodevaatteet/tasaraita_blinder.htm

Kuva 40. Velux-keskisaranoitu kattoikkuna http://www.velux.fi/Kuluttaja/Tuotteet/VELUX_Kattoikkunat/Keskisaranoidut_kattoikkunat/GGU_kattoikkuna

Kuva 44 . <http://www.ikea.com/fi/fi/catalog/products/S59862756>

Kuva 45 <http://www.ikea.com/fi/fi/catalog/products/S09837477>

Kuva 46. <http://www.ikea.com/fi/fi/catalog/products/00105554>

Kuva 47. <http://www.ikea.com/fi/fi/catalog/products/S29817063>

Kuva 48. <http://www.ikea.com/fi/fi/catalog/products/S09874139>

Kuva 49, Ovi 200LX <http://www.fenestra.fi/portal/suomi/ovet/>

Kuva 50, Vitrea lasitiili Satina, <http://www.vitrea.fi/lang-fi/lasitiilet/lasitiilimallisto/64>

Kuva 51, Soften akustiikka huopalevy, <http://www.soften.fi/kuvagalleria.php>

Kuva 52, Led DL Fagerhult, http://www.fagerhult.com/shop/produkter.asp?sprak=303&kategori_id=3&serie_id=643

Liitteet

Piirustukset ARK 001-005

Piirustukset SIS 006-015

Materiaaliluettelo

Kalusteluettelo